FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

10. AUGUST 1984
NUMMER: 37
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Temmuz ayında dört bilim adamı tarafından hazırlanan ve Alman Sendikalar Birliği ile İş Piyasası ve Meslek Araştırmaları Enstitüsü'nün desteği ile yayınlanan "Yeni Yoksulluk" adlı araştırmanın sonuçları, Federal Almanya'da bir bomba gibi patladı

F. Almanya'da 1,5 milyon işsiz açlık sınırında...

Federal Almanya'daki kayıtlı ve kayıtsız toplam işçi sayısı 3 milyonu geçiyor. Bu işsizlerin yarısı ne işsizlik parası ne de işsizlik yardımı alabiliyorlar. Ayda ortalama 354 Mark'lık sosyal yardımla geçinebilmek ise gerçekten bir mucize. Oysa bu parayı bile alamayanların sayısı az değil. Alman işsizlerin içine itildikleri yoksullaşmayı paylaşan yabancı işsizler, "yabancı" olduklarından daha da hızla yoksullaşıyorlar. Üç milyon işsizler ordusunu emebilecek bir ekonomik canlanma beklenmiyor oluşu, bugünkü işsiz yığınları için kapkaranlık bir gelecek çiziyor.

● Yazısı 7. Sayfada

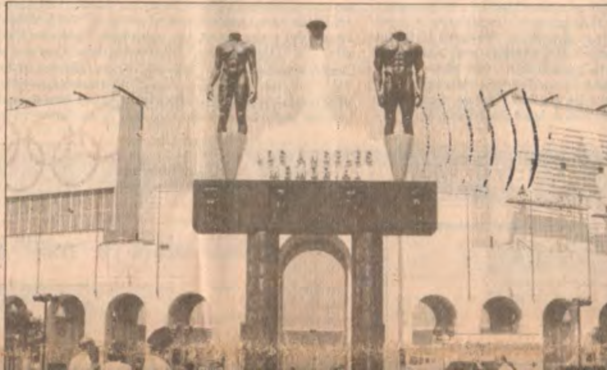
Resmen adı konmadı ama Türkiye Kürdistan'ı serbest bölge ilan edildi

Özal Hükümeti'nin **Resmi Gazete**'de yayınlanarak yürürlüğe koyduğu yasa gücündeki kararnamelerle Türkiye Kürdistanı **"Serbest Bölge"** ilan edilerek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki 27 ilde yatırım yapacak olan ABD tekelleriyle yerli ortaklarına büyük devlet desteği sağlandı. Özal Hükümeti F-16 anlaşması çerçevesinde aldığı bu kararlarla Doğu ve Güneydoğu bölgelerini **"pilot bölge"** seçti ve böylece, Türkiye Kürdistanı'nın yeraltı ve yerüstü zenginliklerini ABD tekelleri ve yerli holdinglerin talanına açmış oldu.

● Yazısı 11. Sayfada

Daha hızlı kâr

daha yüksek kâr

Dil-sosyolojisi uzmanı
Tove Skutnabb-Kangas
ile söyleşi
Sayfa 6'da

●

Aydınlar davası
15 Ağustos'ta başlıyor

daha güçlü kâr

15 Ağustos'ta başlıyor
Sayfa 3'de

Yeni uzay çağının şafağı mı, yoksa aklın sonu mu ?
Sayfa 10'da

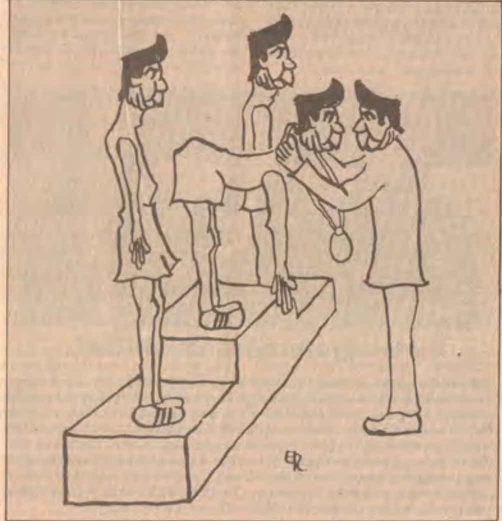
Avrupa Parlamentosu'nun yeni başkanı faşistlerin de oylarını alarak seçildi
A. Derin
Sayfa 5'de

İşçilerin sendikal haklarına bir "Eylül darbesi" planlanıyor
Sayfa 4'de

İşte, Los Angeles '84 !

Los Angeles Olimpiyat oyunları, gelecek yıllarda spor değil ticaret olimpiyatları **olarak anılacak. Nitekim daha şimdiden "Özel Sektör Olimpiyatları" deniyor. Olimpiyat stadının önünü süsleyen (!) bu iki başsız-beyinsiz atlet heykeli de zaten kapitalizmin spordan ne anladığını, ne beklediğini kanıtlamıyor mu?**

Yazısı 12 ve 13. Sayfalarda

Yoksulların dönüşü

Ahmet KARDAM

Geçtiğimiz ay Federal Almanya'da **Yeni Yoksulluk** adlı işsizlerle ilgili bir araştırma yayınlandı. Sergilenen gerçekler korkunç. Türkiye'de ya da bir başka geri kalmış ülkede değil, 1984 yılının Federal Almanyasında, çalışabilir durumdaki her 15 kişiden biri açlık sınırında. Araştırma yığınsal işsizliğin yerini yığınsal yoksulluğa bırakmakta olduğunu ortaya koyuyor.

Aynı günlerde bir başka rakam daha açıklandı: Geriye Dönüş Teşvik Yasası'ndan yararlanıp Sonbahar'da **"kesin dönüş"** yapacak yabancıların sayısı, aile fertleriyle birlikte 300 bini buluyordu. Bunların çok büyük bir kısmını da Türkiyeli işçiler oluşturmaktaydı. 1984 yılının Federal Almanyasına ilişkin bu ikinci rakam ilginç olmasına ilginçti de, ilk bakışta birincisi kadar korkunç değilmiş gibi görünüyordu. Ama bu yalnızca bir ilk görünüştü.

Geriye Dönüşü Teşvik Yasası ve sonbaharda Federal Parlamento'ya gelmesi beklenen yeni yabancılar tasarısı hakkında çok şey söylendi. Bandoyla karşılananların şimdi sıkılmış limon kabuğu gibi fırlatılıp atıldıkları söylendi. Bu yasalarla yabancı düşmanlığının daha da körüklendiği söylendi. Nazi Almanyası'ndaki Yahudiler'le kıyaslamalar yapıldı... Bunların hepsi doğruydu, haklıydı. Ama soruna yalnızca bir **"yabancılar sorunu"** olarak yaklaşıldığından eksik ve tek yanlıydı.

Bugün Teşvik Yasası'yla 300 bin yabancı **"gönüllü"** olarak geri dönüyor. Yeni yabancılar tasarısı kabul edilecek olursa, yarın **"sopalı"** dönüşler başlayacak. Bir yanda bu geri dönüşler, öte yanda ise açlık sınırındaki 1,5 milyon insan... Bunlar ayrı ayrı iki tablo mudur, yoksa aynı korkunç tablodan değişik insan manzaraları mı?

1980'den beri süren ekonomik bunalımın aşılmakta olduğunu iddia eden en iyimser burjuva iktisatçıları bile, resmi sayıları 2 milyonu, gerçekte ise 3 milyonu geçen bugünkü işsizlere yeniden iş sahaları açılmasının sözkonusu olmadığını itiraf etmek zorunda kalıyorlar. Bir an için biz de iyimser olalım ve işsizliğin bundan sonra artmayacağını kabul edelim. Peki ama, bu 3 milyonu aşkın işsiz ne olacak?

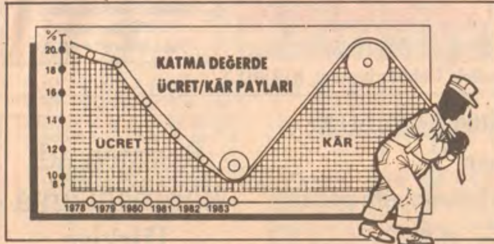
Ne olacağını **Yeni Yoksulluk** adlı araştırma açıkça söylüyor: Açlık sınırındaki 1,5 milyon **"sınırın"** öte yanına geçecek. Öteki 1,5 milyon bunlardan boşalan yeri dolduracak. Sonra onlar da **"sınırı"** geçecekler ve hep birlikte belirli bir işi olmayan, bir iş bulma şansı da olmayan, lumpenlerle aynı kefeye konan, toplum dışına itilmiş her yaştan bir **"yoksullar sınıfı"** yaratacaklar. Bugünkü silahlanma ve kemerleri sıkma politikası sürdüğü takdirde olacak olan bu...

Yabancı işçilere gelince: **Yeni Yoksulluk** adlı incelemeyi yapanların da belirttiği ve hepimizin de bildiği gibi, ilk işsiz kalanlar, yeni bir iş bulma umudu en az olanlar, sınırdışı edilmek korkusuyla hakları olan 350 Marklık sosyal yardımı bile alamayanlar herkesten önce yabancılar. Yani Federal Almanya'da açlık sınırındaki 1,5 milyon insan tablosunun ta ortasında duruyorlar. Bir farkla ki eşit haklara sahip olmadıklarından yoksullaşma merdiveninin basamaklarını Alman işsizlerden biraz daha hızlı iniyorlar. Hele bir de yeni yabancılar tasarısı kabul edilecek olursa, bu basamaklardan da inemeyecekler ve işsiz kalır kalmaz kendilerini bir çırpıda merdivenin dibinde bulacaklar. Kısacası, Federal Almanya'da değil de kendi memleketlerinde yoksullaşacaklar, biriktirdikleri Mark'ları hazırdan yiye yiye, kurdukları işleri batıra batıra...

"Yoksulların dönüşü" tablosudur bu. Batı Avrupa kapitalizminin kendisini **"refah toplumu"** ilan ederek tarihinin tozlu sayfalarında bıraktığını sandığı **"yoksullar"**, Batı Avrupa'ya geri dönüyorlar. Onları geri çağıran büyük sermaye ve politikacılar da, kendi yoksullarına daha çok yer açmak için –evet, işyeri değil sadece **"yer"** açmak için– yoksullar arasında **"yabancı"** olanları geldikleri ülkeye ihraç ediyorlar.

"Yoksulların dönüşü" tablosudur bu. Bir yanda akıllara durgunluk veren bilimsel-teknik gelişme ve bu gelişmenin yarattığı nimetler, öte yanda ise Batı Avrupa kapitalizminin tozlu tarih sayfalarından çıkartılıp getirtilen **"yığınsal yoksulluk"**. Korkunç bir tablo... Ama değişmez değil. Çünkü ne işsizlik ne de yoksulluk, onu yaratanlara karşı birlikte savaşıldığında bir kader değil.

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Ücretler düştükçe kâr artıyor

Türkiye imalat sanayiinde ücretin üretim ve katma değer içindeki payının giderek azaldığı belirlendi. Başka türlü söylenecek olursa, ücretli kesim son beş yılda enflasyon ve bozuk ekonomik gidişin gerçek ve tek kurbanı oldu. Yine aynı dönemde kârlarda büyük artış gözlendi. Öte yandan ücretlerin katma değer içindeki payı kamu sektöründe özel sektörden çok daha büyük hızla geriledi. 1978 yılında ortalama yüzde 15 olan ücret payı 1983 sonunda yüzde 9'a kadar düştü.

İşin ilginç yanı, bu sayıları "Tercüman gazetesi"nin vermesi. Gazete "Devlet ve özel sektöre ait imalat sanayiini düşük işçi ücretleri kurtarıyor" diyor ve ücretler düştükçe kârların arttığını vurguluyor. Hey gidi günler hey! Tercüman gazetesi bile bu gerçekleri mi yazacaktı...

Özal, Malatya gezisine annesi ile birlikte cıktı

Pamuk eller cebe

Türkiye'nin emperyalizme, örneğin NATO'ya bağımlılığının ne anlama geldiğini ve işin faturasının nasıl Türkiye halkının sırtından çıktığını en iyi ortaya koyan, **NATO Kuvvetleri Başkomutanı General Rogers** oldu. Rogers, Milliyet gazetesine verdiği demecinde görüşlerini açıklarken utanmadan sıkılmadan şunları söyleyebildi: "**Sovyetler Birliği ile NATO arasındaki denge bozuldu. NATO'nun en kısa zamanda yeni teknolojiyle donanması gerekiyor. Bunun için de fedakarlık yapmak lazım. Her ülke savunma masraflarını yüzde 4 civarında artırmalı. Ben Türkiye'ye kişi başına ne kadar ek harcama düştüğünü hesap ettirdim. Bu rakam 1984'de 4 bin lira kadar bir şey. Fazla değil, canım sadece 11 dolar ediyor...**" Hadi bakalım Türkiye halkı! Rogers emretmiş "**Pamuk eller ceplere**". Evren-Özal soygunundan elinizde cebinizde birşeyler kalmışsa, onu da Rogers'e verin de Sovyetlere yetişsin, üzülmesin zavallı.

Valide Sultan da siyaset pazarına sürüldü

Özal'ın son Doğu gezisine annesi Hafize Özal da katıldı ve beyaz başörtüsüyle oğlunun konuştuğu kürsülerin arkasında yer alarak, namaz kılarken fotoğraf çektirerek "Valide Sultan"-lık görevini yerine getirdi. Son zamanlarda Türkiye'de Özal'giller için "Özal hanedanı" terimi kullanılıyor. Özal'dan çok "başbakanlık yapmasıyla" tanınan eşi Semra Özal, kızları Zeynep Özal, babası başbakan olunca ABD'den gelen Veliaht Efe Özal'dan başka, Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarlığına getirilen küçük kardeş Yusuf Özal, Köy İşleri, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yeğen Hüsnü Doğan, İçişleri Bakanı bacanak Ali Tanrıyar hanedanın ilk sıralardaki üyeleri sayılıyor. Şimdi eski öğretmen ve tarikat mensubu "Valide Sultan" Hafize Özal da yıllardan beri oturduğu köşesinden çıkarılıp, beyaz başörtüsü, yeldirmesiyle piyasaya ve miting meydanlarına sürüldü. Özal'a bu son aklı halkla ilişkiler uzmanlarının verdikleri ve bu yolla sempati toplayacağını umdukları söylenirken, kimileri Hafize Özal'ın tarikat mensubu olmasının Doğu'da siyasal yatırım anlamına geleceğini ileri sürüyorlar.

ŞU "BİZİM" AVRUPA

1 Milyona ikincilik

Anadolu Liseleri sınavları her yıl bahar ve yaz aylarında Türkiye'de belli bir kesimin en önemli konusu haline gelir. Bu sınavlara katılan ve Anadolu Liseleri'nden birinde yabancı dil eğitim görebilme umutları taşıyan yüzbinlerce ço-

Break dans ve "milli" gurur

Avrupa'da Break Dans modası Türkiyeli gençlere yaradı. Avrupa koşulları ve toplumsal-kültürel çelişkiler ve çatışmalar yüzünden

Bu da bizim yabancı düşmanı

Geçenlerde, Frankfurt yakınında Neuisenburg'da ilginç bir olay oldu. Bir Türk üç de Alman işçi buradaki Türk kahvelerini andıran lokallerden birinde iskambil oynarlarken, oyunu sürekli kaybetti-

ri'nden birinde yabancı dil eğitim görebilme umutları taşıyan yüzbinlerce çocuk, yarış atı gibi yetiştirilip, kimilerini intihara ve onmaz sinir hastalıklarına kadar götüren bir sinirsel gerilimin içine itilirler. Sonra da sınavları kazananlar bir süre gazetelerin baş köşelerinde yer alırlar. Bu yılın şampiyonu Denizli'den, mütevazi bir öğretmen ailesinden çıkarken sınav ikincisi küçük Seyfi Moroğlu'nun ailesi, Seyfi'nin sınav ikinciliğinin aileye yüklediği maddi yükün 1 milyon lira olduğunu açıkladılar.

Evliliğe hazırlık dersi

19 Mayıs'ta kızlara paçalı don giydirmek, bugüne kadar ortak olan yaz kamplarını kız ve erkek kampları olarak ayırmak ve bu türden "namus koruyucu" önlemleriyle tanınan **Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Vehbi Dinçerler** okullara evliliğe hazırlık dersleri konulacağını açıkladı. Bakan, derslerin ilkokul son sınıftan itibaren başlamasını düşündüklerini de söyledi. Şimdi Milli Eğitim'in tek eksiği evlilik dersleri miydi, diye soranlar yanında, kimileri de **"Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu"** diyerek şaşıyor.

"Entegrasyon" kesin dönüşte...

Malatyalı Ökkeş Ağa kendi tabiriyle Almanya'ya 20 yıl önce gidenlerden. 20 yıl Almanya'da çalıştı, yaşadı. 20 yıl sonra Malatya'ya geri döndüğünde, tam gittiği gün gibiydi. Ayağında şalvarı, başında köylü kasketi. Hem de yine memleket işi.

kültürel çelişkiler ve çatışmalar yüzünden çeşitli alanlarda başarısız kalan gençlerimiz cambazlık isteyen Break Dans'ta son derece başarılılar. Gün geçmiyor ki gazetelerde bir Türk gencinin Break Dans başarısı ballandırıla ballandırıla anlatılmasın ve çeşitli yönlerden incinen "milli gurur"umuz bu yolla onarılmaya çalışılmasın. İzin mevsimi gelince Break Dans'çılar hünerlerini izine gittikleri Türkiye'de de göstermeye başladılar. Nitekim Bravo dergisi şampiyonlarından Ü. Önen ve M. Özalp dans dersi vererek Türkiye tatillerini bedavaya çıkarıyorlar

Anavatanları'na tatil için gelen break dansçılar

rini andıran lokallerden birinde iskambil oynarlarken, oyunu sürekli kaybettiğine sinirlenen Türk işçi karşısındaki Alman'a döndü ve Yahudi asıllı olduğunu bildiği arkadaşına **"Hitler işini tam yapmamış. Seni gaz odasına göndermeyi unutmuş"** dedi. Kendisine bu şekilde hakaret edilen işçinin mahkemeye başvurması üzerine, Türk işçi yabancı düşmanlığı yaptığı gerekçesiyle para cezasına mahkum edildi. Türkiyelilerin yabancı düşmanlığından bu kadar şikayetçi oldukları bir dönemde, kimilerinin iğneyi bile kendilerine batırmadan başkalarına çuvaldız batırmaya kalkışmaları ve ırkçılık yapmalarına şaşmamak elde değil.

Kemer takmak zorunlu oldu

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde olduğu gibi Federal Almanya'da da otomobillerin önünde oturanlara kemer takma zorunluluğu başladı. 1 Ağustos'tan itibaren emniyet kemeri takmamış sürücü veya yanındaki yolcudan kişi başına 40 Mark ceza alınacak.

Bir fotoğrafın düşündürdükleri...

Yukarıdaki fotoğrafta, Istanbul Tıp Fakültesi'nden bu öğretim yılında mezun olan ve tüm erkek arkadaşlarını geride bırakarak ilk üç sırada yer alan üç genç doktor adayı görülüyor. Solda başı örtülü olan Rabiye Yılmaz bu yılın birincisi. Onu, yanındaki İlknur Tugal izliyor. Nilüfer Gözüm de üçüncülüğü kazanmış bulunuyor. İlginç olduğu kadar düşündürücü bir fotoğraf. Başörtüsü tartışmalarının yeniden tüm hızıyla gündemde olduğu, başörtüsünün düşman ilan edildiği ve bunun Atatürkçülük ve "ilericilik" adına yapıldığı bir ortamda, üzerinde düşünülmesi, yüzeyden, sıradan görüşlerin ötesinde yeniden ele alınması gereken bir konu bu. Tıp'ı birincilikle bitiren gencecik ve başı bağlı doktor adayının başörtüsü 1984 Türkiyesi'nden çok şeyler anlatıyor.

Yağmur hastalığı

Doktorlar ve tıp çevreleri Federal Almanya'da yeni bir salgının sürmekte olduğunu bildiriyorlar. Aylardan beri kapalı, soğuk ve yağmurlu geçen havalar yüzünden depresyon, isteksizlik, halsizlik ve aşırı sinirlilik şeklinde kendini gösteren hastalığa bir de ad takılmış: Yağmur hastalığı. Şimdi salgının geçmesi için tek umut havaların düzelmesine kalmış durumda.

Lise mezunu çöpçülerimiz var

Bir zamanlar Hindistan'ın üniversite mezunu boyacıları anlatılırdı Türkiye'de. 1984 Türkiyesi'nde ise, Siirt Belediyesi'nin alacağı 25 çöpçü için açtığı sınava başvuran 180 adaydan 87'sinin lise ve dengi okullar mezunu olduğu açıklandı. Türkiye'nin kalkındığına gerçekten inanmak gerek galiba. Baksanıza çöpçülerimiz bile yakında en azından lise veya üniversite mezunu olacak.

Avrupa'nın göbeğinde Sultansuyu

Federal Almanya'nın her bölgesinde Türkiyelilerin mesire yeri olarak seçtikleri bir park, bir bahçe, bir su kenarı mutlaka var. Buradaki piknikçileri, Türkiye'de mesire yerlerine gidip börekli, köfteli, şalvarlı, pijamalı piknik yapanlardan ayırmak oldukça güç. Ulm'da, Türkiyelilerin "Sultansuyu" diye adlandırdıkları park bir başka bakımdan da Türkiye'deki mesire yerlerine benziyor. Bir çeşmesi var ve çeşmenin önünde kadın çoluk-çocuk kuyruk olunup saatlerce su almak için bekleniyor. Aslında bu su içilmiyor, sadece kullanmak için. Ama su başında, çeşme başında kuyruk olmaya alışmış halkımız, alışkanlığından vazgeçmiyor bir türlü.

Türkiyeli yedi örgüt Ağustos'ta dayanışma eylemi yapmayı kararlaştırdılar

Aydınlar davası 15 Ağustos'ta başlıyor

"Aydınlar dilekçesi"ni imzalayan 1399 aydından 56'sı hakkında açılan davaya 15 Ağustos 1984 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlanacak. Askeri savcı, **"Siyasi içerikli bildiri dağıtmak ve yaymak"** suçunu işledikleri gerekçesiyle, aralarında Türkiye'nin tanınmış yazar, sanatçı ve bilimadamlarının bulunduğu 56 aydının 3 ay ile 1 yıl arasında hapisle cezalandırılmalarını istedi.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nın yaptığı açıklamada, **"sorgusu tamamlananlardan 56'sı hakkında dava açıldı"** denilerek, davanın genişletileceği ve dilekçeyi imzalayan geri kalan aydınların da sorgulamalarının yapılarak davaya dahil edilecekleri ima edildi. Sorgulamaları tamamlanarak haklarında dava açılan 56 aydın, suçlamaları reddettiler ve Anayasa'nın 74. maddesinde yeralan **"vatandaşlar yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) başvurma hakkına sahiptir"** hükmünden kalkarak dilekçeyi TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e verdiklerini ve Anayasa'dan kaynaklanan bu hakka dayanarak demokrasi istediklerini dile getirdiler.

Nadir Nadi, Türkan Şoray, Şerafettin Elçi, Yalçın Pekşen, Fatma Girik, Muhsin Batur; Imzaları nedeniyle ifadeleri alındı ama henüz dava açılmadı

Aydınlarla dayanışma sürüyor

13 ülkeden dünyaca tanınmış 2 bini aşkın aydının Türkiyeli aydınlarla dayanışma bildirisini imzalamalarının yanısıra Avrupa'nın çeşitli ülke ve kentlerinde aydınlarla dayanışma hareketi sürüyor. Bilindiği gibi, aralarında Avusturya eski Başbakanı ve Sosyalist Parti Onur Başkanı B. Kreisky, Portekiz eski Cumhurbaşkanı F. Gomes, Ingiltere Liberal Parti Başkanı D. Stel, Ingiltere Işçi Partisi Başkanı N. Kinnock, Federal Almanya Sosyal De- ve Avrupa Parlamentosu Grup Başkanı E. Glinne gibi ünlü politikacıların da bulunduğu 2 bini aşkın kişi Türkiyeli aydınlarla dayanışma bildirisini imzalamışlar ve **"Türkiye'de aydınlar tarafından imzalanan demokrasi bildirgesindeki değerlendirmelere katıldıklarını"** belirterek, **"bu bildiriyi imzalayanlar hakkında sıkıyönetim tarafından açılmış olan soruşturmayı ve aydınlar üzerindeki baskıları protesto ediyor, Türkiye'deki meslekdaşlarımızla dayanışmamızı bildiriyoruz"** demişlerdi.

Ayrıca, Türkiyeli sol partilerin yanısıra, Türkiyeli göçmen işçilerin Federal Almanya'daki demokratik örgütlerinden altısı ortak bir açıklama yaparak, aydınların belirtmişler ve Türkiyeli işçileri aydınlarla dayanışmaya çağırmışlardı.

Öte yandan, **Birlik Yolu, DIBAF, FIDEF, GERÇEK-ADK, KKDK, KOMKAR** ve **KURT-KOM** 18 Ağustos tarihinde Federal Almanya'nın Frankfurt, Hamburg ve Köln kentlerinde aydınlarla dayanışmayı yükseltmek, açılan davayı protesto etmek ve gelişmelerden kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla ortak eylem yapmaya karar verdiler. Yapılan açıklamaya göre, **"18 Ağustos Cumartesi günü Frankfurt, Köln** ve **Hamburg**'un merkezi yerlerinde **"uyarı nöbetleri"** tutulacak ve bildiri dağıtılacak. Ayrıca, Türkiye Büyükelçiliği'ne gönderilmek üzere hazırlanmış ve **"Aydınlar Bildirisi"**nin desteklendiğini belirten posta kartlarıyla imza kampan-

OYA BAYDAR **Yorum**

Iki başörtüsü

ÖZAL'ın, kamuoyunun dikkatini ve tartışmaların ağırlık noktasını kendi istediği, kendi belirlediği konulara, ve hasımlarını kendi min'derine çekmekteki başarısını küçümsememek gerek. Türkiye basını, Türkiye kamuoyu aylardan beri çikita muz, kız öğrencilerin 19 Mayıs kıyafetleri, bira, okullarda Arapça dersi ve başörtüsü savaşı ile meşgul ediliyor. Milyonları açlığa iten, toplumu çürüten, faşizmi kurumlaştırmaya çalışan, ülkeyi emperyalizme satan bir gidiş, bu sahte tartışmalar arasında gözlerden gizlenmeye, gündemden indirilmeye çalışılıyor. Ancak **"Bütün bu sahte tartışmalardan bize ne?"** diyerek bu **"fasafiso"** konuların ardında yatan hayati gerçekleri görmezlikten gelemeyiz.

GÜNÜMÜZ Türkiye'sinde veya Türkiye dışında, ülkemize ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı heryerde, bu konularda kafa açıklığı hem **"cephe"** ve benzeri temel sorunlarımız, hem yığın bağlarımız, hem de Türkiye'de neler olup bittiğini, örneğin bir ANAP modelinin ardında neler yattığını kavramamız ve doğru yöntemlerle savaşabilmemiz bakımından önem taşıyor.

GAZETEMIZIN bu sayısında **"Şu Bizim Türkiye"** köşesinde iki fotoğraf var. Birincisi bu yıl Istanbul Tıp Fakültesi'ni birincilikle bitiren başörtülü bir doktor genç kızımızın fotoğrafı. Ikincisi ise Özal'ın seksenlik anasının uzun mantolu, beyaz başörtülü, namaza durmuş fotoğrafı. Bu iki fotoğraf, bugünkü Türkiye gerçeği ve dinsel - geleneksel değerler konusunda açıklayıcı ipuçları ile dolu. Başörtüsünden sakala, punk kıyafetinden sütyensiz mayoya kadar giyim-kuşam ve ardında yatan değer ve inançlar kişinin kendi sorunudur ve onun özgürlük alanına girer. Şu günlerde Türkiye'de gözlenen sözde ilericilik ve Atatürkçülük adına, özgür, başına buyruk giyimleri ile tanınan Çingenelere bile üniforma giydirmeye, sakal kestirmeye, okullarda genç kızların başörtülerini zorla çıkartmaya çalışan zihniyet, işçi sınıfının ideoloji, bilim ve yöntemlerine aykırıdır. Bu sığ, biçimsel ilericilik anlayışının ardında, Türkiye'de büyük sermayenin batıcı kanadı ile halktan kopuk **"Atatürkçü aydın"**ın baskıcı, anti-demokratik, seçkinci tavrı yatar. Ama kuşkusuz her giyim kuşam, her töresel davranış aynı zamanda bir anlayışın, bir hayat görüşünün, bir inanç ve ideolojinin de parçasıdır. O ideoloji, toplumun ilerlemesini fiilen engelliyorsa; emekçi halka ters düşüyorsa; işçi sınıfı ve emekçi halkın ileriye doğru atılım özgürlüğünü kısıtlama, demokrasiye set çekme, faşizme ve her türlü gericiliğe ortam hazırlama yolunda kullanılıyorsa o zaman işçi sınıfı, emekçi kesimler, ilerleme ve demokrasi güçleri, gericiliğin her biçimine karşı çıkmakta özgürdür. Aynı zamanda da görevlidir.

YENIDEN ikinci sayfamızdaki fotoğraflı haberlere dönecek olursak, tıp fakültesini birincilikle bitiren genç kızın başörtüsüne kimsenin bir diyeceği olmamalıdır. Kaldı ki, inançlar sistemini emirle veya zorla yıkamazsınız. Ama o aynı başörtülü kafa, ölüm tehlikesiyle karşı-karşıya olan hastaya, **"günahtır"** diye ramazanda iğne yapmazsa o zaman bu bilimdışı zihniyete karşı çıkmak zorunludur.

ŞIMDI diğer fotoğrafa geçelim: **"Özal'ın kendi köşesinde oturan yaşlı anası giydirilip kuşatılıp yerel seçim öncesinde neden Ağrı gezisine götürüldü acaba?"** diye soralım. Cevabı basit: Valide Sul-

Kinnock, Federal Almanya Sosyal Demokrat Partisi (SPD) Başkanı Willy Brandt üsı ortak bir açıklama yaparak, aydınların "Demokrasi Bildirisi"'ni desteklediklerini ni belirten posta kartlarıyla imza kampanyası sürdürülecek.

gezisine götürüldü acaba?" diye soralım. Cevabı basit: Valide Sultan tarikatçıdır. Hem de yobaz cinsinden. Ağrı bölgesinde aynı tarikattan olan şeyhlerin, ağaların etkisinde olan seçmenler vardır. Gösteri bu yüzden düzenlenmiştir.

ÖZAL'ın anasının uzun entarisi, başörtüsü ve namaz kılarken çekilmiş boy boy resimlerinde, bugünkü Türkiye gerçeğinin bir parçası yatmaktadır. Öteden beri egemen güçlerin, beylerin, ağaların, sermayenin en bağımlı, en gerici kesimlerinin elinde halkı uyutmak, bilincini bulandırmak için alet olarak kullanılan dinsel inançlar ve din istismarı bugün Türkiye'de ANAP eliyle ve onun içindeki dinci kesimler tarafından son derece tehlikeli bir biçimde yeniden örgütlenmektedir. İçinde **değişik** dinsel kesimleri barındıran, bir kanadı emperyalizm ve işbirlikçi sermayeye **karşı** eğilimler taşıyan MSP'den bile çok farklı olarak, bugün Türkiye'de Özal'da ve ANAP içindeki dinci çevrelerde yansıyan tavır, bir ucu ARAMCO'lara ve Suudi Arabistan gericiliğine, diğer ucu ABD emperyalizmine doğrudan dayanan son derece tehlikeli bir bağın parçasıdır.

İŞTE bu noktada, işçi sınıfı bilimini pusula edinmiş ve işçi sınıfının, emekçi halkın, demokrasinin kavgasını verenlerin söyleyecek sözü vardır. Bu noktada, Tıp fakültesini birincilikle bitiren genç kızın başörtüsü takma özgürlüğünü savunmak; ama Özal'ın anasının başörtüsüyle seçim meydanlarında dolaştırılmasına ve ülkemizin ABD emperyalizmi ve gerici Arap rejimleri gibi en gerici mihrakların dümen suyuna kapılarak demokrasi ve bağımsızlığımızın yok edilmesini ve faşizmin -din ayağına da oturarak- kendini sağlamlaştırmasına sonuna kadar savaş açmak zorundayız. Bizim çizgimiz başörtüsüne veya Arapça dersine sözde ilericilik adına karşı çıkmak değildir. Bizim çizgimiz dinci çevreleri ürkütmemek adına gericiliğin peşine takılmak, faşizmi kamulaştırmaya çalışan iç ve dış düşmanların halka son derece tehlikeli bir afyon yutturmaya çalışmalarına gözyummak hiç değildir. İşçi sınıfının dine karşı tavrı bellidir ve sadece teoride kalmamış, neredeyse yüz yılın deneyimleriyle doğrulanmıştır. Türkiye'nin **"sahte sorunlar"** ortamında pusulayı kaybetmemek için o çizgiyi dikkatlice, sapmadan izlemek yeter.

Silahlı Kuvvetler'de geniş tutuklamalar yapıldığı doğrulandı

- **Kenan Evren Bursa'da yaptığı konuşmada Silahlı Kuvvetler'de tutuklamalar yapıldığını ve halen yapılmakta olduğunu doğruladı. Ancak, tutuklamaların hangi nedenle yapıldığı ve hangi somut olaya dayandığı noktası açıklık kazanmadı**

Kenan Evren 31 Temmuz tarihinde Bursa'da yaptığı konuşmada, **"12 Eylül öncesi terör odakları Silahlı Kuvvetler içine sızmışlar, genç mensuplarımızı kendilerine çekmişlerdi ve örgütlerine sokmuşlardı. Bu olaylara karışmış kişiler yakalnmıştır ve yakalanmaktadır"** diyerek, Silahlı Kuvvetlerde çok sayıda subay ve assubayın tutuklandığı haberini doğruladı.

Bilindiği gibi, **Türkiye Postası**'nın 34. sayısında Ulusal Haber Ajansı (UBA) ve BBC'ye dayanarak Alpaslan Türkeş'i kaçırma girişimiyle birlikte Silahlı Kuvvetlerde çok sayıda subayın tutuklandığı haberi yeralmıştı. BBC'nin Türkiye Muhabiri David Barchard **"bir diplomatın kendisine 1200 dolayında askeri personelin tutuklandığını söylediğini"** belirtmiş, ancak bunun basit bir kaçırma olayı olamayacağını ve Alpaslan Türkeş'in şu ortamda kaçmak isteyeceğine kimsenin inanmadığını belirtmişti. Kenan Evren Bursa'da yaptığı konuşmayla tutuklamaları doğrulamış oldu, ancak tutuklamaların hangi nedenle yapıldığı ve hangi somut olaya dayandığı anlaşılamadı.

Cumhuriyet ve Tercüman'ın yayınları durduruldu

Ecevit ve Demirel'le yapılan röportajlar yasaklandı

Cumhuriyet gazetesinin kapatılan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ve **Tercüman** gazetesinin kapatılan AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'le yaptıkları röportajların yayını Istanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yasaklanarak durduruldu. Istanbul Komutanlığı bütün basın organlarına birer uyarı yazısı göndererek, 67 ilden 41'inde sıkıyönetim uygulamalarının sürdüğünü, basın özgürlüğü'nün kısıtlı olduğunu hatırlattı ve bütün basın organlarından yayınlarda daha dikkatli olunmasını istedi. Istanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bu yazısı ile birlikte, **Tercüman** ve **Cumhuriyet** gazeteleri, Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit ile yaptıkları röportajların yayınını durdurmak zorunda kaldılar.

Bilindiği gibi, bundan bir süre önce **Cumhuriyet** gazetesinden Yalçın Doğan Bülent Ecevit ile uzun bir söyleşi yapmış ve bu röportaj serisi **Cumhuriyet**'te yayınlanmaya başlamıştı. Bunun ardından

Öte yandan, **Associated Press Ajansı**'nın geçtiği habere göre, Istanbul Sıkıyönetim Komutanı'nın isteği üzerine, **Cumhuriyet** gazetesi yöneticileri ve sıkıyönetim üst düzey yetkilileri arasında bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda, üst düzey sıkıyönetim yetkilileri **Cumhuriyet** gazetesi yöneticilerinden Bülent Ecevit ile ilgili yayınının durdurulmasını istediler. Bu ajansın haberine göre, **Cumhuriyet** gazetesi yetkilileri Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından **"nezaket"**'le yayını kesmeye ikna edildi. Ajansın belirttiğine göre, **Cumhuriyet** gazetesi yöneticileri nasıl ikna edildikleri konusunda bir açıklama yapamayacaklarını ve bu konuda konuşmak istemediklerini söylediler.

Tercüman gazetesi de, Süleyman Demirel ile **"siyaset dışı"** ve genellikle Türkiye ekonomisinin çeşitli konularıyla ilgili olarak bir söyleşi yapmış ve bunu yayınlamaya başlamıştı.

Af konusu rejimin yumuşak karnı olmaya devam ediyor

Af konusu gündeme geldiğinde Adalet Bakanı başka, Meclis Başkanı başka, Özal başka, Evren bir başka konuşmayı sürdürüyorlar. Aslında aralarındaki "başkalık" af konusuna bakışlarından, görüş farklılıklarından değil, üsluplarından ve "kıvırtma" dozlarından kaynaklanıyor.

22 Temmuz'da Adalet Bakanı Necat **Eldem** hafta sonu tatilini Antalya'da güneşin altında denizle kucak kucağa geçirirken gazetecilerin sorularına **"Af konusunda henüz bir müjdem yok, ama yakında bununla ilgili sevindirici bir karar çıkacağını umuyorum"** diye cevap verdi. Üç gün sonra, Başbakan **Özal**, Doğu gezisi sırasında uğradığı Mardin'de **"Büyük af çıkarmak için bir neden yok"** derken, daha sonra sanki kendisi aslında affa yatkınmış da aşılmaz engeller varmış, örneğin Anayasa'da yer alan affa giremeyecekler-le ilgili maddeler konuyu olanaksız hale getiriyormuş gibi bir tavır takındı. Gazetecilerin **"Daha önceki Doğu geziniz sırasında çok kişi af istedi. O zaman düşünmek lazım demiştiniz, aradan altı ay geçti, ne düşündünüz?"** sorusuna, **"Merak etmeyin hala düşünmeye devam ediyoruz. Anayasa'nın kesin engelleyici hükümleri var. Asıl af isteyenler de bu hükümlere giriyorlar...Zaten büyük bir af çıkarmak için bir neden yok. Bazen büyük değişiklikler olur, mesela Türkiye'de 1933'de, 1950'de, 1960'da af yapıldı, bir de 1973'de yapıldı ama kötü oldu"** dedi. Gazeteciler **"Kesinlikle af düşünmüyor musunuz yani"** diye sıkıştırınca da, Özal **"Hayır, onu söylemek istemedim. Hassas konudur. Düşünmek lazım. Önemli olan kimi affediyoruz, kimi affedeceğiz..."**diye geveledi.

Tam o günlerde, Meclis Başkanı **Karaduman** da, bir dergiye yaptığı açıklamada, **"Affın insani cephesini görmemek mümkün değil. Ama bir de 1970'lerde yaşanan acı tecrübeler var. Ikisinin dengesini gözeterek yüce Meclis'in af konusunda olumlu bir karar vereceğine inanıyorum"** diyerek, bir kez daha umut dağıttı.

Ama, bu kadar "af" lafından sıkılmış olmalı ki, Evren konuyu alışık olduğu biçimde "paşaca" keserek, **"Kan kusturanlar af beklemesin"** dedi. Bursa'da halka hitaben yaptığı konuşmada Evren, af konusunda özetle şunları söyledi: **"Daha aradan üç dört yıl geçmeden kan kusturanların affedilmesi, bunların hapishanelerden çıkarılması gibi çatlak sesler duymaktayım. Bunlar bizi üzmektedir. Senelerce kan kusturanların affedilmesi diye birşey olamaz."** Evren, "bunların", yani siyasal tutukluların af kapsamına giremeyeceğini, bunun Anayasa'yla engellenmiş olduğunu hatırlattıktan sonra **"Anayasa'yı sizler kabul ettiniz. Kolay kolay da değişmez öyle"** diyerek tehditlerde bulundu. **"Affedilecek insan var, affedilmeyecek insan var"** diyerek affın tek ölçüsünün kendisi olduğunu hatırlattı.

Af istemek dahi suç

Af konusu çevresindeki bu gevezelikler ve kafa bulandırmalar sürerken, Özal'ın Doğu gezisi sırasında, Diyarbakır'da ondan siyasal tutuklular için af isteyen iki ana gözaltına alındı. Bu olay, siyasal af konusunun Evren-Özal rejiminin zayıf halkalarından biri olmayı sürdürdüğünü, yurt içinde ve yurt dışında en geniş güçleri bu istem etrafında seferber etme çalışmalarının önemini bir kez daha gösterdi.

Başta kıdem tazminatı olmak üzere işçi haklarına yeni kısıtlamalar geliyor

Işçilerin sendikal haklarına bir "Eylül darbesi" planlanıyor

Işçilerin ekonomik, demokratik, sendikal, siyasal tüm kazanımlarının 30-40 yıl geriletildiği 12 Eylül döneminde, çok önemli olduğu halde pek fazla göze batmayan bir hak çiğnenmesi, son günlerde **"Kıdem Tazminatı Fonu"** kurulması girişimleriyle birlikte yeniden gündeme geldi. 12 Eylül'ün hemen ardından, Sıkıyönetim Komutanlıklarının sözde işçi çıkartma yasağına paralel olarak, işten çıkarılan işçilerin tek dayanakları olan kıdem tazminatı yükümlülüğü de sessiz sedasız rafa kaldırılmıştı. Sözde işçi çıkarma yasağına, daha doğrusu sıkıyönetimden izin alınması zorunluluğuna rağmen işverenlerin bir yolunu bularak ve sıkıyönetimle anlaşarak kapıya koydukları onbinlerce "istenmeyen" işçi, dört yıl boyunca bu yasal haklarından mahrum kaldılar.

Işçi sınıfının kazanımları süngü zoruyla geri alınıyor

Yeni yasa tasarısı

Bir süreden beri tartışılmakta olan, Kıdem Tazminatı Fonu kurulmasına ilişkin tasarı, özünde bu durumu yasallaştırmaktan başka bir amaç gütmüyor. Emekçilerin haklarına her tecavüzü **"büyük değişiklik"**, **"büyük reform"** vs. gibi sözler ardında gizlemekte başarılı olan Evren-Özal iktidarı bu defa da, **"Sosyal güvenlik sistemini baştan sona düzelteceğiz"** yalanıyla, işverenlerin istem ve planlarının sonucu olan "Kıdem Tazminatı Fonu Yasa Tasarısı"nı piyasaya sürdü.

12 Eylül 1980 öncesi uygulamada, kıdem tazminatı esas olarak işten çıkartılan veya işten ayrılmak zorunda bırakılan işçinin bir güvence kaynağıydı ve bu tazminatı işverenin ödemesi yükümlülüğü

me ve kazançlarının de hesaplanması ve işten çıkarılma halinde kıdem tazminatı ödenmesi gerektiği noktalarında direniyor. Buna karşılık işveren kesimi zaten kendi önerileri olan ve kendi adamlarınca hazırlanmış tasarı metni üzerinde ısrar ediyor ve kıdem tazminatı güvencesini tümüyle ortadan kaldırmayı ve kendilerine yeni arpalıklar yaratmayı hesaplıyor. Örneğin TISK Genel Başkanı Halit Narin mevcut durumun işverenler üzerinde bir kâbus olduğunu ve sadece yerli sermayeyi korkutmakla kalmayıp yabancı sermayeyi de kaçırdığını savunuyor.

Tartışmalar sürerken, Türk-Iş bir kez daha uzlaşma ve işçiyi satma yolunu geçti. Işçi, işveren ve hükümet yetkililerinden oluşan **Çalışma Meclisi** toplantısında kendi görüşlerini savunmakla birlikte, toplantı sonunda yayınlanan ortak deklerasyona, **"Işçilerin müktesep haklarına halel gelmeyecek, işçilerimizin kayba uğramamalarına dikkat edilecek"** gibi yuvarlak sözlerden başka hiç birşey koydurmayı başaramadı. Ilgililer Kıdem Tazminatı Fonu yasa tasarısının işverenlerin istekleri doğrultusunda olacağına kesin gözüyle bakıyorlar.

Şimdi top meclise atılmış durumda. Meclisin Eylül ayında yeniden çalışmaya başlaması bekleniyor. Ancak meclis çoğunluğunun yapısı gözönünde bulundurulursa, işçilerin kazanılmış haklarına yeni ve çok ağır bir darbe olan tasarının birkaç teknik düzeltme ile yasalaşması en büyük olasılık. Çalışma süresini uzatan ve emeklilik yaş sınırını erkeklerde 55, kadınlarda 50'ye yükselten tasarı da hatırlanırsa, sonbaharda, işçi sınıfımız yeni saldırılarla karşı karşıya kalacak.

Avrupalı günde 76 gram et yerken Türkiye'de bu 18 gramdan ibaret

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin araştırmasına göre, Türkiye halkı yeterli ve dengeli beslenebilmekten çok uzak. Ziraat Odaları'nın raporuna göre, nüfusun yüzde 17,5'i yetersiz kalori alıyor, yani karnı doymuyor ve sağlıklı yaşayabilmesi için gerekli besinden yoksun bulunuyor. Yine nüfusun yüzde 10'unda, gerek kafa ve gerekse vücut gelişmesi için en temel madde olan protein eksikliği var. Ayrıca nüfusun yüzde 22,5'i de protein yönünden dengesiz besleniyor. Araştırmaya göre, Avrupa ülkelerinde kişi başına hayvansal protein, başlıca da et tüketimi, günde 76 gramken Türkiye'de bu oran ortalama 18 grama ancak ulaşıyor; kırsal ve yoksul kesimlerde ise yeryer 8-10 gram civarında kalıyor. Örneğin Türkiye ortalamasında yıllık et tüketimi kişi başına 17,5 kiloyken, bu miktar köylerde 5,5 kiloya kadar iniyor.

Ancak aradaki uçurumun sürekli büyümesi de gözden kaçırılmaması gereken bir başka nokta. En iyimser hesapla yüzde 50'lerde seyreden Türkiye'deki enflasyon oranının, halkın mutfağına yansıması, kuşkusuz onun boğazından biraz daha kısması, örneğin artık dört rakamlı fiyatlarla satılan (Istanbul'da bifteğin kilosu 1.100 lira) eti daha da azalması biçiminde oluyor.

Özal hükümetinin bu çarpıcı gerçekler karşısında yaptığı ise utanmaz bir demagojiyi alabildiğine sürdürmekten ibaret. Bilimsel tutarlılığı olmadığı Güney Amerika halklarının pratikleriyle bir çok kez kanıtlanmış olan bir ekonomik reçeteyi körükörüne yada domuzuna savunan Özal, yükselen fiyatlar yüzünden halkın tüketimini kısacağını doğruluyor. Ancak ardından "Bunun sonucu olarak malını satmak isteyenler fiyatları indireceklerdir!" diyor. Bu hesapça Türkiye halkının insani ölçülerde et yiyebilmesi için büyük et tekellerinden mahalle kasaplarına kadar uzanan zincirin her halkasının ayrı ayrı "insafa gelmesi" gerekecek.

Milletvekili maaşlarına zammın hikayesi ve Kenan Evren'in reklam kampanyası

Milletvekili maaş zammını Evren niye veto etti?

13 Temmuz günü, "cunta meclisi"nin

maaşlarının arttırılmasına tepki göstere-

işçinin bir güvence kaynağıydı ve bu tazminatı işverenin ödemesi yükümlülüğü işçi çıkartmalarda keyfiliği bir ölçüde de olsa önlenebiliyordu. Halen de yürürlükte olan, ancak sıkıyönetim ve mevcut rejimin nitelikleri yüzünden uygulanmayan kıdem tazminatı yasasında kıdem tazminatına hak kazanılması için, 1. İşverenin iş akdini feshetmesi, 2. İşçinin haklı nedenlerle iş akdini kendisinin feshetmesi, 3. Askerlik dolayısıyla işçinin iş sözleşmesinin sona ermesi, 4. Yaşlılık, emeklilik, malulluk durumları gibi dört farklı durum geçerliydi. Yeni taslakta ise kıdem tazminatına hak kazanılabilmesi sadece son durumda olanaklı. Yani işten çıkarma, işten ayrılma veya askerlik kıdem tazminatına hak kazandırmadığından kıdem tazminatı bir çeşit emeklilik ikramiyesine dönüşüyor. Öte yandan mevcut yasada kıdem tazminatının tavanı yokken, yeni yasa tasarısı 2 milyon lira tavanını getiriyor. Bir başka önemli nokta da kıdem tazminatının yeni tasarıda sadece "çıplak ücret" üzerinden hesaplanması...

Yeni tasarıda sözkonusu olan fon SSK ile bağlantılı ve SSK'ya benzer yapıda olacak. İşverenler her işçi için 15 yıl, bu fona prim yatıracaklar. Ama 15 yıldan sonrası için hiçbir yükümlülükleri olmayacak.

Pek çok teknik ayrıntıları olan tasarının yasalaşması halinde işten atılan işçinin hiçbir güvencesi kalmayacağı gibi, işverenler de istedikleri gibi ve kendilerine hiçbir şeye mal olmaksızın işçi çıkarabilecekler. Öte yandan işverenlerin SSK'ya olan prim borçlarının 100 milyarı bulduğu hatırlanacak olursa, "devlet güvencesi" altında olacağı söylenen bu fonun güvenilmezliği ve işverenlere yeni bir arpalık olacağı da şimdiden belli oluyor.

İşçi çevrelerinin tümünün, emekçiden yana uzman ve bilim adamlarının ve muhalefetteki kimi siyasal parti ve kanatların karşı çıktıkları Kıdem Tazminatı Fonu tasarısına Türk-İş de karşı çıktı. Türk-İş Başkanı Yılmaz **"48 yıllık müktesep hakkı bir kalemde ortadan kaldıran, iş teminatını zayıflatıp işverenlerin keyfi işçi çıkarmalarını kolaylaştıran, ekonomik ve sosyal bakımdan beli bükülmüş işçinin tek güvencesi kıdem tazminatını tehlikeye atan bu taslağı çalışma barışını bozucu nitelikle görüyoruz"** dedi. Türk-İş, kıdem tazminatı fonunun kurulmasına itiraz etmiyor, ancak tazminatın hesaplanmasında işçinin çıplak ücretinin değil, para ve paraya vurulması mümkün tüm yan öde-

13 Temmuz günü, "cunta meclisi"nin yaz tatiline girmezden önceki son oturumunda Genel Kurul'u yöneten Başkan Vekili, **"Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yollukları hakkındaki kanunun oylama neticelerini açıklıyorum: Katılan üye sayısı: 319; Kabul: 307; Red: 5; Çekimser: 7. Hayırlı olsun"** diyor, böylece 6 Kasım 1983 seçimleriyle "milletvekili" sıfatını kazanmış olanlar üçüncü kez maaşlarını arttırıyorlardı. 6 Kasım'dan sonra 117 bin 500 lira aylıkla göreve başlamışlar, sonra vergi kesintileri azaltılmış ve maaşları 140 bin liraya yükselmiş, nihayet memurların durumunun iyileştirilmesi kararnamesi uyarınca milletvekili maaşları 180 bin lira olmuştu. Meclis'ten yıldırım hızıyla geçen son yasayla maaşların net 272 bin 567 liraya yükselmesi kabul edilmiş oluyordu.

Oylama sırasında sadece 5 üye milletvekili maaşlarının arttırılması aleyhinde oy kullanmıştı. Bunlardan ANAP'lı Metin Gürdere: **"Erbaa ilçesinde cami tuvaletini tertemiz tutan helacının eline ayda 7500 lira geçtiğini öğrendim, helacıdan utandım, maaş zammına karşı çıktım"** diyerek davranışını açıklarken, diğer milletvekilleri **"onun tuzu kuru"** diyor ve zamma karşı çıkanlarla eski Başbakan Bülent Ulusu, MDP'li Kamran İnan gibi çekimserleri de, siyasal yatırım yapmakla suçluyorlardı. Bütün bunlar olup biterken, maaşlarının arttırılması için kahramanca çalışan meclis mensuplarının yüreklerinde küçücük bir korku vardı: Ya Evren yasayı veto ederse!.. Nitekim yasa çıkar çıkmaz, Evren'in yasayı gözden geçirteceği, veto etmesinin olanaklı olduğu yolundaki haberler gazetelerin birinci sayfalarında boy gösterdi. Hayat pahalılığının dayanılmaz boyutlara vardığı şu günlerde halkın milletvekili maaşlarının arttırılmasına tepki göstereceğini iyi bilen Evren ve çevresi "Baba Cumhurbaşkanı" görünümünü yaratabilmek için yeni bir fırsat yakalamış durumdaydılar. Evren'in maaş zamlarını veto edeceği haber ve söylentileri özellikle ve bilinçli olarak şişirildikçe şişirildi, olay haline getirildi.

Maaş şampiyonları: Genel Kurmay Başkanı Org. Necdet Üruğ ve Başbakanlık Müsteşarı Hasan Celal Güzel. Üruğ'un net aylık maaşı 174 bin 251 lira. Özal'ın Müsteşarı veyakın arkadaşı Celal Güzel'in aylık net maaşı ise 140 bin 531 lira.

Tüm bu gelişmeler olurken aslında zam görecek milletvekilleri dahil pek fazla telaşlanan yoktu. Telaş konusu sadece zammın Temmuz ayı bordrolarına yetişip yetişmeyeceğiydi. Çünkü kamuoyundan saklanan gerçek, Cumhurbaşkanı'nın yasayı veto etmemesi halinde 272 bin lira olacak maaşların, veto durumunda sadece 258 bin liraya ineceği ve Evren'in vetosunun gürültüsüne deymeyeceğiydi. Evren'in niyeti aslında sadece göz boyamak, "halkçı ve eşitlikçi" Başkan görünümü yaratmak ve yeni bir kişilik reklamı fırsatı yaratmaktı. Bunun dışında bu kadar gürültünün ortaya çıkaracağı fark sadece 14 bin liradan ibaret kalıyordu ki, bu, milletvekillerinin bir gece dışarda yemek yedikleri zaman ödedikleri hesaptan çok daha azdı.

Evren, her zamanki gibi, veto etmeye niyetlendiği yasaya hukuksal bir kulp bulunmasını istemiş ve çevresindeki hukuk uleması da bu kulpu buluvermişti. Veto gerekçesi, zam yasasının temel aldığı **"En yüksek devlet memuru"** teriminin yorumlanmasından kaynaklanıyordu. Veto edilen yasada milletvekili maaşlarının ödenmesinde en yüksek devlet memuru maaşının esas alınması ve o maaşın yarısı oranında da yolluk verilmesi öngörülüyor ve en yüksek devlet memuru maaşına ölçü olarak Genel Kurmay Başkanı'nın maaşı alınıyordu. Evren'in yorumuna göre ise, subay, üniversite mezunu ve hakimler gibi özel statülerdeki kamu görevlilerinin maaşları zamma esas olamazdı. Bu yoruma göre milletvekilleri maaşları olsa olsa, bugün özel statüde olup da en yüksek maaşı alan Başbakanlık Müsteşarı **Hasan Celal Güzel**'in maaşı oranında yükseltilebilirdi.

Sorunun nasıl çözümleneceği henüz bilinmiyor. Ancak milletvekillerine maaş zammından vazgeçilecek değil. Üstelik de yasa yeniden Evren'in yorumuna göre düzenlense bile aradaki fark devede kulak cinsinden. Meclisi dolduranlar eninde sonunda ayda çeyrek milyonu ceplerine indirecekler. Ne var ki, bu vesile ile Türkiye halkı ve basını günlerce bu konuyla meşgul edildi ve Evren "vetocu sert görünümünü" kurtarmış oldu.

Son 15 gün içinde 25 kişinin daha idamı istendi

6 Kasım'dan bu yana, idamla yargılananların sayısı 695'e ve idam cezasına çarptırılanların sayısı da 138'e yükseldi

Son onbeş gün içinde açılan yeni davalarda, 25 kişinin daha idamla cezalandırılmaları istendi. Böylece, 6 Kasım seçimlerinden bu yana idam istemiyle yargılananların sayısı 695'e ve idam cezasına mahkum olanların sayısı da 138'e yükseldi.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlayan 33 sanıklı THKP-C Yolunda Çayan Sempatizanları davasında Askeri Savcı, sanıklardan 12'si hakkında idam ve 21'i hakkında da 6 yıl 8 ay ile 20 yıl arasında hapisle cezalandırılmalarını istedi.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlayan 63 sanıklı THKP-C davasında Askeri Savcı, 10 kişinin idam ve 53 kişinin de 5 ile 25 yıl arasında ağır hapisle cezalandırılmalarını istedi.

● İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan 28 sanıklı Kurtuluş davasında Askeri Savcı, sanıklardan 3'ünün idam ve geri kalanların da 25 yıla kadar varan ağır hapisle cezalandırılmalarını istedi.

● Askeri Yargıtay 3. Dairesi, Barış Derneği davasını duruşmalı olarak 21 Ağustos tarihinde inceleyecek. Askeri Yargıtay'a Nisan ayı ortalarında gelen Barış Derneği dava dosyasını Askeri Yargıtay Başsavcılığı inceleyerek 66 sayfalık görüş hazırladı. Başsavcı, sanıklardan 8'i hakkında verilmiş olan mahkumiyet kararının onaylanmasını ve ötekiler hakkında verilen mahkumiyet kararının bozulmasını istedi.

● Askeri Yargıtay Sinop-Samsun TKP davasında 13 kişi hakkında verilen cezaları ele alarak bunlardan 9'u hakkındaki kararı onayladı ve 4'ü hakkındakini bozdu. Sinop-Samsun TKP davasında Askeri Mahkeme 13 kişiyi 5 ile 8 yıl arasında ağır hapisle cezalandırmıştı.

● **Cumhuriyet** gazetesi yazarlarından **Müşerref Hekimoğlu** ve gazetenin yazışleri müdürü **Okay Gönensin** hakkında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde yeni bir dava açıldı. Askeri Savcı, Müşerref Hekimoğlu'nun 18 Mayıs tarihli Cumhuriyet'te yayınlanan **"İnce Memed ve Ötesi"** başlıklı yazısından ötürü, hekimoğlu ve Gönensin'in 1 yıla kadar hapisle cezalandırılmalarını istedi.

● Şair **İlhan Özdemirci**, şair **Can Yücel** ve **Hayati Asılyazıcı** haklarında açılan ve komünizm propagandası yaptıkları gerekçesiyle cezalandırılması istenen iki yeni dava açıldı. Can Yücel ile **Somut** gazetesinin yazışleri müdürü Hayati Asılyazıcı, Can Yücel'in **Somut**'un 5 Ocak tarihli sayısında yayınlanan bir şiirinden ve şair İlhan Özdemirci de **"Ellerin Sıcak Bir Ülke"** adlı şiir kitabından ötürü yargılanıyorlar.

Sola karşı kenetlenebilen Avrupa sağı iç sorunlarını çözemiyor

Avrupa Parlamentosu'nun yeni başkanı faşistlerin de oylarını alarak seçildi

A. DERİN

Geçtiğimiz Haziran ayında Ortak Pazar üyesi Avrupa ülkelerinde yapılan seçimlerle yeniden oluşan Avrupa Parlamentosu, ilk oturumuna 23 Temmuz günü Strasbourg'da başladı. Avrupa Parlamentosu'nun yeni başkanının ve başkanlık divanının belirlenmesi için yapılan seçimler Avrupa sağı ile solu arasında çekişmelere sahne olurken, Parlamento'nun Ingiltere ile Ortak Pazar arasındaki ilişkiler konusunda aldığı kararlar, Avrupa sağının kendi iç çelişkilerini bir kez daha gözler önüne serdi.

Başkanlık seçimi

Haziran ayındaki seçimlerle yeniden oluşan Avrupa Parlamentosu, çalışmalarına başkanlık seçimiyle başladı. Çok sayıda adayın katıldığı bu seçimlerde en şanslı üç aday bulunuyordu. Bunlar, sosyalist gruptan geçen dönemin Parlamento Başkanı **P. Dankert**, liberallerin ve Paris Belediye Başkanı **Chirac**'ın partisinin de desteklediği Hristiyan Demokratların adayı **P. Pfimlin** ve Italyan Komünist Partisi listesinden bağımsız aday olarak parlamentoya seçilen **A. Spinelli**'ydi. Ayrı bir grup oluşturan Ingiliz Muhafazakarları ve **Le Pen**'in liderliğindeki faşistler de ayrıca birer aday gösterdiler.

Oylamanın ilk turunu **Pfimlin** önde bitirdi. Ancak başkan seçilebilmek için gerekli oy çoğunluğunu toplayamadı. Ikinci tur gözlemcilerce son derece kritik olarak nitelendirilmekteydi. Bu turda sağ, kendi arasında birliği sağlayabilirse **Pfimlin** başkan seçilebilecekti. Aksi takdirde solun adaylarının şansları artmaktaydı. Turların fazla uzaması durumunda ise **A. Spinelli** en şanslı aday olarak görülmekteydi.

P. PFIMLIN
Avrupa Parlamentosu'nda bir sağcı

ci ise, pek çok gözlemci tarafından faşistlerden oy almış olmasının kamuoyunda yarattığı olumsuz etkileri silmek için bir manevra olarak nitelendirildi.

Başkanlık Divanı seçimleri

Avrupa sağının saldırısı oturumun ikinci günü de sürdü. Seçimlere geçilmeden önce parlamento içindeki bütün gruplar arasında varılan anlaşmaya göre, 12 başkan yardımcılığı için sağdan ve soldan 6'şar aday seçilecekti. Fakat ilk tur oylamalarda sağ kanat parlamenterleri varılmış olan bu anlaşmaya uymayarak başkan yardımcılıklarının tümünü ele geçirmeye yöneldiler. Ancak ikinci tur oylamada sağ kanat parlamenterler bu tutumlarından vazgeçtiler ve gruplar ara-

Başkan ve başkanlık divanı seçimlerinden sonra Avrupa Parlamentosu'nun sağ ve sol kanatları arasındaki gerilim yerini başka bir çatışmaya, Avrupa sağının kendi içindeki uzlaşmazlıklara bıraktı.

Komisyon başkanlarının seçiminden sonra, Avrupa Parlamentosu 70 aleyhte ve 3 çekimser oya karşı 212 oyla bir karar kabul etti ve geçtiğimiz Haziran ayında Ortak Pazar'a üye ülke başbakanlarının **Fontainebleau** toplantısında aldıkları kararın tersine, Ortak Pazar tarafından Ingiltere'ye yapılması kararlaştırılmış olan **"geri ödemenin"** askıya alınmasını kararlaştırdı.

Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz Haziran ayında Fontainebleau'da yapılan zirve toplantısında, Thatcher hükümetinin dayatması sonucunda, Ingiltere'nin Ortak Pazar bütçesine yapmış olduğu ödemelerden bir kısmının **"geri ödenmesi"** kararlaştırılmıştı. Ama buna karşılık Ortak Pazar'ın içinde bulunduğu mali bunalımdan çıkılabilmesi için mali kaynakların arttırılması da karar altına alınmıştı. Fakat bu kararların ardından Thatcher hükümeti, **"mali kaynakların arttırılması"** kararını, Ortak Pazar'ın harcamalarında bazı kısıntılar yapılması şartına bağladı ve Fontainebleau zirvesinde alınan kararların bu yönünün yürürlüğe girmesini engelledi.

Avrupa Parlamentosu'nun Ingiltere'ye yapılacak **"geri ödemeleri"** askıya alma kararı, Thatcher hükümetinin bu tutumuna karşı bir tepki oluştururken Ortak Pazar'ın içinde bulunduğu bunalıma da yeni bir boyut kazandırmış oldu.

Avrupa Parlamentosu'nun bu kararı Londra'da, özellikle Ingiliz hükümetinde ve Ingiliz Muhafazakar Parti saflarında büyük öfke yarattı. Ingiliz sağını en çok kızdıran noktalardan biri de, bu ka-

---

AYDIN ENGİN **Tırmık**

Bilinçle... Hünerle...

"Çırılçıplaktım. Hepimiz çırılçıplaktık. Birden yağmur başladı. Iri, çok iri, ılık damlalar. Her yer yanıyordu. Üşüyordum. Çok üşüyordum. Her yer yanıyordu. Kentimiz Hiroşima, sokağımız, köşedeki küçük parkta annemin her zaman oturduğu tahta sıra, evimiz, Paki Amca'nın şekerci dükkanı, bahçedeki küçük çam ağacı, annemin epeydir cansız yatan vücudu... Hep yanıyordu. Kardeşim -üç yaşındaydı daha, bense büyüğüm, tam altı- **nedense hiç ağlamıyordu. Yerde pis, kara bir şey bulmuş ağzına götürüyordu. Küçük bez bebeğimi elimde sımsıkı tutuyordum. Bırakırsam kaybederim diye korkuyordum. Elimi uzatıp kardeşimi tutmak istedim. O pis, kara şeyi yememeliydi. Annem her zaman söylerdi ona. Her zaman söylerdi, her bulduğu şeyi ağzına götürmemesini. Kolundan yakalamak istiyordum. Saçları geçti elime. Kardeşimin** -üç yaşındaydı daha, bense büyüğüm, tam altı- **saçları elimde kaldı. Tümü... Yapış yapış, ıslak... Çok korktum. Ikimiz de yüksek sesle ağlamaya başladık... Çok, çok, çok ağladık... Çok..."**

Yukarıdaki sözler Hiroşima'lı bir kızın. **6 Ağustos 1945'e** tanıklık eden küçücük bir Japon kızının. Hani şu **"Hiroşima'da öleli bir on yıl kadar olan"** binlerce, onbinlerce küçük kızlardan birinin...

Bugün -yaşıyorsa eğer- 45 yaşında. Radyoaktif ışınlarının ölümcül etkileri onu katlanılmaz acılar içinde yok etmediyse eğer... Kanser, nükleer bombadan sonra kaçınılmaza benzeyen kanser canını, küçücük canını almadıysa eğer, **6 Ağustos 1945** sabahı, üç yaşındaki kızkardeşi ile birlikte çok, çok, çok ağlayan küçücük Japon kızı bugün 45 yaşında.

Alman otoyollarında kol geziyor. Yol boylarındaki küçücük, gözalıcı kasabaların, köylerin emekçileri **"Autobahn"**dan geçen NATO konvoylarını korkuyla izliyor. Dev kamyonlarda dev ölüm füzeleri yüklü. **Ölüm Batı Avrupa'da kolgeziyor.**

Öyleyse alanlara... Öyleyse kadın erkek, çoluk çocuk, yaşlı genç alanlara, yollara... Pershing-2 adlı nükleer ölümün kolgezdiği "Autobahn"larda çırılçıplak bedenlerimizle insandan, etten kemikten, sinir ve akıldan örülmüş barış zincirleri kurmak için alanlara...

Et, kemik, sinir, kan ve akıl durdurabilir mi atom füzesinin soğuk mavi çeliğini?

Durdurur. Emperyalist savaş cihazını bir daha onarılamazcasına bozmak; emperyalist **savaş iblisini durdurmak** kitlelerin ancak milyonlarca, on milyonlarca çırılçıplak insan bedeninin ve aklının harcıdır.

* * *

Ya peki El Salvador'da ne yapar barış savaşçısı? Ne yapar "Autobahn"da değil, evin içinde, yemek sofrasının başında, bebeğinin beşiğinin başucunda kolgezen ölüme karşı El Salvador'da kitleler?

Basar tetiğe. Emperyalist uşağı generalin, işbirlikçi hainin göbeğine, alnına doğrultur namluyu? Gözünü bile kırpmadan indirir iblisin kara dölünü aşağıya?

Çünkü **"Yeryüzünde barışı savunmaktan daha önemli bir görev yoktur."** Çünkü Amerikan emperyalizmini, onun işbirlikçilerini durdurmak, ölüm kusan emperyalist savaş çarkının bir dişlisini daha kırmak barışı savunmaktır. Çünkü barış, El Salvador'da da savunulmalıdır. Çünkü düşmanın her duraklaması, her yerinde sayması El Salvador halkından kocaman bir armağandır dünya

görülmekteydi.

Ikinci tur oylamaya geçilmeden Ingiliz muhafazakarlarının ve faşistlerin adayları Pfimlin lehine seçimlerden çekildiklerini bildirdiler. Böylece Hristiyan Demokrat adayın arkasında- aşırı sağı da kapsayan- sağ bir blok oluştu. Bu blokun oluşturulmasında M. Thatcher'in Dışişleri Bakanı'na bir mesaj göndererek, muhafazakarların sağın adayını desteklemelerini istemesi önemli rol oynamıştı.

Oylamaya geçilmeden önce sol gruplar Pfimlin'den, faşistlerin oylarını reddetmesini, bu oylar sayesinde başkan seçilirse başkanlığı kabul etmeyeceğini açıklamasını istedilerse de, Hristiyan Demokrat aday buna yanaşmadı. Başkan seçildikten sonra **"faşistlerin oyları olmasa da be seçilecektim"** biçimindeki demetutumlarından vazgeçtiler ve gruplar arasında varılan uzlaşmaya uygun oy kullandılar.

Brüksel'de yayınlanan **Le Soir** gazetesine göre, Avrupa Parlamentosu'nun tüm yönetimine el koyma arzusuyla yanıp tutuşan Avrupa sağını, ikinci turda tutum değiştirmeye iten ne **"demokrasiye duyduğu saygı"** ne de **"verdiği söze bağlı kalma düşüncesi"**ydi; sadece ileriye dönük bir hesaptı. Bilindiği gibi önümüzdeki yıllarda Ispanya'nın ve Portekiz'in Ortak Pazar'a katılmaları durumunda Avrupa Parlamentosu'ndaki güçler oranının Avrupa solu lehine değişmesi sözkonusu. **Le Soir** gazetesine göre, Avrupa sağı, böyle bir durumda bu kez solun parlamento divanını kendi tekeline almasından çekinmiş ve ikinci tur oylamada tutum değiştirme gereğini duymuştu.

çok kızdıran noktalardan biri de, bu karar sırasında yapılan oylamada Avrupa sağının tutumuydu. Ingiltere aleyhine alınan kararda, Ingiliz muhafazakarlarının yığınsal desteği ile Başkan seçilebilen Pfimlin'in grubu Hristiyan Demokratlar başta olmak üzere bütün sağ gruplar Ingiltere'nin aleyhine oy kullanmışlardı. Işin daha da ilginç yanı, Avrupa Parlamentosu'na bu karar önerisini sunanların büyük bir kısmı da Hristiyan Demokrat grubun üyeleriydi.

Avrupa Parlamentosu'nun Ingiltere konusunda aldığı bu karar, sola karşı gerektiğinde faşistleri bile safları arasına alacak kadar domuz topu olmasını bilen Avrupa sağının, kendi iç çelişkilerini aşmakta aynı beceriyi gösterme gücünden yoksun olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

* * *

Bugün -tam da şu satırların yazıldığı gün- **6 Ağustos 1984.** Hiroşima'nın üstünde ilk atom bombasının patladığı o uğursuz günün yıldönümü. Tam 39 yıl geride kaldı. Kırkıncı yıla girdik. O gün, bu gün **hepimiz,** yedi iklim dört bucakta yaşayan **hepimiz** Hiroşimalıyız. Hiroşima'dayız.

Ne demektir Hiroşimalı olmak, Hiroşima'da yaşamak?

Kaç cilt, kaç yüz cilt yazılabilir bu soruyu yanıtlamak için...

Ne demektir Hiroşimalı olmak, Hiroşima'da yaşamak?

(Yazıp çizme mesleğinde usta bellediğimiz ağabeylerden öğrendiğimiz altın öğütlerden biri şöyle der: "Eğer bir konuyu biri senden önce ve senden daha iyi ve senden daha kestirme söylemişse; sen de lafı uzatma. Tırnak aç ve o sözü olduğu gibi aktar. Dürüstcesi, hakçası ve kestirmesi budur !")

"Bugün yeryüzünde barışı savunmaktan daha önemli bir görev yoktur" (Leonid Iliç Brejnev)

Bu kadar. Sorunun yanıtı bu kadar kısa, bu kadar yalın...

* * *

Batı Avrupa'dasınız. Emperyalist savaş iblisi, bu yaşlı anakarayı (kıtayı) bir atom cehennemine çevirmekte perva bilmiyor, dur durak tanımıyor. Pershing-2 füzeleri Federal

dan kocaman bir armağandır dünya barışına...

* * *

Gözden kaçırmayalım emperyalizm savaşı tırmandırarak uzatabiliyor yaşamını. Kendine pazar edinip soyup soğana çevirdiği ülkelerde ancak savaşı kışkırtarak, en azgın kârların sağlandığı savaş sanayiini ha bire genişleterek, geliştirerek ekonomisini ayakta tutabiliyor. Yeryüzünü bir kaç yüz kere yok edebilecek atom silahları üretimini, bu kana, ölüme, bu soyguna, bu zulme karşı çıkan ilerici insanlığı ürkütebilmek, durdurabilmek için ha bire tırmandırıyor.

El Salvador'da devrimin güneşi doğarsa bu emperyalist sömürünün candamarlarından birinin daha kesilmesi demektir. Nikaragua'da, Angola'da devrimi pekiştiren her adım bu ülkeleri emperyalist sömürü ağından biraz daha uzaklaştırıyor ve bu, emperyalizmin bir başka candamarının kesilmesine işarettir.

Türkiye'de Evren-Özal faşizminin yıkılışına doğru atılan her adım, elde edilen her kazanım, emperyalizmin Ortadoğu'daki savaş ve sömürü planlarında bir aksama, bir köstek demektir.

Yani barışı savunmanın bir başka halkasıdır.

* * *

Barışı savunmanın reçetesi yok. Insanlık barış savaşçılarından bilinçle, buluşla, yaratıcılık ve hünerle barışı savunmalarını istiyor.

Yeni bir öneri paketi daha geliyor ve bir dizi olumlu öneri daha içeriyor

"Hessen Kararları" yabancılarda umut, gericilikte tepki yarattı

CDU/CSU'lu Içişleri Bakanı Zimmermann'ın insan haklarına ve uluslararası hukuka zıt yabancılar kanunu hazırlığına anlamlı ve özlü bir cevap niteliği taşıyan Hessen kararlarında, ülkedeki Katolik ve Protestan kiliselerinin öteden beri savunageldikleri yabancılar politikasına uyumlu ilkeler benimsendiği dikkati çekiyor. Nitekim Hessen Içişleri Bakanlığı'ndan yapılan bir açıklamaya göre Ağustos ayı sonunda yeni ve olumlu önerileri içeren bir paket daha yürürlüğe sokulacak. Yeni pakette sosyal yardım alan yabancı işçilerin sınırdışı edilmelerinin önüne geçiliyor, Federal Almanya'da doğan ya da okula bu ülkede başlayan ikinci kuşak yabancıların sınırdışı edilmeleri yasaklanıyor ve 1985'ten sonra yabancılara yerel seçimlerde oy hakkı tanınacağı bildiriliyor.

Federal Almanya'da en fazla yabancının yaşadığı Hessen Eyaleti'nde, Eyalet Içişleri Bakanlığı tarafından sessiz sedasız hazırlanıp eyalet parlamentosunda kabul edilen bir kararla yabancılara çok önemli ve oldukça olumlu haklar tanındı. Başta CDU/CSU olmak üzere gerici güçlerin hemen her kesiminde tepkiyle karşılanan **"Hessen Kararları"**na göre, yabancı işçi çocuklarına uygulanan 16 yaş yasağı kaldırıldı. Kararlarda ayrıca ailelerin çocuklarını yanlarına getirtebilmeleri için eşlerden her ikisinin de Federal Almanya'da bulunması koşulu da kaldırılıyor.

Hessen kararlarına gerici güçlerden gelen tepkilerde, bu kararların Federal Almanya'yı bir "göçmen ülkesi"ne çevireceği ve çok sayıda yabancının Federal Almanya'ya **"doluşacağı"** iddia ediliyor. Ancak Hessen Içişleri Bakanı **Horst Winterstein** tarafından açıklanan sayısal veriler iddiaların asılsızlığını ortaya koydu. **Winterstein**'ın açıklamasında Almanya'daki genç yabancıların sayısında düşüş olduğu, örneğin 1982'de ülkeye 72 bin genç yabancı gelirken, 131 bininin de Federal Almanya'yı terkettiği bildiriliyor. Sözkonusu kararların, küçük farklarla yıllardır **Bremen Eyaleti**'nde uygulanan ilkeler olduğuna dikkat çekiliyor ve bu uygulamayla sanıldığı ya da gösterilmek istendiği gibi Bremen'e büyük bir yabancı göçü doğurmadığı hatırlatılıyor.

Hessen'in en büyük kenti Frankfurt'un CDU'lu Belediye Başkanı **Wallman,** eyalet parlamentosunda benimsenen kararları uygulamama niyetinde olduğunu resmen belirtti. Ancak varolan yasalara göre ancak **"zorluk çıkarmak"** mümkün. Yasanın uygulanması ise Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmedikçe kesinleşmiş durumda.

Batı Berlin'de yabancılara dönüş şantajı

Batı Berlin Sosyal Işler Senatörü CDU'lu **Fink,** geçtiğimiz günlerde yaptığı basın toplantısında, Içişleri Senatörü **Lummer**'in **"Zimmermannvari"** yabancılar politikasının sürdürüleceğini söyledi. Fink'in bir yandan **"entegrasyona ilişkin çalışmalar sürüyor",** diğer yandan da **"yabancılar ya Alman vatandaşlığına geçer, ya da giderler"** şeklinde konuşması, ilerici Türkiyeli örgütlerin tepkisine yol açtı.

Fink, konuşmasının bir yerinde Alman vatandaşlığını **"çözüm"**müş gibi gösterirken, bir diğer yerinde de 245 bin yabancının yaşadığı Batı Berlin'de geçtiğimiz yıl yalnızca **200** kişinin Alman vatandaşlığına geçtiğini bildirdi. Senato'nun Yabancılar Görevlisi **John**'un Alman vatandaşlığına geçmek için, başvuru yapmakla başlayan işlemlerin parasının yaklaşık **"bir aylık ücret"**e eşit olduğunu söylemesi üzerine, toplantıdaki gazeteciler tüm işlemlerin gerçekte 4-5 bin Mark'a malolduğunu belirttiler.

"Entegrasyon"dan bahseden John da **"geriye dönüş teşvik yasası"**nı övdü. Ancak Batı Berlin'de başvuru yapanların sayısının yalnız 1300 olması -kabul edilen başvuru sayısı 650- yasanın Batı Berlin'de hemen hiç ilgi görmediğini gösteriyor.

Fink, basın toplantısında övünerek, çıraklık eğitimi için işyeri bulan yabancı gençlerin sayısının da son iki yıl içinde 1562'den 2947'ye yükseldiğini bildirdi. Ancak Batı Berlin'de şu anda sözkonusu 42 bin işyerinin sadece yüzde 7,2'sinden yabancı gençler yararlanabiliyor. Yabancı gençlerin tüm gençlere oranı ise yüzde 18.

RÖPORTAJ

Dil-sosyolojisi uzmanı

TOVE SKUTNABB-KANGAS

sorularımızı yanıtladı

Anadil eğitimi üstüne uluslararası düzeyde ünlü bir uzmanın görüşü

İki dillilik mümkün ve zorunlu ... ama anadil temeli üstünde !

TÜRKIYE POSTASI: Anadil, iki dillilik ve azınlıkların dil eğitimi konusunda bir çok kitap ve makalen olduğunu biliyoruz Tove. Öncelikle seni bu konuda çalışmaya yönelten itici gücün ne olduğunu öğrenmek isterdik.

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Kuşkusuz bunda kendi yaşantımın, çocukluğumun, kendi karşılaştığım güçlüklerin, sorunların ve içinde yetiştiğim toplumun veya toplumların payı vardır. Ben Finlandiya'daki Isveçli azınlıklardanım, çevrem de öyle. Daha sonra kızım 12 yaşındayken Danimarka'ya geldi. Fince konuşuyordu ve çok az Isveççe biliyordu. Pek çok olanakların olduğu ve Iskandinav ülkelerinin ortak kültüründen çok şeyler aldığı halde kimi zorluklarla karşılaştı. Öte yandan dünya görüşüm olarak da, egemen çoğunluğun azınlıklar ve onların başta dil olmak üzere tüm kültürel sorunlarına ilgi duydum. Bilim ve araştırma dalı olarak bu alanı benimsedim.

TÜRKIYE POSTASI: Son dönemlerde, özellikle yabancı işçi çalıştıran ve "azınlıklar"la sorunları olan tüm Batı Avrupa ve Iskandinav ülkelerinde, anadil ve azınlıkların eğitim sorunları önem kazanmış görünüyor. Bu konuda ne diyorsun ?

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Bu bir bakıma geç kalmış bir konu bile sayılabilir. Öteden beri konuya ilişkin çalışmalar vardı. Özellikle de -her halde sömürge geçmişleri yüzünden- Ingilizler konuyla her zaman ilgiliydiler. Ancak son on yıldır Batı Avrupa ve Iskandinav ülkelerinde rünen bu durum iki ülkedeki yabancı işçilere ve azınlıklara karşı uygulanan "resmi" politikaların farklılığından kaynaklanıyor. Federal Almanya'da benim görüşüme göre yabancı işçilerin bir numaralı düşmanı ayrımcılık (Segregation), onları gerçek bir entegrasyonun dışında tutmak istemi, onları toplumun çizgi dışına itmek hep azınlık grubu halinde tutmak yönelimidir. Buna karşılık Isveç'de ve tüm Iskandinav ülkelerinde en büyük düşman zorla özümseme (asimilasyon) kültürel benliğini yok edip kendisiyle bütünleştirme eğilimidir. Bu yüzden de siyasal kararlara hakim olanların egemen kesimler adına ve onların çıkarları doğrultusunda belirledikleri anadil politikaları karşısında uyanık olmak gerek. Bunun için örneğin Bavyera modeli Federal Almanya'da yanlıştır da, altı yıl anadilde eğitim modeli -eksikliklerine rağmen- Isveç'de savunulması gereken bir modeldir.

TÜRKIYE POSTASI: Yani anadil eğitimi konusunda reçeteler olmayacağını söylüyorsun. Ama temel bir ilke, her yerde doğru bir temel anlayıştan söz edilemez mi?

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Ben sadece uygulamaların çeşitli olabilirliğinden söz ettim. Temel bir ilke var. Bu da anadilin temel olduğu ilkesi. Ulusal kültüründen, kendi kültüründen kopmuş, ona yabancılaşmış kişi toplumsal olduğu kadar psikolojik zorluklarla da karşı karşıya kalıyor. Dil ise kültürün ana parçasıdır. Dil düşünceyi, kültür birikimini korur ve geliştirir. Eğer bir Türk çocuğu kendi kültürüne, kendi öz yaşamına ilişkin sözcükleri Türkçe öğrenmezse, kendi öz kültürünün bir bölümü de bu çocuk için yok olur. Bu ise, en "entegre" diyebileceğimiz kişide bile önemli boşluklar, kişilik zaafları yaratacaktır. Öte yandan anadil ikinci dilin öğrenimi için de bir başvurma çerçevesidir. Yani anadilini iyi bilen, iyi konuşan çocuk ikinci dili de daha çabuk ve daha temelden öğrenme olanağına sahiptir. Nihayet, anadilin geliştirilmesi o dil grubunun üyelerinin kendi içlerindeki iletişimi de kolaylaştırır.

TÜRKIYE POSTASI: Peki bu durumda "çoğunluk dili" de denilebilecek ev sahibi ülke dilinin öğrenilmesi nasıl olacak. Iki dilin bağlantısı nasıl kurulacak?

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Önce izin verirsen şu "ev sahibi ülke" sözüne karşı söyleyeceğim bir kaç söz var. Bu terim özünde azınlıkların "misafir" olduklarını vurguluyor. Bu entegrasyon politikaları konusundaki bir seçmeyi de içeriyor tabii. Ama göçmenlerin öyle geçici misafirler olmadıkları artık görüldü. Fakat "ev sahibi" teriminde ısrar ediliyor. Bana söylesenize Allah aşkına ! Hangimiz misafirlerimize Batı Avrupa ve Iskandinav ülkelerinde yabancı göçmen işçilere yapılan muameleyi yaparız ? Ben bu terimi iki yüzlü buluyorum. Şimdi asıl sorunuza gelecek olursak, benim savunduğum görüş asla basit bir tek dillilik değil. Aksine anadile önem veren, anadil temeli üzerine kurulu bir iki dillilik öneriyorum. Bunu mümkün ve zorunlu görüyorum. Yani azınlık çocuklarına kendi anadillerini ve bulundukları ülke dilini öğretmenin hem de iyi öğretmenin yolları, yöntemleri vardır. Ve bunu yapmak zorunludur da. Ama bunun uygulamasının nasıl olacağı, demin de söylediğim gibi ülkeden ülkeye değişecek olan ve teknik tarafı ağır basan bir konudur.

TÜRKIYE POSTASI: Peki bu yoldaki çalışmaları kimler yapacak? Bunda göçmen işçi ailelerine düşen pay nedir Tove?

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Bu önemli bir soru. Öncelikle yabancı işçi ve göçmen örgütlerinin, yerel örgütler, araştırmacılar, baskı grubu niteliğinde olabilecek birlikler örneğin sendikalarla, enstitülerle işbirliği yapmaları gerek. Ikincisi ve bence daha önemlisi, öncelikle ailelerin kendilerinin anadilin önemini farketmeleri gerek. Bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Azınlıklar çok ezildikleri ve çok az hakka sahip oldukları için, bu durum bazan onları bulundukları ülkenin kültürünün ve dilinin çok daha "üstün" olduğu yanlış kanısına götürüyor. Bu bakış açısıyla kimi aileler **"Bu ülkede başarılı olmak, kabul edilmek için bu ülkenin dilini bilmek gerekir. Türkçe öğrenmeye, kendi değerlerimize gerek yok."** diye düşünüyor. Bu Franz Fanon'un **"sömürgeleştirilmiş bilinç"** dediği şey işte. Yani

Tove Skutnabb-Kangas kimdir ?

Iskandinav ülkelerinde ve uluslararası planda önemli bir dil-sosyolojisi uzmanı olan ve özellikle azınlıkların dil sorunlarıyla ilgilenen Bayan Tove Skutnabb-Kangas **uzun yıllardan beri Danimarka'da yaşıyor ve çalışıyor. Çok dillilik sosyolojisi, azınlıkların dil sorunları, dil eğitimi konularında üç kitabı ve yüze yakın makalesi var. Kendisi de**

BILINGUALISM OR NOT
The Education of Minorities
Tove SKUTNABB-KANGAS

İsveç'te yabancılara çifte vatandaşlık hakkının tanınması isteniyor

Osman İKİZ

Batı Avrupa ülkelerinde çalışan yabancı işçilerin önünde duran sorunlardan biri de **"çifte vatandaşlık hakkı"**. Türkiyeli göçmen işçileri temsil eden bazı örgütler, bir süreden beri Batı Avrupa ülkelerinin yabancılara çifte vatandaşlık hakkını tanımasını istiyorlar. Geçtiğimiz 24 Temmuz günü Isveç'in en büyük sabah gazetesi **Dagens Nyheter**'de bir yazısı çıkan Devlet Göçmen Dairesi Genel Müdürü **Thord Palmlund** da göçmen işçilere çifte vatandaşlık hakkının tanınması gerektiğini açıkladı. **Palmlund,** söz konusu yazısında, bu hakkın verilmesini engelleyen Avrupa Konseyi Vatandaşlık Anlaşması'nın geçerliliğini yitirdiğini ve Isveç'in bu anlaşmaya bağlı kalmaması gerektiğini savundu.

Vatandaşlık Anlaşması

Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin 1963 yılında imzalamış oldukları Vatandaşlık Anlaşması, bu ülkelerde yaşayan kişilerin birden fazla ülkenin vatandaşlığına sahip olmalarını engelliyor. Bu nedenle de, Batı Avrupa ülkelerindeki göçmen işçiler kendi ülkelerinin vatandaşlığından çıkmadan yaşadıkları ülkenin vatandaşlığına geçemiyorlar. Bugün için çok sınırlı sayıdaki istisnalar dışında genel durum böyle.

Çifte vatandaşlık ve demokrasi

Göçmen Dairesi Genel Müdürü

zaman ilgiliydiler. Ancak son on yıldır Batı Avrupa ve Iskandinav ülkelerinde gözlenen yabancı veya onların tabiriyle **"misafir işçi"** yığışması azınlık gruplar, asimilasyon, entegrasyon, azınlık kültürü gibi sorunları daha güçlü biçimde gündeme getirdi. Çözüm bekleyen sorunlar kendilerini dayattılar. Bu konuda son yıllarda oldukça verimli bilimsel tartışmalar sürüyor ve araştırmalar yapılıyor. Örneğin daha birkaç hafta önce Isveç'te **Uppsala** kentinde **"Iskandinavya Dördüncü Uluslararası Iki Dillilik Semineri"** vardı. Ben de oradaydım. Şimdi Ağustos'un ilk yarısında Brüksel'de **"7. Uluslararası Uygulamalı Lengustik Kongresi"** yapılacak. Tüm bu türden dil kongrelerinde, konu doğrudan doğruya iki dillilik ve azınlıkların anadil sorunları olmasa da, bu sorular kendilerini dayatıyor ve tartışıyoruz. Federal Almanya'da son dönemlerde anadil ve anadil eğitimi tartışmalarının hızlandığını biliyorum. Kısaca ortaya çıkan ihtiyaçlar, toplumsal sorunların zorlaması, çözüm arayışlarını, tartışmaları da dayatıyor.

TÜRKIYE POSTASI: Peki asıl konuya girelim. Senin anadil ve anadil eğitimi konusundaki görüşlerini öğrenmek isterdik.

TOVE SKUTNABB-KANGAS: Daha sonra yanlış anlama olmaması için hemen şunu belirtmek istiyorum. Anadil ve anadil eğitimi konusunu, bu konudaki farklı düşünce ve uygulamaları, azınlık grubunun yaşadığı ülkedeki siyasal durumdan, siyasal iktidarların yapısından ve bunların doğrudan sonucu olan farklı entegrasyon veya azınlıkları özümseme politikalarından ayrı düşünmek olanaklı değildir. Daha açık söyleyecek olursam, örneğin bir Isveç ve bir Federal Almanya'da, anadil eğitimi konusundaki aynı modeli savunmak pek de gerçekçi olmayabilir. Size bir örnek vereyim: Göçmen işçi çocuklarının eğitimi konusunda uzmanların tavsiyeleri Iskandinav ülkeleri ile F. Almanya'da birbirlerine taban tabana zıt. Isveç'deki halen deneme döneminde olan altı yıl anadilde eğitim uygulamasının genellikle iyi sonuç verdiği ileri sürülür ve savunulurken, ilk bakışta bunun benzeri olan Federal Almanya'daki Bavyera ulusal sınıflar uygulamasını savunmak olanaklı değil. Zaten aşırı sağ ve ırkçılar dışında pek de savunulan ve tavsiye edilen bir model değil bu. Ama bana sorarsanız Isveç'te anadilde eğitim modelini savunanlarla Federal Almanya'da anadilde eğitim yapan ulusal sınıflar modeline karşı çıkanların ikiside haklı. Ilk bakışta ters gö-

dil sorunları, dil eğitimi konularında üç kitabı ve yüze yakın makalesi var. Kendisi de Finlandiya'daki Isveçli azınlıklardan olan Tove Skutnabb-Kangas **son dönemlerde özellikle Iskandinav ülkeleri ve Federal Almanya'daki azınlıkların ve bunlar arasındaki en önemli grup olan Türkiyelilerin entegrasyon, dil ve eğitim sorunlarıyla ilgileniyor. Çalışma ve araştırmalarını desteklemek için Afrika ülkelerinden Sovyet Cumhuriyetleri'ne, örneğin Özbekistan'a kadar çeşitli yerlerde incelemeler yapan Kangas'ın Ingilizce basımı da yapılan son kitabı** "Iki dillilik mi? Azınlıkların eğitimi mi?" **başlığını taşıyor.** Türkiye Postası Tove Şkutnabb-Knagas'ın **anadil eğitimi konusundaki görüşlerini öğrenmek ve başlatmış bulunduğumuz anadil eğitimi tartışmasına yeni bir boyut sağlamak üzere kendisiyle bir görüşme yaptı.**

MULTILINGUAL MATTERS 7

şunuyor. Bu Franz Fanon'un **"sömürgeleştirilmiş bilinç"** dediği şey işte. Yani kendinize egemen grubun size baktığı açıdan bakıyor ve onun oyuncağı oluyorsunuz. Bunun tam aksi tepkiler de, ezilmişliğe, kendi içine kapanmaya, kendi kültür ve dili dışında herşeyi reddetmeye götürüyor. Her ikisi de özünde aynı kapıya çıkıyor. Her ikisi de ırkçı ve faşizan görüşlere ortam hazırlıyor. Iki dilliliğin zorunluluğunu ve anadilin temel olduğunu önce ailelerin kavraması gerek.

***

Tove Skutnabb-Kangas'a görüşlerini aktardığı için teşekkür ederken, o **"bu konu o kadar çok boyutlu ki, bugün sadece bir giriş yapabildik"** diyor.

Anadil eğitiminde "İsveç Modeli" nedir ?

Anadil eğitimi konusunda sık sık sözü edilen Isveç modeli dokuz yıllık temel eğitimin ilk altı yılında çocukların tüm dersleri kendi dillerinde, örneğin Türkçe okumalarına dayanıyor. Derslerde Isveççe temel eğitimde izlenen program aynen izleniyor. Öğretmenler Isveççe ders programlarını izleyerek Türkçe ders anlatıyorlar. Buna paralel olarak birinci sınıfta iki saat olarak başlayan Isveççe dil dersleri her yıl arttırılarak çocukların 7. eğitim yılında tüm dersleri Isveççe izleyebilmeleri sağlanıyor. Aileler çocuklarını tüm derslerin Türkçe yapıldığı bu sınıflara gönderip göndermemekte serbestler. Stokholm kentinde Türkiyelilerin yoğun olarak bulundukları semtlerdeki okullarda açılan bu sınıflara, bu sınıflara devam edebilecek yaştaki Türkiyeli çocukların yüzde 22'si gidiyor. Isveç'in Göteborg kentinde de aynı uygulama yapılıyor. Bu uygulamaya Isveç'te 1978 ders yılında başlandı ve o günden sonra ciddi tartışmalara neden oldu. Bu yıl 1978'de okula başlayan çocuklar güz döneminde yedinci sınıfı Isveç'li çocuklarla birlikte okuyacaklar ve uygulamanın sonuçları, başarı oranı ve zayıf yönleri asıl o zaman ortaya çıkacak. Anadil temel eğitim uygulaması Türkiyeliler dışında Finliler, Yunanlılar, Yugoslavlar için de geçerli bulunuyor. Nitekim resimde görüldüğü gibi 1981 yılında Isveç'de anadil eğitimi için ayrılan fondan kısıntı yapılmak istenince tüm göçmen grupları bu kararı ortaklaşa protesto ettiler.

Göçmen Dairesi Genel Müdürü **Palmlund, Dagens Nyheter**'de yazdığı yazısında, Avrupa Konseyi Vatandaşlık Anlaşması'nın pratik olarak geçerliliğini yitirdiği görüşünü savunurken, 1963 yılından bu yana Batı Avrupa ülkelerine büyük göçmen işçi akımı olduğunu, bu nedenle bugünkü durumun çok farklı bir boyutta ele alınması gerektiğine dikkati çekti.

THORD PALMLUND
Isveç Göçmen Dairesi Müdürü

Ekmek parası kazanmak için başka bir ülkeye göç eden insanların yaşadıkları ülkede vatandaşlık haklarından yoksun oldukları için demokratik haklarını da kullanamadıklarına işaret eden **Palmlund,** çifte vatandaşlık hakkıyla bu sorunun da çözüme kavuşacağını belirtti ve **"Göçmenler seçme ve seçilme hakkına kavuşmakla politik yaşama daha aktif katılacaklardır ve böylelikle demokratik yaşam daha sağlıklı bir yapıya kavuşacaktır"** dedi.

Nüfusun yüzde 4'ü yabancı

Bugün Isveç'te toplam 325 bin 413 göçmen yaşıyor. 8 milyon 324 bin nüfuslu Isveç'te yabancıların oranı yüzde 4 dolayında. Göçmenler içindeki en kalabalık grubu yüzde 46,3'le Finliler oluşturuyor. Finlileri Yugoslavlar ve Norveçliler izliyor. Dördüncü kalabalık grubu 20 bin 900'le Türkiyeliler oluşturuyor. Bunlardan yaklaşık 12 bini Süryani, 3 bini Kürt, geri kalan 6 bini de Türk.

İşsiz sayısı arttıkça, Arbeitsamt yardımlarından yararlananların sayısı da sürekli düşüyor

Federal Almanya'da 1,5 milyon işsiz açlık sınırında...

"Dünyanın en zengin ülkelerinden biri olan Federal Almanya'da yoksulluk her zaman vardı: Emekliler, evsizler, sakatlar, yabancılar, sosyal yardım alanlar...Ama on yıldır süren yığınsal işsizlik ve işsizlik paralarından yapılan kesintiler sonucunda bu bilinen yoksulluk biçimlerine Federal Almanya tarihinde ilk kez yeni bir yoksulluk biçimi daha eklendi: Işsizlerin yoksulluğu...1983 yılında 5 milyon işçi ve memur, en az bir kez "işsiz" olarak Arbeitsamt'a kayıt yaptırdı. 1974-1983 arasında ise 12,5 milyon kişi işsizliğin ne olduğunu "bir kez" öğrenmek zorunda kaldı. Yine aynı süre içinde uzun süre işsiz kalmalar ve sertleştirilen yasalar sonucu işsizlik parası alanların sayısı da büyük ölçüde azaldı."

Geçtiğimiz ay yayınlanır yayınlanmaz Federal Almanya'da bomba etkisi yaratan "Yeni Yoksulluk" (Die neue Armut) adlı kitapçık, ülkenin içinde bulunduğu korkunç tabloyu sergilemeye bu sözlerle başlıyordu.

Hiçbir satırı okunmadan geçilmemesi gereken bu kitapçık, ekonomist ve yazar Werner Balsen, Hans Nakielski, Karl Rössel **ve sosyolog** Rolf Winkel **tarafından yazıldı ve Alman Sendikalar Birliği** DGB**'nin ve Hans Böckler Vakfı'nın parasal desteğiyle yayınlandı. Nürnberg'deki Federal Çalışma Dairesi'nin ve bu daireye bağlı** "Institut für Arbeitsmarkt und Berufsforschung-IAB"**'nin kayıtlarından yararlanarak hazırlanan bu kitapçığın sergilediği acı gerçeklerden bir bölümünü aşağıda sunuyoruz.**

Yeni Yoksulluk adlı kitapçığın yazarları, 1930 yılında başlayan bugünkü ekonomik krizin yarattığı işsiz yığınlarının her geçen yıl nasıl biraz daha açlık sınırına itildiklerini gözler önüne seriyorlar. Diğer kapitalist ülkelerde olduğu gibi Federal Almanya'da da önümüzdeki yıllarda bu işsizler ordusunu tekrar emebilecek bir ekonomik canlanma beklenmiyor oluşu, işsiz yığınları için kapkaranlık bir gelecek çiziyor.

Açlık sınırındaki 1 milyon 600 bin işsiz

Bugün Federal Almanya'daki işsiz sayısı, resmi kayıtlara, yani Arbeitsamt'ların kayıtlarına göre 2 milyon 200 bin kişidir. Ama bu yalnızca **"resmi kayıtlara"** göre böyledir. 1982 yılında işsiz sayısı 2 milyon sınırını aşınca, Arbeitsamt'lara kayıtlı olmayan işsizler **"işsiz"** sayılmamaya başlandılar. Federal Çalışma Dairesi'ne bağlı olarak çalışan IBA enstitüsü 1982 yılından beri **"gizli işsiz"** sayılarını yayınlamayı durdurdu. Ama diğer bazı araştırma enstitülerine göre, Arbeitsamt'-riye kalan 637 bin **"kayıtlı işsiz"** en iyi durumda 354 Mark'lık sosyal yardımla geçinmeye mahkum.

Böylece şu anda çalışabilir nüfusun her 8 kişiden birisinin işsiz olduğu Federal Almanya'da, her 15 kişiden biri, yani tüm işsizlerin yarısı açlık sınırında yaşıyor. Yeni Yoksulluk adlı kitapçığın yazarlarının ortaya koydukları ve durumu daha da korkunçlaştıran gerçek ise şu: Işsiz sayısı arttıkça ve işsiz kalma süresi uzadıkça **"işsizlik parası"** ve **"işsizlik yardımı"** haklarından yararlananların sayısı da hızla azalmaktadır. Örneğin 1977 yılında her beş işsizden biri **"işsizlik parası"** ya da **"işsizlik yardımı"** alamazken, bu sayı 1983 yılında her 3 işsizden birine yükseldi.

Sosyal yardım alınsa mı iyi, hiç alınmasa mı?

Federal Amanya'daki yasalara göre, işsiz kalan bir kişi en fazla bir yıl süreyle ayda ortalama 941 Mark olan **"işsizlik parası"** alabiliyor. Bir yıl sonra bu hak bitiyor ve kendisine eğer durumu koşul-

Çalışabilir nüfusun her 15 kişisinden biri açlık sınırında

olan 354 Mark'lık sosyal yardımın kişi başına hesaplanışı şöyle: 36,5 gram et, 30 gram salam. Ayda: 60 gram sabun, 16 kilowatlık elektrik, 4 kerelik pul parası, 6 otobüs bileti, 1 kitap ve 300 gram kahve. Yılda: 1 Ampul!

"Işsizlik parası" ve **"yardımı"**'nın kesilmesi sonucu sosyal yardım almak zorunda kalan işsiz ailelerin sayısı, son beş yılda 41 bin artarak **95 bine** yükseldi. Çeşitli araştırmalar, utanç duygusu, gurur, bu hak konusunda bilgilendirilmeme, Sosyalamtların zorunlu çalıştırma uygulaması ve yabancılardaki sınırdışı edilme korkusu gibi bir dizi neden yüzünden sosyal yardım için hiç başvuru yapmayan işsiz ailelerin sayısının da yüksek olduğunu gösteriyor. 1980'de 100 işsiz aileden 48'i hakları olduğu halde sosyal yardım için başvuru yapmamıştı.

Bir yoksul yoksulluğu anlatıyor

4 yıldır işsiz olan Oliver D. anlatıyor:

"Yoksulluk nedir? Büyükannem geçtiğimiz yüzyılda yaşadı. Televizyonu yoktu ama, iyi yaşadı denebilir. Bugün televizyonu olup da doğru dürüst beslenemeyip, iyi bir evde oturamayan, herkes için doğal olan şeylere gücü yetmeyenler var. Örneğin benim için biftek alıp yemek bir lüks haline geldi. Aylarca makarna ve pilavla yaşadım. Makarna ve pilav, her gün. Kiramı hep gecikerek ödeyebildim, o yüzden neredeyse atılacaktım evden. Insanın kendisine iyi bir elbise, ayakkabı alamaması da yoksulluk. Kız arkadaşıma hediye alamamak; bu da yoksulluk, manevi ve maddi yoksulluk."

Oliver D. bir fenik bile işsizlik parası alamıyor artık. Ve sosyal yardıma muhtaç; yani ayda 354 Mark'a. 1984 yılında Federal Almanya'da yoksulluk: Kalküta'da belki rahat geçinilebilir 354 Mark'la; ama Münih ya da Dortmund'da? Hayır.

Federal Almanya'da işsizlik bir karabasandır, yabancılık da bir karabasan... Peki, hem işsiz, hem yabancıysan?..

"Yeni Yoksulluk" araştırmasının yazarları, Arbeitsamt'lara kayıtlı olmadıkları için "işsiz" sayılmayan ve böylece açlığa itilen "gizli işsizlerin" büyük bir bölümünü yabancıların oluşturduğunu saptıyorlar. Ortak Pazar dışındaki ülkelerden gelen yabancılar, Alman işsizlerin içine itildikleri yoksullaşmayı tümüyle paylaştıkları gibi,

araştırma enstitülerine göre, Arbeitsamt'lara kayıtlı olmayan **"gizli işsizlerin"** sayısı 1984 yılında 1 milyon kişiye ulaşmış bulunuyor.

Böylece, şu anda Federal Almanya'daki işsizlerin sayısı toplam olarak 3,5 milyona yakındır. Bunlardan **"işsiz sayılmayan"** 1 milyon gizli işsiz doğal olarak ne **"işsizlik parası"** ne de **"işsizlik yardımı"** alabiliyorlar. Sayıları 2 milyon 200 bin dolayında olan **"kayıtlı işsizler"**den ise yalnızca 1 milyon 600 bini **"işsizlik parası"** ya da **"işsizlik yardımı"** alabiliyor. Ge- bitiyor ve kendisine eğer durumu koşullara uyuyorsa, **"işsizlik yardımı"** bağlanıyor. Bunun miktarı da ayda ortalama 694 Mark. İşsiz kalan kişi bir yıl sonra **"işsizlik parası"**nın kesilmesiyle birlikte bu **"işsizlik yardımı"**nı alabilse bile, bu **"yardım"**da bir süre sonra kesiliyor ve işsiz kalan kişi ayda ortalama 354 Mark'lık **"sosyal yardım"**la, yani açlık sınırında yaşamaya mahkum ediliyor.

Bugün sosyal yardım alanların yüzde 20-25'ini işsizler oluşturuyor.

"İnsana yaraşır bir yaşam sağlayacak" dım için başvuru yapılmamışsa.

Geçtiğimiz dönemde Sosyalamtlar yardım alanları zorunlu çalıştırma uygulamasını da yaygınlaştırdılar. Saat ücreti 1 veya 3 Mark arasında değişen işlerde yardımın kesileceği tehdidi altında çalıştırılan işsizlerin sayısı da artış gösterdi. 1981'de 3552 kişi bu yöntemle, iş sözleşmesi olmadan çalıştırılırken, geçtiğimiz yıl günde 22 bin işsizin, yani ortalama 5 ay çalıştırıldıkları kabul edilirse, 50 bin kişinin **"zorla çalıştırıldıkları"** tahmin ediliyor.

bancılar, Alman işsizlerin içine itildikleri yoksullaşmayı tümüyle paylaştıkları gibi, ayrıca "yabancı" olduklarından büyük bölümünü Türkiyelilerin oluşturduğu yabancı işsizler arasındaki yoksullaşma oranı Alman işsizlerinkinden daha da büyük.

Örneğin 1983 yılında Türkiyeli işsizler arasında yalnızca yüzde 39'u "işsizlik parası" ve sadece yüzde 19'u "işsizlik yardımı" alabildi. Her ikisinden de yoksun kalan işsiz Türkiyelilerin oranı yüzde 42'yi buldu. Oysa yerli ve yabancı bütün "resmi" işsizlerin (2 milyon 202 bin) içinde "işsizlik parası" ve "yardımı" alamayanların (637 bin) oranı yalnızca yüzde 30'du. Türkiyeli kadın işsizler arasında her iki yardımdan da yararlanamama oranı daha yükseliyor, yüzde 50'yi aşıyordu. Türkiyeli gençlerde ise bu oran yüzde 78. "Gizli işsiz" olan yabancı gençlerin sayısı 1974'de yalnızca 36 bindi. Bu sayı 1982'de 285 bine ulaşmış bulunuyor.

Bütün yabancı işsizler arasında "işsizlik parası" ve "yardımı"ndan yararlanamayanların oranı gene 1983 yılında yüzde 38'di, yani yüzde 30'luk genel ortalamanın üzerindeydi.

Federal Almanya'da yabancı işçilere üç tür çalışma izni verilmektedir:

"Süresiz özel çalışma izni" (Besondere unbefristete Arbeitserlaubnis): Federal Almanya'da aralıksız 8 yıl çalışmış olanlara tanınan bu izne sahip yabancılar, işsiz kaldıklarında kendilerine aynı Alman işsizlerin aldığı yardımlar tanınıyor.

"Süreli özel çalışma izni" (Besondere befristete Arbeitserlaubnis): Federal Almanya'da 4 yıl aralıksız çalışmış yabancılara tanınan bu hakka sahip olanlar için işsiz kaldıklarında geçerli uygulama, **"genel çalışma izni"** olan yabancılardan farksız. Yeni bir iş buluncaya kadar süresi biterse, **"süreli özel çalışma izni"** uzatılmıyor.

"Genel çalışma izni" (Allgemeine Arbeitserlaubnis): Yalnız bir işyeri ve bir meslek için tanınan genel çalışma iznine sahip yabancılar, Arbeitsamt yardımlarından en tez biçimde yoksun bırakılan grubu oluşturuyor. İşsiz kaldıkları an sözkonusu izin ellerinden alınıyor. Çalışma Dairesi'nin 1973'ten beri geçerli olan bir belirlemesine göre, işsiz kendi çabasıyla bir iş bulmuş olsa bile, **"genel çalışma izni"** kendisine bir daha tanınmıyor.

Yine 1977 tarihli bir mahkeme kararına göre Arbeitsamt, yabancılara, işsizlik parasının ödendiği bir yıl süresince iş göstermek zorunda. Pratikte ise genellikle, bir yıl sonunda yapılan **"inceleme"**yle, Arbeitsamt'ın **"yeterli çabayı gösterdiği"** kabul ediliyor ve çalışma izni olmayan yabancı işsiz tüm Arbeitsamt yardımlarından yoksun bırakılarak "kaydı" siliniyor. Böylece sözkonusu yabancı işsiz, "gizli işsizler" kervanına katılıyor. **"Yabancı, kendisinin ve ailesinin geçimini sosyal yardım almadan sağlayamıyorsa, sınırdışı edilebilir"** diyen yabancılar yasası, işsizlere sosyal yardım kapısını da kapatıyor.

"Yeni yoksulluk" nasıl yaratılıyor ?

Yeni Yoksulluk adlı kitapçığın yazarları, bugün sayıları 1 milyon 600 bin kişiyi bulan **"açlık sınırındaki"** yığının **"kemerleri sıkma"** politikası uygulayan Federal hükümetler eliyle nasıl yaratıldığını ve bu politika sürdükçe bu **"yeni yoksullar"** sayısının önümüzdeki yıllarda nasıl daha da büyüyeceğini bütün çıplaklığıyla gözler önüne seriyorlar.

İşsizlik parası alma süresi kısaltılıyor

İşsiz kalan bir emekçiyi daha düşük bir gelirle yaşamaya mecbur etmenin ilk adımını, işsizlik parası alma süresinde yapılan kısıtlamalar oluşturuyor. Böylece, işsiz kalan kişi gittikçe daha da kısalan bir süre içinde yeni bir iş bulamazsa, daha düşük bir miktar olan **"işsizlik yardımı"** ya da ondan daha düşük olan **"sosyal yardım"** almaya mecbur bırakılıyor.

Örneğin 1981'e kadar geçerli olan uygulamaya göre, üç yılda 24 ay sigorta primi ödemiş olan işçiye, işsiz kaldığında 12 ay süreyle **"işsizlik parası"** veriliyordu. Bu, 1983'de 8 aya indirildi. Sigortaya 18 ay ödeme yapmış olan işçi ise 9 ay süreyle **"işsizlik parası"** alabilirken, bu süre 6 aya indirildi. 6 ay ödeme yapmış olan 3 ay **"işsizlik parası"** alırken, bu hak tamamen kaldırıldı.

Bir yıl ve daha uzun süredir işsiz kalanların sayısı Federal Almanya'da son üç yıl içinde üç kattan fazla bir artış göstermiştir. **"İşsizlik parası"** alma sürelerinde yapılan bu kısıtlamalarla birlikte **"işsizlik yardımı"** alabilen işsizlerin sayısında hızlı bir artış oldu. Örneğin 1983 yılının Eylül ayında bir yıldan fazla süredir işsiz olanların yalnız yüzde 5'i **"işsizlik parası"** alabiliyordu. Oysa aynı tarihte tüm işsizler içinde bir yıldan fazla bir süredir işsiz olanların sayısı yüzde 29'a varıyordu.

İşsizlik yardımı alamazsınız çünkü...

İşsizleri açlık sınırına itmenin ikinci adımını, **"işsizlik yardımı"**ndan yararlanma haklarında yapılan kısıtlamalar oluşturuyor.

"İşsizlik yardımı" alma hakkına getirilen bu kısıtlamalardan en çok etkilenenler yeni işe başlayacak olanlar oluyor. **"Yeterli çalışma deneyimleri"** olmadığı gerekçesiyle işe alınmayanlar, işsizlik sigortasına hiç prim ödememiş oldukları için Arbeitsamtlar tarafından bir kez daha cezalandırılıyorlar ve kendilerine işsizlik yardımı verilmiyor. Bu durumdan en çok etkilenenler de yabancılar, yüksek okul mezunları ve gençler. 1983 Sonbaharı'nda **gençlerin yüzde 34,6'sı çalışma yaşamına işsizlikle** ve dolayısıyla **"işsizlik yardımı"** alamadan başladı.

İkinci bir kısıntı: Evli olan çiftlerden ikisi de işsizse, bunlardan yalnız birine, en son kimin ücreti daha yüksekse yalnız ona işsizlik yardımı veriliyor.

Yine eşlerden biri işsiz, öteki ise çalışıyorsa ve kazancı da belirli bir miktarı geçiyorsa, işsiz eşin aldığı **"yardım"** miktarı o oranda düşürülüyor veya sıfıra indiriliyor. Arbeitsamtlar son dönemlerde daha da ileri giderek, **"işsizlik yardımı"** alacak kişinin aynı evde oturmayan anne-baba ve çocuklar gibi aile üyelerinin kazançlarını da dikkate alarak, ya **"yardım"**da buna göre kesinti yapıyor, ya da **"yardım"**ın tamamını kesiyor. Bu uygulamadan sadece geçtiğimiz yıl işizlik yardımına hak kazananların yüzde 32'si etkilendi.

Arbeitsamtların bir keyfi uygulaması da şöyle oluyor: Gerçekte **"işsizlik yardımı"** verilirken bir önceki işten alınan ücretin temel alınması gerekirken, **"yardım"** artık işsizin **"ileride bulabileceği işten alacağı"** ücret üzerinden de hesaplanabiliyor. İşsizliği sırasında kaza geçirmiş, hastalanmış, veya rasyonalizasyon yüzünden **"ölmeye yüz tutmuş"** mesleklere sahip olanlar yani kısacası eskisi gibi bir işte çalışma olanağı bulunmayanlar, bu uygulamadan nasiplerini alıyorlar. Yardım, **"bundan sonraki alınabilecek ücret"** üzerinden hesaplanıyor ve dörtte bir oranında kesinti yapılıyor. Federal Çalışma Dairesi'nde konuyla ilgili istatistik yok. Ancak 1983 Eylül'ünde sağlıkları bozulan işsizlerin oranının yüzde 31,3 olduğu hesaplanıyor. Yasaya göre Arbeitsamt'ın sözkonusu işsiz hastaysa onu sağlığına kavuşturacak önlemler alması, meslek eğitmi kurslarına gitmesi için olanak tanıması ve iş göstermesi ve ancak ondan sonra kesintiyi yapması gerekirken, pratikte bunun tam tersi oluyor. Kesinti yapılanlara çoğunlukla gerekçe de bildirilmiyor ve haftada 60 Mark'la geçinmeye mahkum ediliyorlar.

İşsizlik parası ve yardımı miktarlarında yapılan genel kesintiler

İşsizleri yoksullaştırmanın bir başka biçimini de **"işsizlik parası"** ve **"işsizlik yardımı"** miktarlarında yapılan genel kesintiler oluşturuyor.

1981 yılında ortalama 948 Mark olan "işsizlik parası", Federal hükümetlerin uyguladıkları **"kemerleri sıkma"** programı sonucunda 1984'de 941 Mark'a indi. 1982'de ortalama 719 Mark olan **"işsizlik yardımı"** ise gene aynı program sonucunda 1984'de 694 Mark'a düştü. Bu kesintiler çeşitli biçimlerde yapıldı.

"Gizli kesinti" diye adlandırılan bir operasyonla **"işsizlik parası"** miktarı düşürüldü. Daha önce **"işsizlik parası"**nın hesaplanmasında fazla mesai, noel, tatil paraları gibi ek gelirler de hesaba katılıyordu. Yapılan bu operasyonla bu ek gelirler **"işsizlik parası"**nın hesaplanmasında dikkate alınmaz oldu ve işsizlik parası son brüt ücretin yüzde 89'u olarak belirlendi.

1984'de, **"işsizlik yardımı"** da bu **"gizli kesinti"**den nasibini aldı ve **"işsizlik yardımı"** alanların dörtte üçü bu kesintiden etkilendi.

CDU/CSU-FDP hükümeti bu yılın başında işsizlik parası ve yardımında ilk olarak **"gizli"** olmayan, oldukça açık bir kesinti yaptı. Çocuksuz işçilerin **"işsizlik"** ve **"kısa çalışma"** paraları son net maaşın yüzde 68'inden 63'üne düşürüldü. Benzer bir kesinti **"işsizlik yardımı"**nda da yapıldı. Çocuksuz işçilerin aldıkları **"işsizlik yardım"**ları son ücretin yüzde 58'inden yüzde 56'sına düşürüldü. 1984 yılındaki bu operasyondan, tüm işsizlerin üçte ikisi etkilendi.

"İşsizlik parası"ndan ve **"işsizlik yardımı"**ndan yapılan, işsizleri biraz daha yoksullaştıran bu ve benzeri kısıntılar sayesinde, hükümetin yalnız 1984 yılı içerisinde **574 milyar** Mark **"tasarruf"** yapacağı tahmin ediliyor.

Большой зал Филармонии
КОНЦЕРТ
СИМФОНИЧЕСКОГО ОРКЕСТРА
К. И. ЭЛИАСБЕРГ
ШОСТАКОВИЧ
СЕДЬМАЯ СИМФОНИЯ

Leningrad'da, 7. Senfoni'nin çalınacağı Filarmoni Salonu için giriş bileti

9 Ağustos 1942 günü Leningrad Filarmoni Salonu'nda Şostakoviç'in 7. Senfonisi çalarken, Kızılordu topçusu kente tek bir Nazi mermisinin düşmesine izin vermedi. Konser 7. Senfoni'ye yaraşır bir sükunet ortamında tamamlandı

Ateşin senfonisi

40. yıldönümünü kutlamaya hazırlandığımız, Nazi ordularının yenilgiye uğratılmasında önemli rollerden biri Leningrad kenti tarafından oynanmıştır. Düşman ateşi, açlık, hastalık, ağır bombardımanlar nedeniyle bir milyona yakın Sovyet insanının yaşamını yitirdiği 900 gün süren kuşatma tarihin tanık olduğu en büyük özveri örnekleriyle doludur. **"900 gün 900 gece"** Leningrad genci-yaşlısı, kadını-erkeği, sivili-askeriyle azgın Hitler ordularına karşı koymuş, 1917 Ekim'iyle **"bir şafak vakti"** geleceği değişen kentlerine düşman çizmesi değdirmemişdir. Leningradlılar, aylar boyunca direndiler, döğüştüler, yaşadılar, seviştiler ve yarattılar.

Kuşatmanın 354. günü, Leningrad Cephe Komutanı Mareşal Govorov tüm topçu birlikleri komutanlarını yanına çağırarak, **"ertesi gün"**

Faşizm ve zorbalığın ilk kurbanları edebiyat ve yayın hayatı oluyor

Türkiye'de gazete okuru 400 bin, kitap basımı yarıyarıya azaldı

Türkiye'de 1977 yılında günlük gazetelerin toplam tirajı 2 milyon 100 bini aşıyordu. Bugün toplam tiraj 1 milyon 700 bini bile bulmuyor. Bugüne kadar sarsılmaz bilinen en büyük tirajlı gazeteler bile durumu kuşkuyla izliyorlar. 24 Temmuz'da kutlanması adet haline getirilmiş olan, basın üzerinden sansürün kaldırılması günü yıllardan beri tam bir komediye dönüşmüş durumda. Bu komediyi sürdürmekte olan resmi basın kuruluşlarının temsilcileri bile, bu yıl durumdan yakındılar, özellikle günlük gazetelerin kapanma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu, kağıt ve diğer gerekli madde fiyatlarındaki artışın gazete fiyatlarına yansıtılması halinde tirajların büsbütün düşeceğini dile getirdiler. Sorun, kuşkusuz günlük gazetelerde gözlenen tiraj düşmesiyle sınırlı değil. Türkiye'de son dört yılda, yayınlanan kitap sayısında da çok ciddi düşüşler gözlendi. Yayınevleri, hele ciddi yayınlara yönelenler, basılan kitap sayısında dört yıl öncesine göre yüzde 50'ye varan bir gerilemeden söz ediyorlar. En fazla ilgi çeken siyasal haftalık dergilerin satışı -en fazla satanın bile- 10 binin üzerine zor çıkarken, diğerleri 2-3 binlik tirajlarla çalışmak zorundalar. Genel eğilim, bu olumsuz gelişmelerin tümünü ekonomik koşulların ağırlaşmasına, halkın satınalma gücünün düşmesine bağlamak. Ekonomik bunalım durumu açıklamakta bir etmen olmakla birlikte gerçeğin tümünü açıklamaya yeterli mi? Sorunun cevabını vermezden önce yeni yayınlanan bir rapora göz atmakta yarar var.

İlerici demokrat eğilimli gazetecileri barındıran **Çağdaş Gazeteciler Derneği,** Türk basını üzerinden sansürün kalkmasının yıldönümü münasebetiyle **Basın 80-84** adlı bir rapor yayınladı. Bu raporda yer alan kimi veriler, yukardaki soruya da bir cevap getiriyor. Raporda yapılan ilk tesbit 1980-1984 dikta döneminde ga-

FAŞIZMIN KITAP KORKUSU VE KITAP YAKMA AYINLERI
Faşizmin ve benzeri gerici diktatörlüklerin iktidarında kitap yakma kitapları yok etme bir kural. Bu Nazi Almanyası'nda, Mussolini Italyası'nda, Franko Ispanyası'nda, Salazar Portekizi'nde, Pinochet Şilisi'nde, Videla Arjantini'nde, Evren Türkiyesi'nde böyle oldu, böyle olmakta. Resimde kitap yakma ayinine hazırlanan Nazi SS'leri

patıldı. Ancak 1980-1984 döneminde gazetelerin en önemli sorunu ve korkusu sıkıyönetim komutanlıklarının hiçbir objektif ölçüye dayanmayan kapatma kararları oldu. Örneğin **Milli Gazete** dört defa toplam 72 gün, **Cumhuriyet** dört defa toplam 41 gün, **Tercüman** iki defa toplam 29 gün, **Günaydın** 2 defa toplam 17 gün, **Güneş** bir defa 10 gün, **Milliyet** bir defa 10 gün, **Tan** gazetesi bir defa 9 gün ve **Hürriyet** gazetesi iki defa birer hafta kapatıldı.

Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin raporunda 1980-1984 döneminde 927 yayının yasaklandığı, yasaklanan kitapların **"100 Soruda Anayasa", "Gerçekçi Tiyatro Sözlüğü", "Fikrimin İnce Gülü", Aslan Asker Şvayk"**a kadar uzandığı da yer alıyor. Toplatılan kitap ve süreli yayınların miktarı konusunda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte bu miktarın yüzbinlerce

okur sayısına ulaşamama durumuyla karşı karşıyadır.

Bu tablo, artık sadece ilerici çevrelerin değil örneğin bir **Tercüman** gazetesinin bile, **"kültür, yayın hayatımız dar boğazda, kitap sayısı azalıyor,"** vs. diye feryat etmesine yol açarken, faşizm ve baskıların öncelikle kültür ve özellikle de basın-yayın hayatını olumsuz etkilediği gerçeğini tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor.

Günlük gazetelerde gözlenen ürkütücü tiraj azalmasından kitap satışlarında görülen olağanüstü düşüşe ve özellikle orta boy yayınevlerinin birbiri ardına kapanmasına kadar tüm bu gelişmelerin, ekonomik boyutları yanında -çok daha önemli- siyasal boyutları var. 1980-1984 döneminde, rejimin tüm dikkati, oldukça yüksek düzeyde politize olmuş, politik arayışları, dünya ve Türkiye sorunlarına karşı ilgileri görece yükselmiş geniş emek-

eklenen ve tüm emekçi kesimleri saran ekonomik gerileme de işin içine girince, Türkiye'de, günlük gazete tirajlarından kitap satışlarına kadar basın-yayın, düşün-edebiyat, kültür alanının tüm kesimlerini derinden ve olumsuz etkileyen bu durum ortaya çıktı. Bu alandaki olumsuz gelişmeler, sansür, baskı ve faşizmin yayın hayatı üzerindeki tahrip edici etkilerini çok iyi ortaya koyuyor.

Faşizmin kurbanı bir başka ülke örneği: Şili

Şili'de son on yıl içinde kitap satışları yüzde 50 oranında düşüş gösterdi. Şili'li yazar, düşünür ve yayıncılar bu duruma yol açan etmenlerin başında, öncelikle elverişsiz siyasal ortamı, faşist yönetimi ve ekonomik bunalımı gösteriyorlar. 1930'larda Şili'nin nüfusu 6 milyonken bir kitap ortalama 3 bin basılıyordu. Bugün 12 milyonluk Şili'de ortalama basım adeti yine 3 bini aşmıyor. Şili'nin yayın ve kitapçılık dünyasının en önemli kişilerinden sayılan Hector Velez **"Şilililer günümüzde her zamankinden daha az okuyorlar"** diyor. Velez, son 10 yılda kitapevlerinin yüzde 60'ının kapandığın söylüyor ve 4 milyonluk Santiago'da sadece 11 kitabevinin bulunmasını örnek gösteriyor. Şili kitap piyasasını tanıyanlar, edebiyat ve düşünce kitaplarına rağbet olmadığını sadece zorunlu olan ders kitaplarının satılmaya devam ettiğini söylüyorlar.

Geçen yıl Pinochet rejiminin çıkardığı yeni yasayla kitap yayınlayabilmek için hükümetten izin alınması koşulu getirildi. Şimdi yazarlar, rejimin **"zararsız"** saydığı bir kitaplarını bastırabilmek için bile en az 8 veya 9 ay beklemek zorunda kalıyorlar. Öte yandan yasaklanmış bile olmasa, korku ve tedirginlik yüzünden kitabevleri kimi kitapları, kimi yazarların eserlerini basmamayı ve satmamayı tercih ediyor.

larını yanına çağırarak, **"ertesi gün"** 2 saat 20 dakika boyunca kente tek bir düşman mermisi bile düşmesini istemediğini söylüyordu. Çünkü ertesi gün, 9 Ağustos 1942 günü Filarmoni Salonu'nda Şostakoviç'in kuşatma altında bestelenmiş Yedinci Senfonisi ilk kez çalınacaktı.

Konser hazırlıkları daha önceden başlamıştı. Önce savunmanın çeşitli alanlarında döğüşen müzisyenler biraraya getirilmiş, Partisyonlar dağıtılmıştı. Bulunabilen olanaklarda provalar yapılırken Leningradskaya Pravda'da ve kentte asılan afişlerde konserin duyurusunu yapılıyordu.

Konser günü komutan Govorov bizzat cepheye giderek birliklere saptanan sürenin başladığını bildirdi. Yarım saat izleyicilerin gelmesi, yarım saat dağılmaları ve 80 dakika da senfoninin süresi hesaplandığında 2 saat 20 dakikalık bir sessizlik gerekiyordu.

Kentin adıyla da anılan 7. Senfoni başarıyla çalındı. Nazi saldırganı, o gün Sovyet topçuları ve donanmasından açılan yoğun ateş karşısında başını dışarı çıkartamamıştı. Ve o gün, kuşatmanın 355. günü Leningrad üzerine 2 saat 20 dakika boyunca tek bir düşman mermisi düşmedi, tek bir düşman uçağı görülmedi.

Bugün Leningrad arşivlerinde Şostakoviç'in gönüllü orduya katılmak için yaptığı başvurular saklanmaktadır. Şostakoviç orduya katılamamış ama Nazi saldırganına karşı savaşta başka cephelerde etkin yer almıştır. Kent çevresine siper kazmaktan, milis nöbetlerinden, konservatuar damındaki yangına karşı nöbetlerden arta kalan zamanda 7. Senfoni'sini besteleyerek direnmeye en büyük katkılardan birini sanatçılığıyla yapmıştır. Ekmek tayınının her geçen gün küçüldüğü, hava saldırıları nedeniyle sık sık notalarını terketmek zorunda kaldığı günlerde Nazi saldırganının insan adına yaratılan herşeyi yıkmak için azgınca saldırdığı bir dönemde halkının sanatçısı olduğunu unutmamıştır. İlk icrasından 42 yıl sonra bugün de heyecanla dinlenen 7. Senfoni ateşler arasından onun halkına ve dünya halklarına bir armağanı olarak duruyor.

C.B.

da bir cevap getiriyor. Raporda yapılan ilk tesbit 1980-1984 dikta döneminde gazeteci, yazar, çevirmen ve sanatçılara toplam 316 yıl 4 ay 20 gün hapis cezası verilmesiyle ilgili. Gazeteciler, köşe veya kitap yazarları, edebiyatçılar, yayın organları sahip ve yazışleri müdürleri, film ve tiyatro sanatçıları, bu dört yıllık dönemde yazı, kitap, oyun ve filmlerinden dolayı 181 kez soruşturmaya uğramışlar. Bunlar arasından kimileri defalarca sorguya çekilmiş ve mahkum edilmiş. Toplam mahkumiyet kararlarının 184 yılı sadece yazişleri müdürlerine ait.

12 Eylül'den önceki sıkıyönetim döneminde kapatılmış olan **Politika** gazetesi dışında, 12 Eylül'ün hemen sonrasında da **Demokrat, Aydınlık, Hergün** gazeteleri ve bunlarla birlikte o dönemin hemen hemen tüm siyasal içerikli dergileri kaları konusunda kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte bu miktarın yüzbinlerce nüsha dergi ve süreli yayını, onbinlerce de kitabı içerdiği de biliniyor.

Tüm baskı dönemlerinde görüldüğü gibi, 1980 sonrasında da şiir ve roman gibi edebi türlerde bazı gelişmelere, ortaya çıkan yeni ürünlere rastlandı. Ancak bunlar birkaç kitabevinin yayınlarıyla sınırlı ve genel kara tabloyu değiştirebilecek bir anlam taşımıyor. Siyasal bilimler ve düşün alanında yasallık sınırının son derece dar çizilmiş olması, ilk bakışta oldukça nitelikli görünen, aslında ise çeşitli saplantıların ve çarpıtmaların kol gezdiği kimi ürünlerin meydanı boş bulmalarına yol açıyor. Ancak, bu türden yayınlar bile ciddi bir talep bunalımıyla yani umulan ve yayınevini kurtarabilecek yışları, dünya ve Türkiye sorunlarına karşı ilgileri görece yükselmiş geniş emekçi yığınlarını ve gençliği politika dışı, dar ve geniş anlamıyla politik sorunlara ilgisiz hatta bu sorunlardan korkan ve kaçan bir hale getirmekte yoğunlaştı. Çeşitli sorunlarla ilgilenmenin kişinin başına bela getireceği fikri toplumda bilerek yaygınlaştırıldı. Aydınlar, sanatçılar, siyaset adamları, yazarlar, düşünürler, **"kuşkulu"** kişiler haline getirilip saygınlıkları azaltılmaya çalışıldı. Öte yandan yazarlık ve düşünce en tehlikeli uğraşlardan biri halinde gösterilmeye başlandı. Ev basmalar, evlerden gelişi güzel kitap toplamalar, düşünce ve ifade özgürlüğü üzerindeki ağır baskılar, toplumda yazıdan, kitaptan korkma psikolojisini yaygınlaştırdı. Kimi kesimlerde ise **"bu işler beni ilgilendirmez"** düşüncesi kaçışı yaygınlaştı. Bu duruma

tercih ediyor.

Edebiyat ve düşün hayatı ülkede hüküm süren baskılar yüzünden gerilemeye mahkum edilmiş olan Şili'de, faşist darbeden sonra ülkesinin dışında yaşamak zorunda kalmış olan Isabel Allende adlı bir yazarın, daha önce İspanya ve İspanyolca konuşulan diğer ülkelerde yayınlanan ve bir baskı düzenini üstü kapalı ve kurgusal biçimde anlatan **"Ruhlar Evi"** adlı romanı yayınlanır yayınlanmaz 100 binden fazla sattı. Bu olaydan sonra, baskılar ve denetim daha da artmış durumda. Şili'nin günümüzdeki önde gelen romancılarından Jose Donoso, **"Bu bir istisnadır. Yazarın kendisi de bir istisna. Ülke dışında yaşıyor ve bu onu baskıların görece dışında tutuyor"** diyor ve baskı rejimlerinin edebiyat ve yayın hayatına verdiği onmaz zararı bir kez daha vurguluyor.

Türk sinemasında uluslararası önemde bir başarı daha...

Venedik Film Festivali'nde ilk kez bir Türk filmi

Temmuz ve Ağustos ayları, Avrupa'da, sanatsal yönden önem taşıyan film festivalleri dönemi oluyor. Avrupa'nın çeşitli sanat merkezlerinde, yaz aylarının sanat etkinlikleri açısından hareketsiz ve görece ölü ortamını canlandırmakta, filmden şarkıya, müzikten dansa kadar çeşitli festivallerin önemi büyük. Bunlar arasında Venedik Festivali'nin ayrı bir önem ve geleneği var.

Ağustos ayı sonlarına rastlayan **Venedik Film Festivali**'nin önemli bir yanı, bu yıl festivalde ilk kez bir Türk filminin katılacak olması. **"Kanal", "Bereketli Topraklar Üzerinde"** ve **"Hakkari'de Bir Mevsim"**'den sonra, film yönetmeni **Erden Kıral**'ın dördüncü filmi olan **"Ayna"** Venedik Film Festivali'ne katılma barajını aşabilen ilk Türk filmi oldu ve yüzlerce film arasından seçilen 13 film arasında yer aldı. **"Ayna"**, hikaye yazarı Osman Şahin'in **"Beyaz Öküz"** adlı hikayesinden sinemaya uyarlanmış. Filmin yapımcılığını ise bir Federal Alman şirketi üstlenmiş durumda. Ayna'da Nur Sürer, Suavi Eren ve Hikmet Çelik oynuyorlar. Filmin ses yönetmenliğini geçen yıl Cannes Film Festivali'nde kendi dalında büyük ödül alan İsviçreli Luc Yersin yapıyor. Alacağı sonuç ne olursa olsun, Ayna'nın festivale katılmaya hak kazanması başlı başına bir başarı olarak değerlendiriliyor.

Çekoslovakya'nın **Karlovy Vary** kentinde Temmuz ayında düzenlenen **24. Uluslararası Film Festivali**'nde **"Derman"** filmi Uluslararası Sinema Eleştirmenleri ve Uluslararası Film Klüpleri Federasyonu ödüllerini aldı. Yönetmenliğini Şerif Gören'in yaptığı Derman'ın başrollerini Tarık Akan ve Hülya Koçyiğit paylaşıyorlar.

İtalya'daki uluslararası **Pesaro Film Festivali** ise her yıl belli bir ülke sinemasına ayrılıyor. Bu yıl 6 Güney Kore filmi ve 1930'ların devrimci Çin'li yönetmeni Yu Sun'un bir filmi dışında tümüyle Japon filmleri sergileniyor. Gelecek yıl Asya ve Hint sinemasına ağırlık verilmesi ve Türk sinemasının da bu çerçeve içinde tanıtılması düşünülüyor.

Film festivalleri ülke sinemasını ve sanatını tanıtma yanında, birer sinema pazarı ve film pazarlama olanağı olarak da önemli. Ülkeler bu festivallerde yer almak ve başarı kazanmak için yarışıyorlar. Durum böyleyken son yıllarda daha da belirginleşen bir tutumla, Türkiye hükümetleri, katılımı teşvik yerine engelleme peşindeler. Önceki dönemlerde sanatsal yönden belli bir değer taşıyan yapıtların uluslararası festivallere katılmalarının yasaklandığı, filmlerin çıkışının mevzuat veya gümrük gibi sudan bahanelerle engellendiği, belli filmlerin Türkiye'yi temsil etmelerinin yasak edildiği ve son olarak da Berlin Film Festivali'nde Gümüş Ayı ödülünü alan **"Hakkari'de Bir Mevsim"** in festivale Türkiye adına sokulamaması bir yana, Türkiye'de gösteriminin de yasaklandığı hatırlanırsa, baskı rejiminin sinema sanatına verdiği zararlar da daha iyi anlaşılıyor.

Ayna filmi Osman Şahin'in bir hikayesinden senaryolaştırıldı ve filmi Erden Kıral yönetti

Mehmet Ünal'ın 8. Bifot Sergisi'ne kabul edilen bu fotoğrafı 1983 oster yürüyüşünde Mainz kentinde çekildi

Mehmet Ünal Bifot Sergisinde

Gazetemiz çalışanlarından, arkadaşımız fotoğraf sanatçısı Mehmet Ünal'ın bir fotoğrafı, DAC'nin başkenti Berlin'de düzenlenen 8. Bifota sergisi için sergilenmeye layık görüldü. 8. Bifota Uluslararası Sergisi için seçilen fotoğraflar 24 Ocak-21 Şubat 1985 tarihleri arasında başkent Berlin'deki Televizyon Kulesi sanat salonlarında sergilenecek.

Federal Almanya barış hareketi sonbaharda büyük gösterilere hazırlanıyor

Sonbaharda insan zincirleri insandan ağlara dönüşecek

26 Temmuz Perşembe günü Bonn'da bir açıklama yapan Federal Almanya Barış Hareketi Koordinasyon Komiteleri Yürütme Kurulu barış güçlerinin önümüzdeki dönem eylem planlarını anlattı ve barışseverleri bu eylemlere katılmaya çağırdı. Yapılan açıklamada sendikaların 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde yapacakları savaş karşıtı gösterilerin ardından, çeşitli kentlerde, **"Geri dönüş için henüz vakit var, silahlanma çılgınlığını durdur!"** belgisi altında büyük yürüyüşlerin yapılacağı belirtildi. Ayrıca, Batı Avrupa'nın gerici hükümetlerinin Batı Avrupa Birliği'ni **(WEU)** canlandırarak, yeni bir askersel bloklaşmaya gitme çabalarını protesto eden yürütme kurulu, amacın **"Doğu'da ve Batı'da silahsızlanma"** olmasını vurguladı.

1984 sonbaharında barış hareketinin hedefleri yalnızca atom silahlarının yasaklanmasını değil, konvansiyonel silahlanmanın da durdurulmasını, saldırgan **NATO** stratejilerine karşı direnmeyi, silahlanma harcamalarının sosyal ve ekolojik projelere yöneltilmesini ve emperyalizmin üçüncü dünya ülkelerine askersel müdahalesine karşı çıkmayı içerecek.

Federal Almanya barış hareketinin yeni dönem hazırlıkları, Pershing-2'lerin yerleştirilmeye başlamasıyla hareketin umutsuzluğa düşmediğini, gerilemediğini ve yeni yeni güçleri kucaklamaya hazırlandığını gösteriyor. Sonbaharda barış hareketini "insan zincirlerini", "insandan bir ağa" dönüştürmek görevi bekliyor.

Sonbahardaki eylemlerin ağırlık noktalarını şu gösteriler oluşturacak:

29 Eylül: Doğu Hessen'de çeşitli askeri bölgelerin çevresinde 100 kilometre uzunluğunda bir "insan ağı"nın oluşturulması ile başlayan ve Fulda'nın Dom meydanında bir mitingle sona erecek olan eylem. Eylemde, özellikle **NATO** manevralarında **Air-Land Battle** (Hava-Kara Savaşı) doktrininin uygulanmasına, konvansiyonel silahlanmaya ve tüm bölgenin askerselleştirilmesine karşı çı-

Geçtiğimiz yıl "Sıcak Sonbahar"da barış hareketi atom füzelerinin yerleştirilmesine karşı Federal Almanya'nın birçok kentinde insan zincirleri oluşturdu

barış girişimleri Fulda-Gap bölgesinde barış kampları kuracaklar.

20 Ekim: Cruise füzelerinin yerleştirilmesinin planlandığı Hasselbach-Hunsrück bölgesinden Duisburg'daki Mannesmann çelik işletmelerine kadar oluşturulacak olan 210 kilometre uzunluğundaki insan zinciri Bonn'da yapılacak bir mitingle sona erecek. 20 Ekim'de Hamburg ve Stuttgart'ta da çeşitli askeri bölgelerde benzeri eylemler yapılacak.

3 Kasım: Bonn'da tüm eyaletlerin barışseverlerinin katılacağı **"Orta Amerika'da Hak ve Barış İçin Yürüyüşü"** ger-

çimlerinden üç gün önce yapılacak olan bu eylem, Orta Amerika'da ABD'nin giriştiği açık ve gizli çıkartmalara karşı çıkmanın yanısıra, Kohl hükümetinin Orta Amerika'da gerici rejimleri ve diktatörlükleri destekleyen politikasını protesto etmeyi amaçlıyor.

20-24 Kasım: Bu günlerde barış hareketi, Federal Almanya Silahlı Kuvvetleri'nin askeri ve sivil tüm personelini, atom silahlarının yerleştirilmesini ve silahlanma yarışını protesto etmek amacıyla her türlü askeri hizmeti boykot et-

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 37 10 AGUSTOS 1984

kısa kısa...kısa kısa..

Uzay boşluğunda ilk kadın

25 Temmuz günü meslekdaşı Wladimir **Dşanibekow ile uzay gemisinden boşluğa çıkıp karmaşık bazı teknolojik görevleri yerine getiren Swetlana Sawizkaya boşlukta "yürüyen" ilk kadın kozmonot oldu. Uzay boşluğunda dört saatten fazla kalan kozmonotlar 30 kiloluk özel bir elektronik ışın aracı ile gerçekleştirdikleri işlemlerle uzaydaki istasyonlarda gerektiğinde montaj ve onarım işlerinin yapılabilmesi yönünde önemli deneyim elde ettiler. Bugüne dek 40 kadar kozmonot uzayda boşlukta yürümüştü, ancak, bu işin ilk kez bir kadın astronot tarafından gerçekleştirilmesi uzay koşullarının kadın vücudunu, özellikle hamilelik ve doğum gibi süreçleri nasıl etkilediğinin araştırılması yönünde yeni perspektifler açacak. Elinde ağır bir aletle, karmaşık bir görevi yerine getirirken yüksek enerji kaybı nedeniyle birkaç saat içinde üç kilo kadar zayıflayan Swetlana Sawizkaya 20 yaşında 14 bin 200 metreden paraşütle atlayarak dünya rekoru kırmış, jet uçaklarıyla kalkış ve hızlı sürme alanında defalarca rekora ulaşmış başarılı bir deneme pilotu. Bugün 35 yaşında olan** Swetlana, **1975'den bu yana Sovyetler Birliği Komünist Partisi üyesi.**

ABD'yi Pasifik'te durdurmak

1 Ağustos'da Tokyo'da **Nükleer Silahlara Karşı Dünya Konferansı** 34 ülkeden 70 delegenin katılımıyla açıldı. 9 Ağustos'a kadar sürecek olan Konferans'a 50 Japon kuruluşundan da 300 temsilci katılıyor. Değişik politik ve dini akımların temsilcilerinin katıldığı Konferans'ın ilk günlerinde ABD atom roketlerinin Batı Avrupa'dan ve Doğu Asya'da Pasifik bölgesinden çekilmesi istendi. Japonya'nın F-16 füzelerine sahip olması ve Pasifik'te Amerikan 7. Filosu'na ait gemilere **Tomahawk Cruise** füzelerinin yerleştirilmesi, Washington'un Doğu Asya'daki nükleer saldırı stratejisinin Japonya ile görev bölüşmesi olarak yorumlandı. Tokyo'da 29 Temmuz günü yapılan 100 bin kişinin katıldığı gösterilerde de Japonya'nın Pentagon'un nükleer savaş stratejisine katılması tehlikesine işaret edilerek, **Tomahawk** füzeleri protesto edildi.

Arjantin'de işkenceciler zindanda

na, konvansiyonel silahlanmaya ve tüm bölgenin askerselleştirilmesine karşı çıkılacak. 22 Eylül'den itibaren bölgesel barışseverlerinin katılacağı **"Orta Amerika'da Hak ve Barış İçin Yürüyüşü"** gerçekleştirilecek. Amerika'da başkanlık seçimi silahlanma yarışını protesto etmek amacıyla her türlü askeri hizmeti boykot etmeye çağırıyor.

Hiroşima ve Nagazaki'yi sakın unutma!

Filiz KARDAM

1945'in Ağustos ayı...2. Dünya Savaşı'nın son günleri. Avrupa'da Hitler ordularının yenilgisi kesinleşmiş, Japonya ise teslim olacağını açıklamış durumda. Dünya, barışın sevincini yaşamaya hazırlanıyor...

İşte, 6 Ağustos 1945'de Japonya'nın Hiroşima kentine ilk atom bombası bu koşullarda atıldı. İsmi, **"Little Boy** (Küçük Oğlan) ama suçu çok büyük olan bu bombanın ardından üç gün sonra bir başka Japon kenti, Nagazaki, **Fat Man** (Şişman Adam) bombasının hedefi oldu. Bu kentlerin bombalanması için hiçbir askeri gereksinim yoktu. Atom bombalarını atma kararı alan Amerikan yönetimi ne Japonya'yı uyarmıştı önceden, ne de müttefiki Sovyetler Birliği'ne haber vermişti. Ve birkaç saniye içinde 150 bin insanın kül olup gitmesine neden olan iki atom bombasını bayramda havaya renkli fişekler atarmışçasına sorumsuzca fırlatıverdi Amerikan yönetimi...

39 yıl sonra bugün bu iki Japon kentinde insanlar hala radyasyonun etkilerini yaşıyor, acısını çekiyor ve hala bu yüzden ölüyor...Ama Hiroşima olayı bize sadece atom bombasının kullanıldığı bir savaşın dehşet verici sonuçlarını göstermiyor. Bize, dünyada her zaman barışı tehdit edenin kim olduğunu, kimin insanlığı savaşın eşiğinde tuttuğunu, kalın kitaplarda yazılı büyük büyük sözlerden ve karmaşık füze hesaplarından çok daha açık anlatıyor.

9 Ağustos 1945'de Nagazaki'nin bombalandığı gün radyoda bir konuşma yapan o zamanki ABD Devlet Başkanı **Truman** iftiharla açıklıyordu: **"Ulusal çıkarlarımız için atom bombasının sırrını koruyacağız."** Bu sözlerin altında açık bir gözdağı yatıyordu. Elindeki tehlikeli "oyuncağa" sarılan ve "oyuncağının" etkinliğini yüzbinleri kül ederek kanıtlamış olan ABD emperyalizmi, **"Bakın"** diyordu Sovyetler Birliği'ne, **"Nazi orduları yenilgiye uğratıldı, ancak sosyalizmin gelişmesine, güçlenmesine, dünyaya yayılmasına da olanak tanımayacağız."**

18 Eylül 1945, dünyada barış henüz bir ayını doldurmamış bir bebek. ...ma 1496/2 tarihli başkanlık direktifi ile Sovyetler Birliği ABD yönetimince baş düşman ilan edilmiş bile. Bunun ardından 3 Kasım tarihli Amerikan İstihbarat Komitesi belgesinde aralarında Moskova'nın da yer aldığı 20 Sovyet kenti atom bombasının yeni hedefleri olarak belirlendi. 1948'de yapılan ünlü **Çarlioteer** planına göre ise 70 Sovyet kentine 133 atom bombasının atılması planlandı. ABD'li stratejistlerin hesaplarına göre 28 milyon Sovyet insanının yaşadığı bu kentlerde daha savaşın ilk aylarında 6,7 milyon insan yok olup gidecek ve böylece komünizm yenilmiş" olacaktı.

Acaba 1949 Eylül'ünde Sovyetler Birliği de kendi atom bombasını üretmeseydi nasıl gelişecekti olay? Kesin birşey ileri sürmek zor, ama kuşkusuz, Sovyetler Birliği'nin ürettiği atom bombası emperyalistlerin savaş planlarını bozdu.

Savaş planları bozuldu bozulmasına, ancak emperyalizm ve en başta ABD emperyalizmi "Batı'ya yönelen Sovyet tehdidi" iddiasıyla atom silahı üretimini, daha güçlü silahlar yapmayı sürdürdü. 1945 ile 1982 yılları arasında ABD, atom silahlarının 700 denemesini yaptı. 1950'li yıllarda stratejik bombaları, 50'li yılların ortasında nükleer denizaltılarını, 60'lı yılların eşiğinde nükleer uçak gemilerini, 60'lı yılların sonunda çoklu füze başlıklarını ve 80'li yılların eşiğinde ise nötron bombasını üretti.

Askersel stratejisi her zaman savunma niteliği taşımış olan Sovyetler Birliği ise bu silahların hiçbirinin üretiminde öncülük etmediği gibi, nükleer uçak gemilerini ve nötron bombasını hiç üretmedi. Sovyetler Birliği, nükleer tehlikeyi gerçekçi bir temelde engellemek üzere stratejik silahlarda denge sağlamaya yöneldi. Bu dengeyi sağlamak ve korumak amacıyla silahlandı. Bunu sağlayabilmek için 2. Dünya Savaşı'nda 20 milyon evladını yitirmiş olan Sovyet halkı, savaş sonrası ortaya çıkan yeni koşullarda büyük maddi fedakarlıklara katlanmak durumunda kaldı. Halkının çıkarları, ülkesinin gelişmesi barışın kalıcılığına ve silahsızlanmaya bağlı olan Sovyetler Birliği, atom silahlarının dondurulması ve yasaklanması yönünde her zaman en tutarlı önerileri yapan ülke oldu. Atom silahı sahibi bir ülke olarak, tüm dünya ülkelerine atom silahını **"ilk kullanan olmayacağı"** konusunda garanti verdi.

39 yıl geçti, ancak Hiroşima unutulmadı. Hiroşima olayı, askersel güç gösterisi ve dünyada hegemonya sağlamak uğruna yüzbinleri öldürmeyi göze alan çılgınca bir politikanın sonucuydu. Emperyalizmin bu çılgınca politikası sürüyor. Üstelik şimdi elinde çok daha güçlü silahları var. Bir anda tüm uygarlığı sona erdirebilecek olan silahlar...Yine de 0, hiç kimsenin elinde olmayan, dünyamızı uzaydan da ateş altında tutacak silahlara sahip olmayı planlıyor. Aşımızdan, ekmeğimizden, çocuklarımızın güvenli geleceğinden, özgürlüğümüzden, umutlanmızdan çalarak silahlanıyor. **Onu,** ne yapıp yapıp durdurmak gerekiyor. Hiroşima akıldan çıkmamalı...

Arjantin'de işkenceciler zindanda

Arjantin'de Alfonsin Hükümeti 70'li yıllarda insan haklarını çiğnediği için eski devlet başkanı ve 1976'da yönetime el koymuş olan askeri cuntanın şefi General Jorge Videla'yı ve aynı gün cuntacılardan Hava Kuvvetleri Generali Agosti'yi tutukladı. Üçüncü cunta lideri Massera da epey bir süredir hapisde bulunuyor. Arjantin'de geçtiğimiz yıl Ekim ayı sonunda yapılan seçimler sonucu iktidara gelen Radikal Parti Başkanı Alfonsin'in hükümeti eski dönemin hesabını sormaya başlamış, Arjantin insan hakları örgütleri geçmiş dönemde suç işlediklerine inandıkları 896 askeri görevlinin adını Arjantin Senatosu'na vermişlerdi. Soruşturmalar halen sürmektedir.

ABD'de silahlanmaya 2,6 trilyon dolar

ABD'nin 1982-89 yılları arasında yapmayı planladığı silahlanma harcamalarının 2 trilyon 600 milyar doları bulduğu, bunun ise 1946-1981 arasındaki silahlanma harcamalarından 300 milyar dolar daha fazla olduğu açıklandı. ABD'nin 1985 yılı için hazırlanan silahlanma bütçesi 313 milyar dolarla bu ülkenin tarihinde rekor düzeyine ulaştı. Öte yanda Temmuz ayı içinde Amerikan Newsweek dergisinde yayınlanan bir araştırmaya göre Amerikan ordusunda bulunan 257 general ve amiralin yüzde 97'sinin Reagan'ın yeniden seçilmesinden yana oldukları saptandı.

ABD nükleer gemilerine izin verilmeyecek

Geçtiğimiz günlerde seçimleri kıl payı ile kazanarak iktidara gelen ve 26 Temmuz'da göreve başlayan Yeni Zelanda'nın Işçi Parti'li Başbakanı **David Lange,** göreve başladığı gün düzenlediği basın toplantısında Yeni Zelanda kıyılarında nükleer silah yüklü ABD gemilerine izin verilmeyeceğini söyledi. Yeni Başbakan'ın Yeni Zelanda-ABD-Avustralya arasındaki ortak savunma anlaşması **ANZUS**'da değişiklikler yapmak istediği, bu değişiklikler arasında Güney Pasifik'te nükleer silahların denenmesi ve depolanmasının yasaklanması konusunun da yer aldığı açıklandı.

İngiliz İşçi Partisi atom silahı istemiyor

Temmuz ayı sonuna doğru Ingiliz Işçi Partisi Yönetim Kurulu sonbaharda yapılacak parti genel kurulunun onayına sunulmak üzere savunma politikasıyla ilgili bir belge hazırladı. Belgede, Işçi Partisi iktidara geldiğinde ülkedeki bütün Amerikan üslerinin kaldırılması, her türlü nükleer silahın Büyük Britanya topraklarından çıkartılması öngörülüyor.

Sovyetler Birliği Ortadoğu Konferansı önerdi

Geçtiğimiz ay sonunda Sovyetler Birliği, Ortadoğu'da ABD politikasının ve Israil saldırganlığının yarattığı bunalımlı duruma son verilmesi ve Ortadoğu sorununa kalıcı bir çözüm bulunması için Birleşmiş Milletler gözetiminde uluslararası bir Ortadoğu Konferansı toplanmasını önerdi. Israil, Israil ile sınırdaş olan Suriye, Lübnan, Ürdün ve Mısır ile Filistin Kurtuluş Örgütü, ABD ve Sovyetler Birliği'nin yer alması önerilen bu konferansı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cuellar desteklerken, Reagan yönetimi ve Israil karşı çıkıyorlar. Sovyetler Birliği'nin konferansta temel olarak ele alınmasını önerdiği ilkeler arasında Israil'in 1967'den bu yana işgal ettiği toprakları geri vermesi, işgal bölgesini boşaltması, Filistin halkına kendi kaderini tayin etme hakkı tanınarak, Batı Ürdün'den bağımsız bir Filistin devleti kurulması, Israil ile Arap devletleri arasındaki savaş halinin sona erdirilmesi ve her birinin diğerinin toprak bütünlüğü ve bağımsızlığına saygı göstermesi, Israil işgali altındaki Kudüs bölgesinin Filistin devletinin bölünmez bir parçası olması yer alıyor.

Reagan yönetiminin "Yeni Savunma Stratejisi" adlı programı, uzay silahlarına 500 milyar dolar harcanmasını öngörüyor

Yeni uzay çağının şafağı mı, yoksa aklın sonu mu?

ABD'nin uzayda silahlanması, havada, karada, suda ve uzayda tek hakim askersel güç olmayı, bir atom saldırısını başlatma imtiyazını elde tutmayı amaçlıyor

Uzaya 21. Yüzyıl'ın başına kadar içinde 21 bin altıyüz adet küçük fakat güçlü patlayıcı maddeler bulunan 432 tane **"Uzay Kamyonu"**nun yerleştirilmesi; uzaya dev aynaların konulması, dünyadaki en uzak ve en küçük hedefleri dahi vurabilecek yüksek enerji yüklü lazer silahlarının geliştirilmesi, 1994'e kadar en az 114 kez uzaya askeri amaçlarla uçuş... Kurgu-bilim değil bütün bunlar, **"Yıldızlar Savaşı"** filmlerinin birinin senaryosu da değil. Bilim adamlarına, barışsever insanlara, dini çevrelere, gerçekçi politikacılara **"Uzayda aklın sonuna mı gelindi?"** sorusunu sordurtan bu planlar Reagan yönetiminin **"Yeni Savunma Stratejisi"** diye adlandırdığı uzayda silahlanma stratejisinin parçaları. 1982'den bu yana bu planları yürürlüğe sokan Reagan yönetimi uzaydaki sistemlere 500 milyar dolar harcamayı planlıyor.

1980'den bu yana Reagan yönetimi, ABD ile Sovyetler Birliği arasında mevcut stratejik silahlar dengesini bozmak, havada, karada, suda ve uzayda **tek hakim askersel güç olmak**, nükleer bir savaş başlatabilmek, yani elindeki atom füzelerinin düğmesine ilk basan olma imtiyazını elinde tutmak için yeni bir strateji uyguluyor. ABD yönetimi, **"dünya barışını koruma"** adı altında giriştiği bu stratejinin bir parçası olarak orta menzilli füzeler konusundaki Cenevre silahsızlanma görüşmelerini baltaladı; Batı Avrupa'ya yeni atom füzeleri yerleştirmeye başladı. Stratejik dengenin bozulmamasını amaçlayan Sovyetler Birliği'ni karşı tedbirler almak durumunda bıraktı. Batı Avrupa'ya yeni füzelerin yerleştirilmesi, ABD'nin sosyalist ülkeleri kuşatacak biçimde Avrupa'da başka ülkelere de füze yerleştirme planlarını gündeme getirdi. Böylece savaş tehlikesini arttırırken, silahlanma yarışını da hızlandırdı. Şimdi ise uzaydan dünyaya ve uzaydaki bazı hedeflere yönelen yeni ve son derece pahalı sistemlerle toptan yıkımla sonuçlanacak bir **"uzay savaşı"**nın planlarını yapıyor. Bu durum gerginlikleri körükleyip, savaş tehlikesini arttırırken silahlanma yarışını da olağanüstü boyutlara fırlatacaktır. Bütün bu gelişmeler, uzayda silahlanmanın engellenmesi yönündeki çabaları barış güçlerinin en önemli çalışma alanlarından biri haline getirdi.

17 Temmuz 1975 dünyamız insanları için unutulmaz bir gün olmuştu. O gün, biri Amerikalı, diğeri Sovyet iki astronot, dünyamızın üzerinde uzayda bir yerlerde buluşup ellerini birbirlerine uzattılar. Soyuz-19'daki Sovyet astronotu ile ABD uzay aracı Apollo'nun içindeki Amerikalı astronotun uzay buluşması herhangi bir buluşmanın çok ötesinde bir anlam taşıyor, uzayın barışçıl amaçlarla kullanılmasında yepyeni ufuklar açıyordu. O gün olayı televizyondan canlı yayın olarak izleyen ünlü Sovyet yazarı Aytmatov, şu sözleriyle tüm insanlığın umutlarını dile getirdi: **"İnsan aklının yüceliği ve gücü uzayda da doğru yolda, insanın gelişmesi ve mutluluğu yolunda kullanılsın...Uzayda rekabet olmasın..."**

Gerçekten de o günlerde bu umutların gerçekleşme olanağı vardı. 1972'de Sovyetler Birliği ile ABD uzayda işbirliği ve uzayın barışçıl amaçlarla kullanılması için bir anlaşma imzalamışlar ve bu anlaşma 1977'de yenilenmişti. 27 yıldır uzayda çalışmalar yapan Sovyetler Birliği her zaman uzayın insanlığa hizmet için kullanılmasından yana oldu ve bu yönde karşılıklı bağlayıcı anlaşmalar imzalanmasını sağladı. Buna karşın 1975'den bugün Reagan'ın **"Yıldızlar Savaşı"** planlarına nasıl gelindi?..

Tüm anlaşmaları iptal

lahlı Kuvvetleri Uzay Komutanlığı görevine başladı. Bu komutanlık Pentagon'un silahlı kuvvetlerini gittikçe daha fazla uzaydan kontrol sistemlerine bağlama planlarının bir sonucuydu.

Uzay savaşına doğru...

Reagan yönetimi uzay silahlarını geliştirirken ve uzaya silah yerleştirmeye yönelirken, füzeler konusunda olduğu gibi yine Sovyetler Birliği'nin uzay silahlanmasında büyük ilerlemeler kaydettiğini ve dünyayı tehdit ettiğini iddia etti. ABD yönetiminin iddiasına göre elindeki karadan ve denizden çıkışlı silahlar **"barışı korumak için"** yeterli değildi. ABD'nin bunlarla başlatacağı bir saldırıya Sovyetler Birliği karşılık verebilirdi. Bunun için Sovyetler Birliği'nin olası bir karşı saldırısını daha havada iken durdurmak amacıyla bir füze-savar sistemi geliştirilmeliydi. Bu sistem de ancak lazer silahları ve çok yüksek hızda, yüksek enerji yüklü ışın silahları ile mümkündü. Reagan yönetimine göre böylesi bir sistem Sovyetler Birliği'ni bir ilk saldırıyı başlatmaktan alıkoyacak ve böylece savaş tehlikesini azaltacaktı. Ancak böyle bir durumda ABD yönetimini ilk düğmeye basan olmaktan alıkoyacak ne idi? Stratejik silahlar dengesinde ABD lehine ortaya çıkan

TIME
DEFENDING DEFENSE
Budget Battles and Star Wars

Reagan yönetiminin uzay silahlanması programı, ABD Kongresi'nde de tartışmalara yolaçmış. TIME *4 Nisan 1983 tarihli sayısında konuya geniş yer ayırmıştı*

dece havadaki stratejik füzeleri değil, dünyamızda karada ve denizlerde ve ayrıca uzayda bazı hedeflere yöneltilecekti. Atom silahlarının üçüncü nesli olarak tanımlanan, hızı ve tahrip gücü çok yüksek olan bu silahların en küçük hedefleri bile şaşmaması için denemeler sürdürülmekteydi. ABD haber ajanslarına göre bir süre önce Amerikan Hava Kuvvetleri lazer silahlarının uzayda bazı hedefleri vurmasını ilk kez denedi. Bu denemeler sonucunda lazer silahlarında önemli bazı adımlar atıldığı ancak ilk somut sonuçların 1990'larda alınabileceği ve bunun da 50-60 milyar dolara malolacağı açıklandı. Öte yandan Reagan'ın tüm uzay silahları sistemine 500 milyar dolar harcamayı planladığı da biliniyor.

Kim kazanıyor?

Uzayda silahlanmayı kararlı bir biçimde sürdüren Reagan yönetiminin **"dünya barışının korunması"**, **"ulusal güvenlik sağlama"** demogojilerinin altında silah tekellerinin olağanüstü kârları ve tekellerin iktidarının yüksek silahlanma harcamalarından yana politikası yatmaktadır. Reagan yönetimi 1985 silahlanma bütçesinde sadece beş milyar dolar uzaydaki silah sistemlerine ayırmıştır. 1988'de ise

Uzayın insanlığa hizmeti yolunda

Sovyetler Birliği tarafı 27 yıldır uzayda çalışmalar yapı-

tam 27 yıldır uzayda çalışmalar yapıyor. 1957 yılında uzaya ilk kez bir uydu (Sputnik) gönderdikten sonra insanlı ilk uzay uçuşunu, aya ilk kez bir araç indirilmesini, ilk uzay "yürüyüşünü", uzaya ilk kez bir kadın astronotun gönderilmesini ve geçtiğimiz günlerde de uzayda "yürüyüşün" ilk kez bir kadın astronot tarafından yapılmasını gerçekleştirdi. Daha birçok uzay çalışmasının ilk adımını atan Sovyetler Birliği uzaya silah yerleştiren ilk ülke olmayacak.

Sovyetler Birliği tek başına ya da diğer ülkelerin uzay bilimcileri ile yaptığı çalışmalarda sadece uzay biliminin gelişmesine ve evrendeki diğer yıldızları tanımaya yönelik değil, insanın yeryüzündeki yaşamını etkileyecek konularda da araştırmalar yapıyor. Uzaya gönderilen uydular, dünyamızdaki mineral zenginliklerin araştırılmasında, bitkilerin olgunlaşma sürelerinin saptanmasında, atmosferin, suyun ve toprağın temizliğinin kontrol edilmesinde ve meteoroloji araştırmalarında yararlı bilgiler sağlıyorlar. Uzay istasyonlarında yüzlerce gün kalan Sovyet bilim adamları ve astronotlar, insan fizyolojisi, tıp ve biyoloji çalışmaları için yararlı verilerin elde edilmesini sağlıyorlar. Örneğin, Sovyetler Birliği, ABD, Fransa ve Kanadalı bilim adamları tarafından hazırlanan ve iki yıl önce denemeye sokulan bir teknik sistemle tehlikeye düşmüş gemi ve uçaklara uydular aracılığıyla yardım edilmesi amaçlanıyor. Henüz deneme devresinde bulunan **Kospas-Sarsat** adlı bu sistemle bugüne dek tehlikeye düşmüş uçak ve gemilerle 69 kez haberleşilmiş ve 138 insanın yaşamı kurtarılmıştır.

Sovyetler Birliği uzay çalışmalarının bir kısmını diğer sosyalist ülkeler dışında Fransa, Hindistan ve ABD'li bilim adamlarıyla ortak yürütüyor. Uzayın insanlığa hizmet edebilmesi ve insanın evrendeki başka yıldızlara da ulaşabilmesi için uzayda barışın sağlanması gerekiyor.

12 Nisan 1961'de ilk uzay uçuşunu gerçekleştiren Sovyet kozmonot Juri Alexejewitsch Gagarin

Reagan yönetimi 1979 yılında Sovyetler Birliği ile ABD arasında sürmekte olan uydusavar sistemlerine ilişkin görüşmeleri tek yanlı kesti ve 24 Mayıs 1982'de de uzaya ilişkin daha önce imzaladığı tüm anlaşmaları iptal etti. 1982'nin Temmuz ayında yayınlanan bir başkanlık direktifi ile ABD'nin uzayın silahlandırılması ve askersel amaçlarla kullanılması yönündeki stratejik hedefleri ortaya kondu. Üst düzeydeki ABD yöneticilerine göre yeni politikanın amacı askersel olarak uzayada hakim olmak ve burada dünyanın her tarafındaki hedeflere ulaşacak güç merkezleri yaratmaktı. Bazı yüksek rütbeli ordu mensuplarının bile karşı çıktıkları bu direktif, ABD Savunma Bakanı Weinberger'in genel silahlanma stratejisine uygun olarak yürürlüğe girdi ve 1982 yılından itibaren lazer silahlarının ve yeni uydu-savar sistemlerinin geliştirilmesi özel önem kazandı. 1 Eylül 1982'de ABD Silar dengesinde ABD lehine ortaya çıkan bu durum, eşit düzeyde bir karşı saldırının olmayacağı koşullarda ABD'nin atom savaşını başlatacak düğmeye basma olasılığını da arttırmaz mıydı? Reagan yönetimi **"dünya barışını savunuyorum"** adı altında ilk saldırı silahlarını kullanma ve ilk düğmeye basan olma imtiyazını böylece tümüyle kendi elinde tutmuş oluyordu.

Bu planlara uygun olarak Pentagon 1982'den sonra uzay silahlarının üretilmesi ve denenmesine hız verdi. Reagan yönetimi 1983 Mart ayının sonunda **"Yeni Savunma Stratejisi"** adlı bir silahlanma programı açıkladı. Programda uzaya dev aynaların yerleştirilmesi, lazer silahlarının üretilmesi, mikro-dalga cihazları kullanan karmaşık ve son derece pahalı bazı araçlarla füzeleri havada imha edebilecek bazı sistemlerin geliştirilmesi yer alıyordu. Yeni geliştirilen bu silahlar sa-

silah sistemlerine ayırmıştır. 1988'de ise bugünün fiyatlarıyla uzay silahları bütçesinin 14 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

1983'de silah tekellerinden **Rockwell International** Şirketi ABD Hava Kuvvetleri'nden sipariş aldığı uzay aracı parçalarından 5,5 milyon dolar kazanmıştır. Ayrıca aynı şirket Pentagon ile 28 askeri uydu üretimi için yüklü bir kontrat imzalamıştır. Öte yanda büyük silah tekellerinden **Martin Marietta** da 1983 yılında uzaydaki **"mekik"** araçlarının yapımı için Hava Kuvvetleri ile 66,7 milyon dolarlık bir kontrat imzalamış durumdadır.

Uzay savaşı hazırlıklarından milyonları vuran şirketlerin hepsi de **"Aerospace Industries Association"**un üyeleri olmaktadır. Washington'da Kongre ve Senato kulislerinde politikacıları etkileyen özel **"lobici"**leri olan bu şirketler Reagan'ın uzay savaşı stratejisinden milyarlar vurma peşindedirler.

Sovyetler Birliği, uzayda ilk silah kullanan ülke olmayacağını açıkladı

Sovyetler Birliği her türlü garantiyi vermeye hazır

1981'den bu yana Reagan yönetiminin uzayı silahlandırma planlarını engellemek amacıyla çabalarını yoğunlaştırmış olan Sovyetler Birliği, geçtiğimiz aylarda ABD yönetimini bu konuda görüşmeye çağırdı ve uzaya silah yerleştirilmesinin yasaklanması konusunda bir anlaşma imzalama talebinde bulundu. Sovyetler Birliği'nin önerisi Reagan ve kimi ABD yöneticileri tarafından kaçamak yanıtlarla karşılanırken, ABD Savunma Bakanı **Weinberger** gerçek niyetlerin açıkça ortaya koyarak bu görüşmeleri anlamsız bulduğunu belirtti. **"Tehlikeli gidişe gecikmeden dur demek"** yönünde ısrarlı olan Sovyetler Birliği, Temmuz ayı sonunda da ABD'ye, ortak bir açıklama ile her iki tarafın da uydu-savar sistemlerin üretiminden tümüyle vazgeçmeyi öngören bir anlaşma imzalamak için görüşmelere hazır olduklarını dünya kamuoyuna duyurmaları önerisinde bulundu. Ayrıca bu ortak açıklamada söz konusu görüşmelerin başlamasıyla birlikte her iki tarafın da uzayda silah denemelerini sürdürmeyeceklerini ve uzaya silah yerleştirmeyeceklerini net bir biçimde belirtmelerini istedi.

Viyana'da önümüzdeki Eylül ayı içinde başlayacak olan silahsızlanma görüşmelerinde uzayın silahlandırılmamasının da ele alınmasını isteyen ve bu konuda Reagan yönetimini zorlayan Sovyetler Birliği şu önerileri ileri sürmektedir:

- **Görüşmelerin ilk gününde taraflar uzay silahlarını denemeyecekleri ve uzaya silah yerleştirmeyecekleri konusunda teminat vermelidirler.**
- **Uzaya, içinde insan bulunan ya da bulunmayan araçlarla konvansiyonel, nükleer, lazer, ışın türünden her türlü silahın yerleştirilmesi yasaklanmalıdır.**
- **Ateşlenmiş füzelere ya da dünyadaki bazı hedeflere yönelik uydu-savar, füze-savar türünden silahların geliştirilmesi, denenmesi ve yerleştirilmesi yasaklanmalıdır.**
- **Şu anda denenmiş ya da yerleştirilmiş durumda bulunan bu tür silahların tümü imha edilmelidir.**

Sovyetler Birliği 1981'de de ABD'ye uzaya her türlü silahın yerleştirilmesini yasaklayan bir anlaşma imzalanmasını önermiş, ama bu öneri ABD tarafından reddedilmişti.

1983 yılı Ağustos ayı içinde de Sovyetler Birliği'nin o zamanki devlet Başkanı **Andropov,** ülkesinin uzayda silah kullanan ilk ülke olmayacağını açıklamış ve uzayın askeri amaçlarla kullanılmamasına yönelik bir program taslağı yine Sovyetler Birliği tarafından Birleşmiş Milletler'e getirilmişti. Geçtiğimiz yıl içinde Birleşmiş Milletler'in 38. Oturumu'nda tüm ülkeler tarafından yaygın destek gören bu taslak, 147 ülke tarafından kabul edilirken, ABD tarafından reddedilmişti. Taslakta, uzayda ve uzaydan dünyaya yönelik olarak askeri güce başvurulmaması yönünde ayrıntılı öneriler de yer almaktadır.

Doğu ve Güneydoğu illerine yapılacak yatırımlar vergi dışı bırakılarak, Türkiye Kürdistanı ABD tekellerinin talanına açıldı

Adı konmadı ama, Türkiye Kürdistanı serbest bölge ilan edildi

• Özal hükümetinin Resmi Gazete'de yayınlayarak yürürlüğe koyduğu yasa gücündeki kararnamelerle Türkiye Kürdistanı "serbest bölge" ilan edilerek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki 27 ilde yatırım yapacak ABD tekelleriyle yerli ortaklarına büyük devlet desteği sağlandı

Özal Hükümeti'nin **Resmi Gazete**'de yayınlayarak yürürlüğe koyduğu yasa gücündeki kararnamelerle Türkiye Kürdistanı **"Serbest Bölge"** ilan edilerek, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki 27 ilde yatırım yapacak olan ABD tekelleriyle yerli ortaklarına büyük devlet desteği sağlandı. Yasa gücündeki kararnamelere göre **Ağrı, Kars, Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis, Siirt, Hakkari, Gümüşhane** ve **Van** illerinde yatırım yapacak olan çokuluslu tekeller ve yerli holdinglerden gelir vergisi alınmayacak. **Sivas, Malatya, Elazığ, Diyarbakır, Adıyaman, Kahramanmaraş, Urfa, Çankırı, Çorum, Kastamonu, Sinop, Yozgat, Artvin, Erzurum, Erzincan** ve **Mardin** illerinde yatırım yapacak olanlar da, yasalara göre ödenmesi gereken gelir vergisinin yüzde 40'ını ödeyecekler.

Ayrıca, yürürlüğe giren bu uygulamaya göre, 27 ilde yatırım yapacak çokuluslu tekellerle yerli ortaklarından inşaat, veraset ve intikal, banka ve emlak vergisi ile hiçbir resim ve harç alınmayacak. Özal Hükümeti aldığı bu yeni kararla, F-16 projesine dayalı olarak **tarım, tarıma dayalı sanayi, madencilik** ve **silah sanayi** kollarında yatırım yapacak olan başta ABD tekelleri olmak üzere çokuluslu tekeller ve yerli ortakları için Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki illeri **"pilot bölge"** seçti ve böylece, Türkiye Kürdistanı'nın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri çokuluslu tekellerin ve yerli holdinglerin talanına sunulmuş oldu.

Bilindiği gibi, F-16 çerçevesinde ABD tekelleriyle kurulan tarım, tarıma dayalı Doğu ve Güneydoğu illerinde gerçekleştirilecek. Özal Hükümeti, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki 27 ilde yapılacak yatırımlardan her türlü vergiyi kaldırmakla F-16 projesini gerçekleştirecek olan ABD tekelleriyle yerli ortaklarının bir isteğini daha yerine getirmiş oldu.

Ayrıca, F-16 projesi çerçevesinde üretilecek olan tarım, tarıma dayalı sanayi mallarının bir bölümünün yurtdışına ve özellikle Ortadoğu ülkelerine satılması amaçlanıyor. Bu şirketlerin dışsatım işlerini ve kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, Türkiye'ye gelmeye başlayan ABD tekellerinin yanısıra, çok sayıda ABD bankası da Türkiye'de şube açmaya başladı.

F-16 anlaşmasının imzalanması ve bu çerçeve içinde Özal Hükümeti'nin yasalarda yaptığı değişikliklerle yabancı sermayeye büyük kolaylıklar sağlaması, başta ABD sermayesi olmak üzere çokuluslu tekellerin Türkiye'ye akın etmesine neden oldu. Çokuluslu tekeller, devlet, yerli holdingler, OYAK ve ordu vakıfları ortaklığında çok sayıda şirket kurularak tarım, tarıma dayalı sanayii, silah sanayii, haberleşme, madencilik, elektronik ve benzeri sanayi kollarında yatırımlara başlandı.

F-16 anlaşmasının imzalanmasından hemen sonra kurulan ve **Türkiye Postası**'nın 18 Mayıs 1984 tarihli 31. sayısında açıkladığımız 19 şirkete yenileri eklenirken, çok sayıda yeni şirketin kurulması için anlaşmaya varıldı. ABD tekeli **ITT** ile **PTT** ortaklığında kurulan **TELATAS**, ITT 114 milyar lira alacak. Bunun yanısıra, ABD tekeli **Coca Cola**'ya tarıma dayalı sanayi kollarında yatırım izni verilirken, F-16 bombardıman uçaklarının motorunu ABD'li **General Electric**'in üreteceği açıklandı. Ayrıca, F-16 bombardıman uçaklarının yapımını gerçekleştirecek olan **TUSAŞ**'a **General Dynamics**'in yanısıra, **General Electric** firması da ortak olacak.

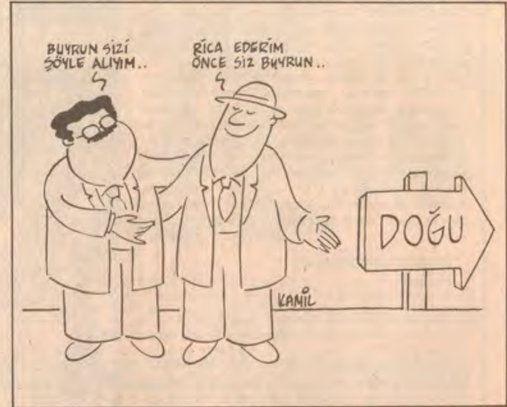
Milli Savunma Bakanı'nın 22 Temmuz tarihinde yaptığı açıklamaya göre, F-16 uçaklarının parçalarını üretecek olan 10 yeni şirketin kurulması için anlaşmaya varıldı. Kurulmakta olan bu 10 şirketin ortaklık payları, ABD tekelleri, yerli holdingler, devlet, OYAK ve ordu vakıfları arasında pay edilecek.

Öte yandan, DPT Yabancı Sermaye Başkanvekili **Namık Kemal Kılıç**'ın yaptığı açıklamaya göre, ETİBANK ile ABD'nin FMC firması ortaklığında kurulan bir şirket, **Çayeli bakır projesi** için 150 milyon Dolar, **Siirt Madenköy bakır projesi** için 40 milyon Dolar, **Marmara mermer projesi** için 30 milyon Dolar ve **Beypazarı soda projesi** için de 300 milyon Dolarlık yatırım yapacak.

Ayrıca, F-16 anlaşması dışında kalan yabancı sermaye girişinde de, hızlı artış olduğu açıklandı. Buna göre 1984 yılının ilk altı ayında 356 milyon dolar yabancı sermaye girişi oldu. Oysa, geçtiğimiz yılın tamamında, Türkiye'ye ancak 102 milyon Dolarlık yabancı sermaye girişi olmuştu.

ABD bankaları da Türkiye'de

F-16 anlaşmasıyla birlikte, ABD tekellerinin yanısıra, ABD'nin önde gelen bütün bankaları da Türkiye'de şube açarak faaliyete başladılar. Örneğin, 12 Eylül

mak üzere Türkiye'de 3 tane banka faaliyet gösteriyordu. Türkiye'de 1981 yılında 2 yabancı banka, 1982 yılında 3 yabancı banka, 1983 yılında 1 ve 1984 yılında da 6 yabancı banka faaliyete başladı ve böylece, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı sermayeli banka sayısı 14'e yükseldi. Yeni faaliyete başlayan ve adları **American Express, Bank Mellat, Bank of Kredit, Citybank, Habib Bank, Chase Manhattan Bank, First National Bank, Manifactures Hanover, First Chicago, Midland Bank** ve **Banker Trust** olan 11 bankanın 8'i ABD kökenlidir.

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Türkiye'den manzaralar

Ankara'da 22 Temmuz gecesi, 860 kolluk görevlisi 125 araçla büyük bir operasyona girişir. Tamı tamamına 3 bin 189 kişi gözaltına alınır. Bu olay, Türkiye basınında yalnızca **Milliyet** gazetesinin 24 Temmuz tarihli sayısında yeralır. Ama, iç sayfada ve küçücük bir haber olarak. Tür-

tekelleriyle kurulan tarım. tarıma dayalı sanayi kolları ve madencilik sanayiindeki yatırım projelerinin önemli bir bölümü,

ile **PTT** ortaklığında kurulan **TELATAŞ**, on yıl içinde 3 milyon 425 bin hatlık telefon santrali üretecek ve buna karşılık

faaliyete başladılar. Örneğin, 12 Eylül 1980 tarihine kadar Arap-Türk Bankası, Banko di Roma ve Osmanlı Bankası ol-

Soma'da kömür işletmelerinde çalıştırılmak üzere alınacak 791 işçi için açılan imtihana 6500 kişi katıldı

Türkiye'de iş aslanın ağzında

Açık işsizler ordusunun 4 milyona dayandığı Türkiye'de, enflasyon ve pahalılıkla birlikte **"işsizlik sorunu"**, milyonlarca emekçi ailesinin yaşam koşullarını dayanılmaz hale getirdi. Birkaç kişiyi işe almak için açılan sınavlara binlerce başvuru oluyor ve sınavlar stadyumlarda yapılıyor. Odacılık, çöpçülük ve benzeri vasıfsız işler için açılan sınavlara, yüzlerce lise ve üniversite mezunu başvuruyor. Son onbeş gün içinde işsizlikle ilgili olarak yaşanan olaylardan birkaç tanesi bile, Türkiye'de işsizliğin felaket haline geldiğini gösteriyor.

- Aydın ilinde Türkiye Elektrik Kurumu'nun (TEK) 5 şoför, 5 teknisyen ve 5 sekreteri işe almak için açtığı sınava başvuranların sayısı 3 bini aştı.
- Siirt Belediyesi'nin 25 çöpçü almak için açtığı sınava üç gün içinde 180 kişi başvurdu. Sınava katılmak için başvuruda bulunan 180 kişiden 87'sinin lise mezunu olması nedeniyle, belediye yetkilileri sınavı iptal ettiler.
- Erzurum Karayolları Bölge Müdürlüğü'nde çalıştırılmak üzere 65 kişi için açılan sınava 950 kişi başvurdu.
- Nazilli Basma Fabrikası'na alınacak 260 işçi için açılan sınava başvuranların sayısı 10 bini aştı.
- TEK'in Manisa'da çalıştırılmak üzere 5 sekreter kadrosu için açtığı sınava 901 lise mezunu başvurdu.
- Soma Kömür İşletmeleri'nde çalıştırılmak üzere 791 işçi için açılan sınava 6 bin 500 kişi katıldı.
- Kurtalan'da yapımı sürmekte olan ve yıl sonunda üretime başlayacak çimento fabrikasına 600 işçi almak için sınav açıldı. Açılan sınava katılabilmek için, hergün yüzlerce kişi fabrikanın ve İşçi Bulma Kurumu'nun önünde uzun kuyruklar oluşturuyor.
- Bergama Belediyesi'nin 5 kişiyi işe almak için açtığı sınava 115 kişi katıldı ama bunların hiçbiri sınavı kazanamadı.

Türkiyeli bir işçi Alman işçiden en az 10 kat kötü durumda

Yapılan araştırmalar, ortalama ücretli Türkiyeli bir işçinin satınalma gücünün yine ortalama ücret alan bir Alman işçisinden kimi tüketim malları için 20-25 kat, ama ortalama olarak 10 kat daha düşük olduğunu ortaya koydu.

SSK'nın hesaplamalarına göre, Türkiye'de gündelik ortalama işçi ücreti 567 lira. Federal Almanya'da ise gündelik ortalama işçi ücreti 57 Mark civarında. Buna göre, bir kilo et veya kıyma alabilmek için Federal Almanya'da bir işçi 1 ile 1,5 saat çalıştığı halde, Türkiye'de aynı eti almak için bir işçinin 16 saat çalışması gerekiyor.

Aynı şekilde, bir kilo süt alabilmek için Federal Almanya'da sadece 3 dakika çalışılması gerekirken, Türkiye'de 3 saat 10 dakika; bir kilo şeker için Federal Almanya'da 12 dakika çalışılması gerekirken, Türkiye'de 2 saat çalışmak gerekiyor. Bir kilo tereyağ için Federal Almanya'da 1 saat, Türkiye'de 21 saat çalışmak gerek. Bir çift ayakkabı için ise, bir işçinin Federal Almanya'da 1,5 gün, Türkiye'de 12 gün çalışması gerekiyor.

Birkaç ihtiyaç maddesi üzerinden yapılan bu incelemeyi ayrıntılandırmak ve yaşamın her alanına yaymak olanaklı. Bu yapıldığı zaman, emek sömürüsüne kurulu kapitalist Avrupa düzeniyle bile karşılaştırıldığında, Türkiye işçi sınıfının satınalma gücünün ne kadar düşük ve yaşam koşullarının ne kadar geri olduğu açıkça ortaya çıkıyor.

yeralır. Ama, iç sayfada ve küçücük bir haber olarak. Türkiye tarihinin üçte ikisi sıkıyönetimler altında geçmiş, türlü çeşitli diktatörlükler gelip gitmiştir; ama, bir gecede ve bir kentte 3 bin 189 kişinin gözaltına alındığı görülmüş ve duyulmuş mudur?

12 Temmuz 1984 tarihli **Cumhuriyet** gazetesinde Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Vehbi Dinçerler ile yapılan söyleşi yayınlanır. Bakan bu söyleşide, kendisi gibi düşünmeyen bir lise müdürü için, **"onu oyduracağım"** şeklinde konuşabilir ve söyleşinin bir yerinde de, **"ulan yıkarım ben o talim terbiyeyi"** der. Dinçerler söyler de, Turizm Bakanı susar mı? Turizm Bakanı Taşçıoğlu da, **çarşaflı turiste iyi davranmayanın kafasını ezerim"** şeklinde konuşur.

Geçtiğimiz günlerde, Ankara Ziraat Fakültesi'nde **"Cumhuriyet Tarihi"** sınavı yapılır. Sınav sorularından birisinde, bugüne kadar kurulmuş 16 Türk devletinin adlarının yazılması istenir. Bir başka soruda da, aynen **"Hayatının sonuna kadar Türk devletine ve Atatürk'e düşman, Sovyet ideolojisine sadık kalan, Türklüğü reddetmesine karşı, adından dolayı Türk bilinen vatan haini şair...'tir." sorusuna yanıt istenir.** Sınav başlar başlamaz da, hoca **"çocuklar, sorunun cevabı Nazım Hikmet'tir"** der. Bu **"küçücük"** örnekleri bir kenara koyalım. Biraz da, iktidardaki **"Özal hanedanı"**ndan sözedelim. Turgut Özal'ın kardeşi Yusuf Özal, DPT Müsteşarıdır. Halasının oğlu Hüsnü Doğan, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı'dır. İçişleri Bakanı Ali Tanrıyar, Turgut Özal'ın bacanağıdır. Özal ailesinin manevi evladı Veysel Atasoy, Ulaştırma Bakanı'dır.

Hepsi bu kadar değil. Bir de, Özal'ın hısımı olmasalar da, iş, ortaklık ve arkadaşlık ilişkileri nedeniyle hanedandan sayılan ve Özal'ın yanından hiç ayrılmayanlar var. Bunlar, Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan, Müsteşar Ekrem Pakdemirli, Müşavir Adnan Kahveci, Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler'dir. Cumhuriyet tarihi boyunca, Türkiye'ye türlü çeşitli yöneticiler, yönetimler gelmiş gitmiştir. Ama, hısım akraba, eş dost ve holding ortaklarından oluşan böylesi bir çete, hiç görülmüş ve duyulmuş mudur?

Biraz da, **"Özal ekonomi"**den manzaralar sunalım. Erdek'deki Bağfaş gübre fabrikası, 12 milyar liralık borcunu ödeyemez ve **"iflas ettim"** gerekçesiyle bundan 6 ay kadar önce satışa çıkartılır. Ve işletmeyi, 6,5 milyar liraya Denizcilik Bankası satın alır. Geçtiğimiz ay, eski patron, gübre fabrikasını Denizcilik Bankası'ndan 7,5 milyar liraya geri alır. Bu olay, boyalı basına **"Denizcilik Bankası 1 milyar lira kar etti"** şeklinde yansır.

Oysa, işin içyüzü oldukça değişiktir. Denizcilik Bankası, fabrikayı satın almış, işletmenin 12 milyar liralık borcunu ödemiş ve böylece, devlet kasasından 11 milyar lirayı Bağfaş gübre fabrikasının patronlarına aktarmıştır. Bunu neden mi yapmıştır? Bağfaş'ın belli başlı ortaklarından birisi de Cunta şeflerinden Tahsin Şahinkaya'nın eşidir de ondan...

Geçtiğimiz günlerde, devlet bankalarının hesapları TBMM'inde görüşüldü. O kadar **"kirli"** ve **"karanlık"** işler çevrilmiş ki, cuntanın meclisi bile, devlet bankalarının hesaplarını **"aklamaya"** cesaret edemedi. İşte bir örnek: Anadolu Bankası, bundan bir süre önce **"iflas"** etmiş olan Başak Holding'in patronuna devlet kasasından tamı tamamına 24 milyar lira aktarmış. Ve paralar uçtu uçtu olmuş.

Nereye mi? Bu sorunun cevabını, 18 Temmuz tarihli **Günaydın** gazetesinde yeralan küçücük haberde bulmak mümkün. İşverenlerin yurtdışına kaçırdıkları para miktarı 22 milyar doları bulmuş. Bu, Türk parası olarak, 8,5 trilyon lira ediyor.

Türkiye'deki rejimin niteliğini ortaya koymak, Türkiye'yi yöneten çetenin ne menem birşey olduğunu ispat etmek için, fazla dil dökmeye, uzun boylu yorumlar yapmaya gerek var mıdır? Bir iki hafta gibi çok kısa bir zaman kesitinde bile, Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamından alınan birkaç örnek, Türkiye'deki rejimin niteliği hakkında yeterli bilgileri bütün çıplaklığı ile veriyor.

Olimpiyatların dünü - bugünü - yarını...

Olimpiyat oyunlarının ilki, elimizdeki belgelere göre 2760 yıl önce Eski Yunan'da düzenlendi. Bugünkü Atina yöresinde düzenlenen ilk oyunlarda sadece 180 metrelik bir sürat koşusu vardı. Bunu **Olisli Koroibos** kazandı. Sonra tam 1166 yıl boyunca her dört yılda bir olimpiyat oyunları tekrarlandı. İlkçağ Yunanistanı'nda tanrıların tanrısı Zeus'a bir saygı olarak düzenlenen oyunlar bu anlamda dinsel bir içerik de taşıyorlardı. Nitekim ilk olimpiyat oyunlarından 1166 yıl sonra, Roma İmparatoru Theodosius olimpiyatları **"Hristiyan dinine aykırı, putperestlik döneminden kalma zararlı bir gelenek"** ilan etti ve yasakladı. Böylece Isadan önce 776 yılında başlayıp Isadan sonra 391'e kadar süren olimpiyatlar tam 1505 yıl yapılmadı. Olimpiyatların bu ilk dönemine spor tarihinde **"klasik olimpiyatlar"** deniyor.

Modern olimpiyatların birincisi

Günümüzün modern olimpiyat oyunları ise ilk kez 1896'da ve yine Atina'da düzenlendi. Ancak yeni kurallar gereği artık hep Yunanistan'da değil, dört yılda bir bir başka kentte yapılıyor.

Modern olimpiyatların babası olarak anılan Fransız soylusu **Baron de Coubertin** 1889 yılında Fransız hükümetince görevlendirildi. Beş yıl kadar süren mekik diplomasisinden sonra 1894'te Sorbonne'da **1. Olimpiyat Konferansı** açıldı. Delege ya da mesajlarla temsil edilen 34 ülke, konferansın kapanış bildirisinde şu çağrıyı yapıyorlardı:

"Savaşan dünyaya barış getirmek için, her dört yılda bir eski Yunan olimpiyat oyunları doğrultusunda uluslararası bir spor şöleni düzenlenmeli ve bu oyunlara katılmaları için tüm dünya ülkelerine çağrı çıkarılmalıdır..."

Öyle de oldu. **1896** yılında 13 ülkeden 311 sporcunun katılımı ile modern olimpiyatların ilki **Atina**'da yapıldı. Onu **1900 Paris, 1904 St. Louis (ABD), 1908 Londra,** 1912 **Stokholm** olimpiyatları izledi. Sonra...Sonra **"Barışı korumak amacıyla düzenlenen"** olimpiyat oyunları, **"savaş çıktığı için"** yapılamadı. Kısaca 1. Dünya Savaşı diye adlandırdığımız emperyalist yeniden bölüşüm savaşı patlamıştı ve 1916 olimpiyatlarını düzenlemesi gereken Berlin'i kendine başkent seçmiş Prusya gericiliği ve militarizmi dünya barışına ilk kurşunu sıkmıştı. Dünya çıldırdı ve merkezi yaşlı Avrupa olan kanlı bir savaş başladı.

Olimpiyatlarda anti-komünizm başlıyor

TOMMIE SMITH ve JOHN KARLOS
Meksiko 1968: Irkçılığa karşı iki kara yumruk

yız" gerekçesiyle reddedildi.

1940 ve 1948 olimpiyatlarında yarışmayı uman genç insanlar, kendilerini kan ve ateşin içinde buldular. Stadyumlar da bombalanıyor ve o stadyumlarda yarışabilecek gencecik insanlar savaş alanlarında ya ölüyor ya öldürülüyorlardı. Hitler'in başını çektiği faşizm yeryüzünü bir kez daha kana ve ölüme boğmuştu. Olimpiyatlara ara verildi.

1948 yılında **Londra**'da düzenlenen olimpiyat oyunları savaşın yaralarını sarmaya çalışan bir dünyada gerçekleştirildi. Ama spora siyaset sokmakta kararlı (!) olan kapitalist sistemin spor adamları, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist sistemi çağırmamaya kararlıydılar. **"Kapitalizmin yeni beyi"** ABD'nin başını çektiği soğuk savaş kışkırtıcıları 1948 Londra Olimpiyatları'na **"savaş suçlusu"** ilan edilen **Almanya, Japonya** ve **İtalya**"nın yanısıra **Sovyetler Birliği, Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya**'yı da **"soğuk savaş suçlusu"**

1976 Montreal Olimpiyatları bir başka politik protestoya konu oldu: 32 Afrika ülkesi, ırkçı Güney Afrika rejimi ile sıkı ilişkisini ısrarla sürdüren Yeni Zelanda'nın olimpiyat oyunlarına kabul edilmesini protesto ediyor ve oyunları boykot ediyorlardı.

Bütün zamanların en iyi organizasyonu

1980 oyunları ise Moskova'da yapıldı. İlk oyunlardan tam 84 yıl sonra, ilk kez bir sosyalist ülkede olimpiyat oyunları düzenleniyordu ve daha oyunlar başlamadan belli olmuştu ki **bütün zamanların** en göz kamaştırıcı organizasyonu gerçekleştirilmekteydi. ABD Başkanı Carter, **hem de seçim yılında** sosyalist sisteme böyle bir koz veremezdi. Bahane bulundu ve ABD ile birlikte (Türkiye'de dahil) 66 kapitalist ya da kapitalizmin dümen suyunda yürüyen devlet, Moskova Olimpiyatları'nı boykot etti.

Ve sıra geldi 1984 Los Angeles Olimpiyatları'na...

Los Angeles Olimpiyatları bu satırlar yazıldığı sırada sürmekte. Ancak perşembenin gelişinin çarşambadan belli oluşu gibi, Los Angeles'in daha ilk yedi gününde, oyunların bir sirke, ticari yanı mutlak anlamda ağır basan bir reklam ve propaganda yarışmasına dönüştürüldüğü görülüyor.

Seul 1988: Yeni bir provokasyon

Ve daha şimdiden 1988 Olimpiyat oyunları burnuna kadar siyasete bulaştı. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne hükmeden kapitalist merkezlerin talimatı ile bu oyunların **Güney Kore**'nin başkenti **Seul**'de yapılması kararlaştırıldı. Bu kentin seçimi bile başlıbaşına bir provokasyon niteliği taşıyor. Güney Kore diplomatik planda sosyalist ülkelerce tanınmıyor. Bu durumda **1988 Seul Olimpiyatları**'na Sovyetler Birliği'nden Çin Halk Cumhuriyeti'ne, Arnavutluk'tan Komanya'ya kadar, 1984 Los Angeles oyunlarında **farklı tutumlar** izlemiş ülkelerin hiç birinin katılması olası değil.

Üstüne üstlük, Güney Kore'nin tercih edilmesiyle, Uzak Asya'nın bu önemli yarımadasında siyasal tansiyonun artması da bu durumda kaçınılmaz.

Bu ve benzeri tutumlar dünü ve bugünü olan olimpiyatların **"yarın"**ının olmaması için emperyalist merkezlerce tezgahlanan siyasal manevrası değilse nedir?

Eski Yunan'ın ölümsüz şairi Hesoidos,**ilk olimpiyat oyunları üstüne düzdüğü kanatlı dizelerde şöyle diyordu:**

Bedenlerini iyice ovdular
Sedir ağaçlarından süzülmüş
yağlarla
ve son örtüyü de savurup
bedenlerinden
çırılçıplak dikildiler alanda.
Akha yiğitleri için şimdi
tek bir ülkü var:
Daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü...

Bu binlerce yıllık "ülkü" modern olimpiyatlarda da bütün sporculara hedef olarak gösteriliyor: Daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü!..**1894 Sorbonne 1. Olimpiyat Konferansı'nın bütün uluslara yönelttiği çağrıda olimpiyat oyunlarının** "her türlü ticari yada maddi çıkardan uzak, ulusların en iyi sporcularının özgürce yarışacakları bir platform olacağını" **bildiriyordu. Los Angeles 1984 Olimpiyatları başladı. Bu gazete okuyucuların eline ulaştığı zaman bitmek üzere olacak. 23. Olimpiyat oyunlarının sportif sonuçları üstüne bir değerlendirme yapmak bu aşamada hem mümkün değil, hem de gereksiz. Ama Los Angeles oyunlarının bir başka yönü üstünde durmak ayrıntılı irdelemek mümkün. Biliniyor Los Angeles oyunları başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin hemen hemen tümü boykot etti. Buna daha sonra ve ayrı gerekçelerle Nijer ve Libya gibi ülkeler de katıldılar. Bu yönüyle 23. olimpiyatlar, tüm ulusların en iyi sporcularının yarışmalarına sahne olmuyor. En kilit spor dallarında dünya rekorunu elinde tutan üstün sporcular Los Angeles parkurlarında, pistlerinde, pisinlerinde, skeetlerinde, tramplenlerinde, padoklarında, minderlerinde yer almıyorlar. İlk günlerdeki oldukça önemli sportif başarılara rağmen 23. olimpiyatlar** "yarım olimpiyatlar" olmaktan kurtulamıyorlar. Sosyalist ülkelerin olimpiyatlara katılmayış gerekçelerini bu sayfada ayrı bir yazıda sunuyoruz. Ancak sosyalist ülkelere, oyunlara katılmayışlarından dolayı emperyalist propaganda makinası tarafından yöneltilen "Olimpiyat ülkülerini tahrip etmek!" **suçlamasını ele almak, gerçekte olimpiyat ülkü ve ilkelerini kimin tahrip ettiğini araştırmakta yarar var.**

anti-komünizm başlıyor

Savaş bitip silahlar susunca, ara verilen olimpiyat oyunları yeniden başladı. **1920 Anvers** olimpiyatları bir spor yarışması olarak hiç de parlak değildi ve bu yüzden dikkati de çekemezdi. Ancak Anvers olimpiyatları aynı zamanda **"Spora politika bulaştırılması"**nın ilk örneklerine tanık olunan olimpiyat oldu.

Olimpiyatların kurucusu ve bu anlamda tartışılmaz otoritesi Baron de Coubertin, ilk olimpiyat komitesini oluştururken kendi gibi soylu ve zenginleri seçmişti. O günlere kadar ciddi bir tartışma konusu yapılmayan amatörlük-profesyonellik kavramlarını da gene Baron de Coubertin getirip olimpiyat kurallarına yerleştirmişti. Soylu ve zengin Avrupalı **"beyler"**in yönettiği olimpiyat oyunları amatörlüğü kaskatı kurallara bağlayarak spor, hem de uluslararası yarışmalara katılabilecek kadar üst düzeyde spor yapmanın olanaklarını sadece baba parası ile geçinebilecek zengin aile çocuklarına veriyor ve spora vakit ayırabilmek için şu ya da bu biçimde para yada maddi yardım kabul eden yoksul aile çocuklarına olimpiyatların kapıları kapanıyordu. 1920 Olimpiyatlarına gelinceye kadar Baron de Coubertin'in bir örneğini bu amatörlük kavramında gördüğümüz astığı astık, kestiği kestik tutumu fazla dikkat çekmemiş, tepki yaratmamıştı. Ama **1920 Anvers** Olimpiyatları'na gelindiğinde soylu ve zengin beyler için ciddi bir sorun doğdu: **Sovyet Rusya...**Yeryüzünde ilk kez proletarya iktidara gelmişti. Olimpiyat oyunları kuralına göre her ülkeye çağrı yapılması gerekiyordu. Ama bir sosyalist ülkeye? Bir işçi iktidarına?.. Bu olacak iş değildi.

Nitekim olmadı da. Bir formül bulundu: Sovyet Rusya, Amanya, Bulgaristan, Türkiye (Osmanlı Devleti), Avusturya-Macaristan Imparatorluğu, **"siyasete karışmayan"** Olimpiyat Komitesi tarafından **"savaş suçlusu"** ilan edildiler ve oyunlara çağırılmadılar.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi aradan geçen 60 yıl boyunca durmaksızın spora politika karıştırılmaması için çağrılar (!) yayınlayacak, şikayet edecekti ama olimpiyatlara politika görüldüğü gibi ilk kez bizzat Olimpiyat Komitesi tarafından bulaştırılacaktı.

1928 Amsterdam ve **1932 Los Angeles** Olimpiyatlarında ise, yeni federe cumhuriyetlerin katılımı ile artık Sovyetler Birliği'ne dönüşmüş olan ilk sosyalist ülkeyi olimpiyat dışı bırakabilmek için olimpiyat komitesi yeni bir gerekçe bulmalıydı. Buldu da. Sovyet ülkesinde karşı devrimcilere, iç savaş kışkırtmacılarına, Çar saray artıklarına, Slav ortodoks kilisesinin kimi elebaşılarının gerici kışkırtmalarına karşı Sovyetler Birliği'nin verdiği savaşım, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin **"soylu beyler"**i için suçtu ve **"insanlar arasında ayrımcılık yapıldığı** gerekçesiyle Sovyetler Birliği çağrılmıyordu.

Hiter faşizmi ve olimpiyatlar

Oysa **1936 Berlin** olimpiyatlarında Hitler faşizminin **"Yahudilere, Çingenelere ve öteki ulusal azınlıklara karşı ayrımcılık, baskı ve terör politikası uygulaması"**na ilişkin olarak yüzlerce başvuru Baron de Coubertin ve adamları tarafından **"Biz ülkelerin içişlerine karışmayız"**, Çekoslo**vakya, Macaristan, Polonya**'yı da **"soğuk savaş suçlusu"** ilan etti ve oyunlara çağırmadı. Ama görünüşte spora siyaset karıştırılmıyor, olimpiyatlar lekelenmiyordu...

Sosyalist ülkellere karşı sürdürülen bu azgın yasaklama ta 1951 yılına kadar sürdü. Ancak o yıl, Olimpiyat Komitesi geri adım atmak zorunda kaldı ve 1952 Helsinki Olimpiyatları için Sovyetler Birliği'ni ve öteki sosyalist ülkeleri oyunlara çağırdı.

Sermaye yatırımı için bakir bir alan: Avustralya

1956 Melbourn Olimpiyatlarına gelince... Bu olimpiyatlar için Melbourn kentinin seçimi bile başlı başına **"siyaset"**ti. Güney yarım küresinin en ücra köşesindeki bu kentte, olimpiyat oyunları düzenlenmesinin gerekçesini açıklayan **Brundage** şöyle diyordu: **"...sermaye yatırımları için son derece bakir bir yer Avustralya. Sermayenin ilgisini oraya çekmek için bu karar gerekliydi..."**

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne Baron de Coubertin'in ölümünden sonra (1937) 30 yıl hükmedecek olan ABD'li spor ve politika adamı **Avery Brundage** daha sonra **1960 Roma** ve **1964 Tokyo** Olimpiyatları'nın bu kentlere veriliş gerekçesini de gene aynı **"kapitalist kafası"** ile açıklayacaktı: **Savaşın yaralarını sarmalarında moral ve ticari bir katkı!..**

Irkçılığa karşı iki kara yumruk

1968 Meksika Olimpiyatları'nda **"spora karışan siyaset"** çığlıkları ayyuka çıktı. O yıla kadar hemen bütün olimpiyat oyunlarına siyaset karıştıran Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin, tümü kapitalist ülkelerden seçilmiş üyeleri, 1968 Meksika'sında çığlığı bastılar: **Iki** kara atlet ABD'li sürat yarışçıları **Tommie Smith** ve **John Karlos'**un kara eldivenli elleri bir yumruk olmuş ve ABD'deki iğrenç ırkçılığı protesto amacıyla şeref kürsüsünde havaya dikilmişti. Daha sonraki yıllarda ABD gericiliği bu iki seçkin sporcuya kan kusturacak onları yıllarca işsiz ve yoksul bırakarak cezalandıracaktı ama Amerikan ırkçılığının sert bir tokat yediğini kimse yadsıyamazdı. Olimpiyat Komitesi'nin beyleri haklıydılar, oyunlara siyaset karışmıştı, ama kabul etmek gerekir ki **iyi** karışmıştı.

ABD sporcularının tüm yükünü taşıyan, ABD'nin kazandığı madalyaların hemen çoğunu omuzlayan kara derili sporcuların, ABD ırkçılığına karşı protestoları **1972'de Münih**'te bir kez daha canlanacaktı. **Boe Collett** ve **Freddy Matthews** madalya töreni için çıktıkları kürsüde, Amerikan ulusal marşı çalınır ve direğe ABD bayrağı çekilirken sırtlarını dönüyor, ciklet çiğneyerek aralarında sohbet ediyorlardı. Kara adamlar protestoda kararlıydı. Üstelik çok da etkili oluyorlardı... Eğer 1972 Münih Olimpiyatları'nı Filistinli terör örgütü **Kara Eylül** basarak İsrailli sporcuları rehin almasa ve ardından **beceriksiz** kurtarma operasyonunda rehin alınan sporcuların ve Filistinli gerillaların dördü ölcürülmeseydi... 1972 Münih Olimpiyatları Kara Eylül'ün kara yasa boğduğu bir olimpiyat olarak geçti tarihe.

Bütün zamanların en iyi Hitler'i yenen zenci: Jesse

JESSE JAMES CLEVELAND OWENS

Jesse Owens'in 1936 Olimpiyatları'nda Hitler'e ve Nazizm'in üstün ırk safsatasını üreten ideologlarına indirdiği tokat kuşkusuz önemli. Ama Owens'in atlet olarak değeri de bir o kadar önemli. Bu alçak gönüllü zenci Olimpiyat tarihinde henüz aşılamayan bir rekorun da sahibi. 1936 Olimpiyatları'nda yarıştığı 100, 200 metre sürat, 4 X 100 bayrak yarışlarında ve uzun atlamada altın madalya kazandı Owens. Bu bugüne kadar hiç bir atletin ulaşamadığı bir onur ve başarı. Bu olimpiyatlarda Carl Levis bu rekoru zorluyor. Owens'ten 48 yıl sonra...

Yıl 1936. Berlin. Almanya'da faşizm iktidarda. Milyonlarca Alman, dev bir propaganda aygıtıyla beyinleri alabildiğine yıkanmış, **Adolf Hitler** denen, tekelci kapitalistlerin kanlı uşağı bir delinin ardısıra bir dünya savaşına doğru koşuyorlar. Nazizmin ırkçı ideologları Alman ırkını **üstün ırk** ilan etmiş. Mavi gözlü, sarı saçlı **Arien** ırkından olmayan halklar ise aşağı ırk sayılıyor. Hele zenciler... Zenciler, Hitler için maymundan az sonraki bir canlı türünden ibaret...

1936 yılında Berlin kenti olimpiyatlara işte böyle hazırlanıyor. Nazi başkentinde ünlü Olimpiyat Stadyumu inşaa ediliyor. Nazi mimarisi gövde gösterisi yapmaktadır. Açılış töreni göz kamaştırıcıdır. Nazi propaganda aygıtı **"üstün ırkın disiplininden soylu bir örnek"** diye tanıtmaktadır açılış törenini. Gösterilerden sonra başlayan sporcuların geçit töreninde sürat koşucusu **Bornmeier,** uzun atlayıcı **Lutz Long** gibi dönemin **"en iyi"**lerinin de yer aldığı Alman takımı geçerken Berlin Olimpiyat Stadyumu yıkılacak gibidir. Hitler selamlar sporcuları... Sonra Amerikan takımı görünür. Aralarında zencilerinde yera aldığı Amerikan takımı... Nazi liderinin yüzü buruşur, tam bir faşist kabalığı ile yerine oturur ve yanındakilerle konuşmaya başlar. **Arien** ırkın **"Führer"**i, maymundan az sonraki bir canlı türü olan karaderilileri selamlamaya bile tenezzül etmemiştir. Oyunlar böyle başlar.

Ama böyle bitmez. Amerikan takımında yer alan bir zenci **Jesse James Cleveland Owens** (kısaca **Jesse Owens**) çıkar atletizm parkuruna. 100 metre finali koşulacaktır. ABD'li **Metcalfe** (bir beyaz atlet), Alman **Bornmeier,** Hollandalı **Rosendarp** yarışın favorileridir. Start tabancası patlar ve... Yıllar sonra Hollandalı Rosendarp anılarında şöyle yazacaktır: **"Start tabancası patladı ve yanımızdan bir kara mermi geçti. Finişe vardığımda bu olağanüstü atlet çoktan ipi göğüslemişti. Bana baktı. Sımsıcak güldü... Haa işte aşağı yukarı o sıralarda Alman Bornmeier de gelip ipi göğüsledi. Beşinci olabilmişti..."**

Los Angeles 1984: daha hızlı (kâr) daha yüksek (kâr) daha güçlü (kâr)

Modern olimpiyatların 88 yıla varan tarihinde ilk kez olimpiyat oyunları özel sektör tarafından finanse ediliyor. Yani Los Angeles oyunlarının tüm giderleri "özel sektör" tarafınan karşılanıyor. Bunun karşılığı nedir? Herhalde ABD tekellerinin spor sevgisi değil. Çünkü Los Angeles oyunlarının milyarlarca dolara varan harcamaları pek öyle sıradan kapitalist işletmeler tarafından değil, uluslarüstü etkinliğe ulaşmış dev tekellerce karşılanmakta. İşte birkaç örnek:

Özel sektör olimpiyatları

Oyunlarda görevli tüm personelin giyim ve kuşamlarını ünlü Bluejeans tekeli Levi Strauss **8 milyon dolarlık bir harcama ile karşılıyor. Olimpiyat köyündeki bütün lokantalarda tek marka var.** Ünlü Hamburger tekeli Mc. Donalds 9 milyar **dolarlık bir katkıyla (?) oyunların yiyecek sorununu üstlenmiş durumda.**

Keza bira içmek isteyen sorculara Anheuser-Busch bira tekeli **tam 10 milyon dolarlık yardımda bulunuyor. Kolalı içeceklerden isteyenlerse** Coca Cola'nın **15 milyon dolarlık "serinletici" desteğini görecekler. Tüm oyunların renkli fotoğraflarını ünlü Japon** film tekeli Fuji **üstlenmiş. Bu yaklaşık 5 milyon dolar tutuyor. Ünlü** otomobil tekeli General Motors, **görevliler için tam 500 tane son model Buick araba tahsis etti... Buna karşılık tüm bu firmalar olimpiyat oyunları üstüne kurulu dev bir reklam kampanyasında tekel kurdular. Örneğin Mc. Donalds daha şimdiden Batı Avrupa sokaklarını süsleyen (!) dev afişlerinde** "Biz biraz farklı bir lokantyız" **diyor ve ve ekliyor** "olimpiyat oyunlarında tüm sporcuların beslenmesi görevi resmen bizim üstümüzdedir..." **Eh, siz olsanız, böyle hassas bir ödev kendine emanet edilen bu seçkin firmaya girip 5-6 mark ödeyerek hamur gibi bir sandviçle vıcık vıcık bir köfteden oluşan nefis (!) yemeği yemez misiniz artık? Ve bu sonbaharda piyasaya sürülecek olan "Century-**

meşalesini bir haydutun eline tutuşturan ABD kapitalizmi, olimpiyat ülkülerini kimin tahrip etiğini saklamak için utanmadan sosyalist sistemi suçlayabiliyordu.
Üstelik Georg Christie tek örnek filan da değil. Olimpiyat meşalesinin satışından en çok kâr elde etmeye kararlı olan Los Angeles Olimpiyat Komitesi, New Yorks-Los Angeles arasındaki yolu uzatabildiğince uzattı. Meşale tam 33 eyalet ve 15 bin kilometre gezdirildi. Kilometre başına alınan 3000 doları

KAPITALIZM SPORDAN NE BEKLER?
Yukarıdaki resim Los Angeles Olimpiyatları'nın ünlü Coliseum Stadyumu'nun girişinde çekildi. İki kafasız -siz beyinsiz anlayın- atlet heykelinin yeraldığı bu anıt da stadyumun önünü süslüyor. Kapitalizmin spordan ne anladığını ve spordan ne beklediğini bundan daha iyi aktaracak bir başka kanıt olabilir mi?

Sosyalist ülkeler neden katılmadılar?

"Harika ! Sovyetler gelmiyor, bütün madalyalar ABD'nin !.."

1984 yılı Mayıs'ın da Sovyetler Birliği Olimpiyat Komitesi, Los Angeles Olimpiyat Organizasyon Komitesi'nin Sovyet sporcularının güvenliği konusunda güvence veremediği ve keza olimpiyatlar boyunca anti-komünist ve anti-sovyetik kampanyaların örgütlenmesinin önüne geçilmediği için sporcularını bu terör ve güvensizlik ortamına gönderemeyeceğini açıkladı. Bu açıklamayı Angola, Bolivya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Etiyopya, Iran, Kore Demokratik Cumhuriyeti, Küba, Laos, Libya, Macaristan, Moğolistan, Polonya, Vietnam ve Yukarı Volta Olimpiyat Komiteleri'nin açıklamaları izledi. Bu ülkeler de "terör, güvensizlik ve provokasyon olimpiyatları" *na sporcularını* göndermeme *kararı almışlardı. Acaba bu iddialar gerçek miydi? Haklı gerekçeler miydi? Aşağıda Los Angeles Olimpiyatları ile ilgili birkaç kısa bilgi sunuyoruz. Sosyalist ülke Olimpiyat Komiteleri'nin iddialarının asılsız olup olmadığını kanıtlamaya bunların bile yeterli olduğu kanısındayız...*

Öğrenci yurtlarında olimpiyat köyü ve güvenlik

Los Angeles Organizasyon Komitesi'nin **"Olimpiyat köyü kuracak param yok"** deyip sporculara kalınacak yerler olarak Los Angeles ve Santa Barbara'deki üniversite öğrenci yurtlarının ayrılması ise güvenliğin sağlanmasını büsbütün sorun haline getirdi. Sporcuların kalacağı üç üniversite yurdu tüm Trakya'nın yarısı olan 11 bin 650 kilometre karelik bir alana yayılmıştı. Ayrıca spor çalışmalarının sür-

...i atleti,
...e Owens

"Üstün ırk" nal toplamıştı. İki gün sonra ise bu kez uzun atlama yarışması vardı. Büyük favori Lutz Long yarışmayı önde götürüyordu. Nitekim dördüncü atlayışında 7,87 atladı. Jesse Owens şimdi de uzun atlıyordu ve dördüncü atlayış tamamlandığında Long'un gerisindeydi. Long beşinci atlayışını yaptı. Tahtaya basmıştı. Faul. Ama ne gam. Tribünler yıkılıyordu sanki. Long 7,87 ile öndeydi ve bu bir dünya rekoruydu. Kara adam kum havuzunun ötesinde yerini aldı ve fırladı. Geniş uyumlu, gösterişli fulelerle yaklaştı, sıçradı ve uçtu. Jesse Owens son atlayışında Arien ırkın seçkin ve üstün temsilcisi Lutz Long'un 7,87'sini fırlatıp atmış ve 8,06 atlamıştı. Bir dünya rekoru...Ama daha önemlisi anti-faşist bir zaferdi bu. Ayaktaki tribünler sessizce oturdu. Şeref locası şöyle bir dalgalandı. Adolf Hitler, Nazilerin kanlı Führer'i burnundan soluyarak stadı terketti...

Jesse James Cleveland Owens kazanmıştı. Yenik düşen Hitler'di.

Owens o hız ve moralle üçüncü altın madalya için 200 metre yarışına girdi: 20,3 saniye...Bu da bir rekordu ve bu da Owens'e aitti.

Sonra 4x100 bayrak yarışı. İlk yüz metreyi Jesse Owens koştu. İlk yüz metre tamamlandığında Jesse Owens, en yakın takipçisi Alman'a 7 metre (tam yedi metre) fark yapmıştı. Böylece dördüncü altın madalyanın sahibi oldu.

Olimpiyat tarihinde çok yüce, çok ünlü atletler var: Finli geyik **Poala Nurmi**, Çek lokomotifi **Emil Zapotek**, kahraman kızılderili **Jim Thorpe**, çıplak ayaklı Etiyopya aslanı **Abeba Bikila**, Kübalı beygir **Alberto Juantorena**, Finlandiya'dan bir başka geyik **Lasse Viren**, uçan kurbağa **Bob Beamon**, çelik yay **Valery Brummel**, altın yunus **Mark Spitz** gibi nice güçlü sporcuya alkış tuttu tribünler. Bu olimpiyatlarda **John Levis'e, Edwin Moses'e alkış tutmaya hazırlanıyor... Ancak tartışmasız biri var, bütün zamanların en büyük atleti: Jesse Owens.** Dört altın madalyalı atlet ve... ve Hitler'i yenen kara adam **Jesse James Cleveland Owens...**

...piyasaya sürülecek olan "Century-Olimpik" modeli General Motors otomobillerine ne dersiniz?

Parayı veren meşaleyi taşır

Kuşkusuz Los Angeles Olimpiyat Komitesi'nin gelir kaynakları salt bunlar değil. Olimpiyat meşalesinin, Yunanistan'da Olemp dağı eteklerinde tutuşturulmasından sonra başladığı yolculuğun Atlantik Okyanusu'ndan sonraki bölümü tam bir ticari kepazeliğe konu oldu. Amerika'nın Doğu yakasına "ayak basan" meşale, oradan itibaren geleneklere göre ülkenin atletleri tarafından Los angeles kentine kadar elden ele devredilerek taşınması gerekirken, ticari dehalar girdi işin içine ve olimpiyat meşalesini taşımak gibi onurlu bir ödev kilometre başına 3 bin doları bastıranlara satıldı. Ardından da 3-5 bin doları Olimpiyat Komitesi'nin banka hesabına yatırıp, ayağına lastik papuçları, kıçına koşucu donunu çeken nice zıpır, deli, şöhret budalası ve hatta katil, dolandırıcı varsa önceden ayarladığı kameralara, fotoğraf makinalarına poz verip, gazetecilere olimpiyat oyunları üstüne demeç patlatmaya başladı. Bunlardan biri (sadece biri) Los Angeles yöresinde motosikletli faşist gençlerin (Hels Angel) elebaşısı, gangster ve katil Georg Christie idi ve barışın sembolü olan olimpiyat

OLIMPIYAT MEŞALESI VE BIR KATIL
Los Angeles'li faşist örgüt Hells Angels'in lideri, gangster ve katil George Christie olimpiyat meşalesini taşıyor

...eyalet ve 15 bin kilometre gezdirildi. Kilometre başına alınan 3000 doları bastıran herkes meşaleyi taşıma "şerefi"ne ulaştı. Bunlardan bir başkası da ünlü Ceasar Kumarhanesi'ydi. **Ceasar Kumarhanesi tastamam 51 kilometrelik** taşıma hakkı satın aldı. Toptan alımlarda **yapılan işlem Ceasar Kumarhanesi'ne de yapıldı ve 153 bin Dolar'ın şerefine meşalenin olağan yolu değiştirilerek Venture kasabasından da geçirildi. Kasabadaki kumarhane binasının önü ise televizyon kameraları, kiralık gazete muhabirlerince doldurulmuştu.** Ticaret olimpiyatları yürüyor **ama en yüksek spor ülküsünü simgeleyen** gerçek olimpiyatlar **çamurlara bulanıyordu.**

Şecaat arzeden elebaşlar

Los Angeles Olimpiyatları'nda olimpik **ülkülerin kara ve kirli ticari çıkarlara nasıl peşkeş çekildiğini bizzat bu baltı yiyenlerin ağzından öğrenmek mümkün. Los Angeles Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komitesi Başkanı** Übenoth, "aslında biz de organizasyon yöntemimizle öğünmüyoruz ve en iyi olduğumuzu iddia etmiyoruz. Ancak başka seçeneğimiz de yok" derken, **Başkan Reagan tastamam şöyle konuşuyordu:** "Los Angeles, devletin desteği olmadan da Amerikalıların neler yapabileceğini tüm dünyaya gösterecek" **Bir Coca Cola yöneticisi daha da ileri gidiyor ve şöyle diyordu** "Los Angeles bir dönüm noktası. Bunu başarabilirsek olimpiyatlar yaşar ve bundan sonra bu modele göre düzenlenir. Başarılı olamazsak olimpiyatların varlığı tehlikeye düşer..." **Eh bu kadar arsız ve perarsız sözlere karşı Komite Başkanı Überroti'a düşen de gerçeği itiraf etmek oluyor:** "Biz bu oyunlarla yeni bir çağı başlatıyoruz. Bundan böyle dünya gençliği ve dünya işadamları birlikte çalışıp ortaya birşeyler çıkarma olanağına sahip oluyorlar."

Her şey satılır, ülküler bile...

Los Angeles Olimpiyatları için çok söz söylendi. Söyleniyor. Söyenecek. Ama anlamlı bir özet mümkünse yeterli: Amerikan emperyalizmi, 984 yılında sadece olimpiyat halkalarını, sporu ticari bir metaa dönüştürmekle almadı, insanlığın binlerce yıllık en soylu ülkülerinden birini, genç insanların bedensel gelişimi ve eğitimlerini sergiledikleri, yarıştırdıkları olimpiyat **ülkülerini de satışa çıkardı ve sattı...**

haline getirdi. Sporcuların kalacağı üç üniversite yurdu tüm Trakya'nın yarısı olan 11 bin 650 kilometre karelik bir alana yayılmıştı. Ayrıca spor çalışmalarının sürdürülmesine de olanakların elverişliği olmadığı bu yurtlarda kalmayı, aralarında ünlü **Carl Lewis** ve **Mary Decker**'in bulunduğu bir grup Amerikalı atlet de reddettiler.

Sportif ve demokratik bir slogan: Bir Rus öldür!

Olimpiyatların bir yıl öncesinde ABD'de aralarında Nazi'lerin, Sovyetler Birliği ve Küba'dan kaçanların ve karşı-devrimci terör örgütlerinin de bulunduğu 165 aşırı sağcı dernek ve kuruluş biraraya gelerek **"Sovyetleri Aforoz Birliği"** oluşturdular. Bir reklam ajansının kirli işler çevirmekle ünlü sahibi **David Balsiger**'in başkanlığına getirildiği kuruluş yedi ay yoğun çalışma yaptı. Los Angeles'de tüm büfelerde satılan **"Bir Rus öldür"** rozetlerinden, **"Afganistan'da Soykırımına Son"** pankartlarına, sosyalist ülke sporcularını ABD'ye sığınmaya teşvik eden 500 binden fazla broşüre, yine bu tür karanlık işler için tutulan özel apartman dairelerine, Sovyet atletlerini kaçırma amaçlı bazı girişimlerin oluşturulmasına dek çok yönlü bir kampanya yürütüldü.

Ku-Klux-Klan tehdit ediyor: Yalnız beyazlar için

Olimpiyat öncesinde sosyalist ülke sporcularının defalarca tehdit edilmesinin ardından Temmuz ayında da Sri Lanka, Malezya, Çin Halk Cumhuriyeti, Zimbabwe, Filippinler, Singapur, Japonya ve Kamerun Ulusal Olimpiyat Komiteleri de gizli faşist örgüt Ku-Klux-Klan'dan tehdit mektupları aldıklarını açıkladılar. ABD'nin Virginia ve Maryland eyaletlerinden postalanan bu mektuplarda olimpiyatlara beyaz ırktan olmayanların katılması kınanıyor, **Olimpiyatlara sadece beyazlar katılmalıdır, olimpiyatlar maymunlar için değildir"** deniyordu. ABD Dışişleri Bakanı mektupların KGB tarafından gönderilmiş olcağını belirtirken, ırkçı örgütün lideri olduğu anlaşılan **Stanley Mc Columm, "Washington Post"** gazetesine bir açıklama yaparak mektupların Ku-Klax-Klan'ca gönderildiğini bildirdi.

Bir itiraf: Güvenlik sorunu olanaklarımızı aşıyor

Olimpiyat kurallarına göre olimpiyat oyunlarının yer alacağı kent, ancak o kentin yetkili makamları Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin koyduğu koşulların yerine getirmeyi garanti ederse ve Ulusal Olimpiyat Komitesi de bunu onaylarsa seçilebilirdi. Bu koşullara tüm sporcu ve konukların güvenliğinin sağlanması dahildi. Oysa Los Angeles dünyada en büyük suç oranına sahip, 1979'da üç milyonluk kentte 804 katil zanlısının kayıtlara geçtiği, 1980'de günde ortalama altı cinayet işlenen, yılda 90 bin kişinin ateşli silah için başvurduğu, yüzlerce sokak çetesinin bulunduğu bir kentti. Kentin polis şefi **F. Block, "Güvenlik sorunları polisin olanaklarını aşıyor"** diye açıkça belirtmişti. Ancak Los Angeles Organizasyon Komitesi Başkan Yardımcısı **Ed Best**'e göre korkulacak bir durum yoktu, çünkü olimpiyatlar sırasında suçlular da televizyon izleyeceklerdi.

"Harika!.. SSCB gelmezse, ABD kazanacak..."

Böylece sosyalist ülkelerin katılmaları bilinçli olarak önlendi. Los Angeles Olimpiyatları'nı cepheleşme politikasının ve kendi seçim propagandasının bir parçası haline getiren Reagan, "ABD'nin zafere ve yalnızca zafere ihtiyacı var, Çünkü zafer ulusal birliği güçlendirir ve Amerikan yaşam tarzının üstünlüğünü gösterir. Bu konuda dünyanın geri kalan kısmının ne dediği ve ne düşündüğü hiç önemli değil" **diyordu. İşte bu yaklaşım ile ABD'li sporcular "konünizme karşı kesin zafer" için şartlandırıldılar, her türlü propaganda araçları** "Komünistleri Ezin" **belgileriyle dolduruldu. Sosyalist ülkelerin katılımını engelleyen ABD, böylece emperyalizmin üstünlüğünü (!) sergilemek için uygun koşulları garanti altına aldı. 18 Nisan tarihli** "Los Angeles Times" **açıkça şöyle yazıyordu.** "Işin güzelliğine bakın, SSCB gelmezse ABD kolayca kazanacak. Madalyalar alındığı sürece de gerisi hiç önem taşımayacak"

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası

Enformasyon bülteni

Türkiye Postası'nın yayınlanmaya başlamasından itibaren gelen bir öneri, son günlerde daha da sıklaştı. Okurlarımız ve dostlarımız gerek yazdıkları mektuplarla, gerekse sözlü olarak bizden yanbancı dilde ve özellikle Almanca bir **"enformasyon bülteni"** çıkarmamızı istiyorlar. Bu konudaki okur mektuplarından bazılarını bu sayfalarda yayınlamıştık. Bu sayımızda, Mühih'ten yazan sayın Ali Rıza da aynı öneriyi yineliyor.

Daha önce de kısaca belirttiğimiz gibi, yabancı dilde yayınlanacak bir enformasyon bülteninin gerekliliği konusunda okurlarımızla aynı görüşteyiz. Sorun iki açıdan canalıcı önemdedir.

Birincisi, böyle bir bültenin yayınlanması, Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma hareketi açısından önemlidir. **"Demokrasiye geçiliyor"** yalanı altında Türkiye'de olup bitenler konusunda ve ayrıca dayanışma hareketinin çalışmaları konusunda kamuoyunu sürekli bilgilendirmezsek, önemli gelişmeler olduğunda Avrupalı ilerci güçleri harekete geçirmek oldukça güç olacaktır. 12 Eylül'den bu yanaki deneyim, kanımızca bunu defalarca kanıtladı.

İkincisi, böyle bir enformasyon bülteni, Batı Avrupa'da yaşayan Türkiyeli ekonomik göçün sorunlarının çözümü açısından da önemli bir işlev görebilir. Türk ve Kürt işçilerimizin ve onları temsil eden örgütlerin göçmen sorunları konusundaki çalışmalarının ve görüşlerinin, başta Federal Almanya olmak üzere Batı Avrupa'nın ilerici ve demokrat güçlerine düzenli olarak iletilmesinin gerekliliğini ve önemini sanırız kimse yadsıyamaz.

Profesyonelce hazırlanmış, düzenli çıkan ve abonelerine ve proto-

Anadil eğitimi

Türkiye Postası'nın geçen sayısında, yurt dışındaki çocuklarımızın anadil eğitimi sorununu ele almasını çok olumlu buluyorum.

Bence asıl sorun, çocuklarımızın Almanca bilmemesi ve anne-babaların da çocuklara karşı gösterdikleri anlayışsızlıktır. Gazetenizde röportaj yaptığınız genci ele alalım. Acaba o genç tam Türkçe bilseydi, anne ve babasıyla köydeki öküzleri, tarlaları üzerine tartışıp konuşabilecek miydi? O gencin o konulara ilgisizliği, benim görüşümce, anne ve babanın başka ortamda, gencin de bambaşka bir ortamda büyümüş olmalarıdır. O gencin geleceğini belirleyecek olan, eksiksiz Almanca bilmesidir. Ama çocuklar okullarda, ders dışında, ek olarak anadillerini de öğrenmeye özendirilmelidir. Bir örnekle bu görüşümü ispatlamaya çalışayım.

Türk Danış bürosunun bekleme salonunda oturuyorduk. Karşımda oturan kişi Doğu Karadeniz şivesiyle, çocuğu hakkında birşeyler anlatıyor, dinleyenler de **"Allah kimsenin başına getirmesin! Desene Türklükten çıkmış"** diye yorumlarda bulunuyorlardı. Ben de lafa karıştım. **"Ne oldu çocuğa?"** diye sordum.

Çocuk okumuş, radyo-televizyon ustası olmuş. Ama Türkçe bilmiyormuş. Daha sonra gençle tanıştım. Genç, anadilleri Gürcüce olduğundan evde Gürcüce konuşulduğunu ve o dili bildiğini söyledi. Türkçeyi iyi bilmiyorsa da, her konuda tartışabiliyor. Türkiye'ye izine gittiğinde, mesleği ile ilgili tamirhanelerdekilerle konuşurken hiçbir dil zorluğu çekmediğini söylüyor.

Bu örnek, görüşümce çok önemlidir. Türk çocuklarına yabancı dil olarak Türkçe'nin verilmesi, ancak yüksek okullarda, bilhassa fen dallarında okumak istemeyenler için düşünülebilir.

S.T./Wesel

Almanca yayın

Türkiye Postası'na bir öneride bulunmak istiyorum. Federal Almanya'da pek çok arkadaşımızın geniş Alman çevreleri var. Bunlar Türkiye'deki olaylara, gelişmelere ilgi duyuyorlar. Acaba bu kişilere seslenebilmek için, **Türkiye Postası**, genellikle politik içerikli birkaç sayfa Almanca sayı çıkaramaz mı? Eskiden Alman kamuoyuna seslenen ve onları aydınlatan **Türkei Info** vardı. Şimdi çıkmıyor. Bu **Türkei Info** çok ilgi görüyordu ve çok da satılıyordu. Diğer örgütler de Almanca olarak bazı şeyler yayınlıyorlar ama kanımca bunlar yeterli değil.

Sizin de bildiğiniz gibi Almanca yayınlanacak pek çok olay var. Bu gelişmeleri burjuvazinin elindeki yayın organları çarpıtarak aktarıyorlar. Örneğin Bonn hükümetinin yabancılara karşı düşmanca uygulamaları, Türk Federasyonu'nun çalışmaları, yabancı düşmanlığı, çocukların eğitim sorunu, Türk öğretmenlerinin durumları...

Alman kamuoyunu aydınlatmamız gereken daha pek çok konu var.

Ali Rıza Ö./Münih

Bir fıkra

Hocaya bir gün sormuşlar:

– Hocam, orta direği kim tutuyor?

– **İlahi adam,** demiş Hoca, **Besbelli ki Özal.**

– Peki daha ne kadar tutabilir dersin Hoca?

Hoca gülmüş:

– **Elinden kaçırıncaya kadar elbet. Ama orta direği bir kaçırırsa elinden, Özal gerisini kendi düşünsün.**

M.E./Weinheim

İzinden dönenler anlatıyor

Şu bizim Istanbul'un sokaklarında ne var ne yok!

İstanbul'da Topkapı-Eminönü arasındaki yola "benim yolum" derim çoğu kez. O kadar çok çiğnemişimdir ki kaldırımlarını, sahibiymişim gibi gelir bana. İlkokula devam ettiğim çağlarda o yoldan giderdik Gülhane Parkı'nda kukla oyunu seyretmeye. Ortaokulda tarihi eser merakı sarmıştı; o yoldan Ayasofya'ya inerdik. Bıyığımızın ilk terlediği yıllarda İstanbul Kız Lisesi'nin önünde nöbet tutardık çıkış saatlerinde. Eğer bir kız arkadaşımızı alabilirsek yanımıza, başımız dik, göğsümüzü çıkarta çıkarta yine o yoldan Eminönü'ne inerdik vapur gezintisi için.

Sonraları değiştik. O yolda yapılan bir yürüyüşte, dayanamayıp gençlerin arasına katıldık o kaldırımdan. Üniversite önünde gençlerin üzerine bombayla saldıran faşistleri protesto etmek için geceyi aç biilaç üniversitede geçiren arkadaşlarımıza o yoldan giderek sandöviç götürdük. "Faşizme geçit yok" diye haykırmaya o yolda başladık. MHP'li faşistlerin yuvası "Küllük" denen kahvenin önünden geçerken daha sert bağırmaya o yolda başladık. O yoldan geçip Sirkeci'deki morgdan faşist kurşunlarla şehit edilen arkadaşlarımızın cenazelerini aldık.

Zaman geçti, Almanya'ya geldik. İzine gittik. Yolumuzu özlemiştik. Tekrar bir yürüyelim dedik.

Mete Parlar/Gingen-Fils

Profesyonelce hazırlanmış, düzenli çıkan ve abonelerine ve protokol adreslerine zamanında ulaştırılan böyle bir enformasyon bülteninin **Türkiye Postası** tarafından çıkartılması konusuna gelince: Böyle bir bültenin yayın politikası farklı olmak zorundadır. Yani böyle bir bültenin çıkartılması, **Türkiye Postası**'nda yer alan haber ve yorumların basit bir çevirisinden ibaret olamaz. İşin idari ve teknik yanları bir yana, yalnızca içeriğinin hazırlanması bile bambaşka bir kadroyu gerektirir. Oysa bizim ne mali olanaklarımız ne de kadromuz şu anda böyle bir çalışmanın üstesinden gelmeye yeterlidir.

Ama asıl önemli olan nokta bu değildir. Böyle bir bültenin Batı Avrupa'da dayanışma hareketini yürütmekte olan sol güçlerin ve işçi örgütlerinin eylem birliği yaparak ortaklaşa çıkarmaları en doğrusudur. Eylem birliğine dayanan böyle bir yayın hem mali ve kadrô sorunlarını daha kolay çözecek, hem de Batı Avrupa kamuoyunda çok daha büyük bir ağırlığa ve saygınlığa sahip olacaktır.

Böyle bir enformasyon bültenine **Türkiye Postası**'nın şu ya da bu biçimde yardımcı olması istenirse, bu bizim için hem bir görev hem de bir onur kaynağı olur.

Yusufpaşa'da iki kardeş salatalık satıyordu. Babaları halde hamallık yaparmış. Ama şimdi omurga kemiği sakatlanmış, bir aydır evde yatıyor. Eve ekmek parasını bu iki kardeş götürüyor. Fındıkzade'de su satan bu çocuk da, fabrikada işçilik yapan ve aldığı ücret ancak ev kirasına yeten babasına yardım ediyor. Kirayı baba, mutfak masraflarını da oğlu karşılıyor.

Bizim de bir çok anımız olan Beyazıt'taki Istanbul Üniversitesi önünde durduk. 16 Mart 1978'de MHP'li faşistlerin öğrencileri bombayla katlettikleri İstanbul Üniversitesi... Laleli yokuşunda faşistlerin üniversiteye saldırmak için üs kurdukları "Küllük" *kahvehanesi ise artık bomboş. Çünkü üniversite gençliğinin üzerine tabancalı-bombalı saldırılar düzenlemek gerekmiyor 12 Eylül'den beri; o işi bir başka biçimde Sıkıyönetim Komutanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) yapıyor.*

Bildiğimiz demokratik kuruluşlardan hiçbirinin izi kalmamış, eskiden bulundukları binalardan tabelalarının hepsi sökülmüş. TÖB-DER'in İstanbul Şubesi'nin yerinde yeller esiyor, ama onun az ilerisindeki "Mefkûreci Öğretmenler Derneği" *yerli yerinde duruyor ve durduğuna göre de çalışıyor (solda). Bir zamanlar Politika gazetesinin bulunduğu binanın durumu da böyleydi. Bina başkalarına kiralanmış,* "Politika" *yazılı levha sökülmüştü ama,* Politika *gazetesini onbinlerce okurunun gönlünden sökememişlerdi. Eski tanıdıklarımızı gördük yollarda, ziyaret ettik hepsini. Selam yolladılar yazılarını satır satır, dirhem dirhem içlerine sindirdikleri yazarlara.*

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausberger:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, **Verantwortlicher Redakteur:** Ahmet Kardam, **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48 Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Batı Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60.DM. **Temsilcilikler-Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **Federal Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P. 83, **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323, **Ingiltere:** Londra, Tel: 01-340 47 39, **Danimarka:** Kopenhag, Tel: 01-707 506, **Isveç:** Stockholm, Tel: 08-367 576.

GÖNÜLLÜ MUHABİRİN NOT DEFTERİ

Haber nasıl yazılır?

Gazetecilik deneyimi hiç olmayan temsilcilerimizden ve gönüllü muhabirlerimizden bize yöneltilen soruların başında bu geliyor: "Haber nasıl yazılır?" Bunda şaşılacak bir şey yok. İlk bakışta çok kolaymış gibi gelen "haber yazmak", ele kağıt kalem alınıp da masanın başına oturulunca, neresinden başlanıp neresinde bitirileceği bir türlü belli olmayan, içinden çıkılmaz bir bulmaca halini alır.

Altı temel unsur

Temsilcilerimizden ve gönüllü muhabirlerimizden profesyonelce yazılmış ve basılmaya hazır haber göndermelerini elbette beklemiyoruz. Onun için de, burada **"haber yazma tekniğinin"** bütün ayrıntılarına girmek hem yersiz hem de gereksizdir. Temsilcilerimizin ve gönüllü muhabirlerimizin **"haberi haber yapan"** 6 temel unsura dikkat etmeleri bizim için yeterlidir. Bunun dışında haberin nasıl başlayıp nasıl bittiği, gramatik olarak düzgün cümlelerle yazılıp yazılmamış oluşu, elyazısıyla mı yoksa daktiloyla mı yazıldığı önem taşımıyor.

Türkiye Postası'na haber yazarken dikkat edilmesini istediğimiz bu 6 temel unsur nelerdir? Herhangi bir olayı ele aldığımızda ve parçalarına ayırdığımızda, o olayın 6 unsurdan oluştuğunu görürüz. Her olayı yapan **"kişi"** ya da **"kişiler"** vardır. Bu kişi ve kişilerin yaptıkları **"şey"** vardır. Bunu yapmalarının bir **"nedeni"** vardır. Yaptıkları **"zaman"** vardır. Yaptıkları **"yer"** vardır. Ve nihayet yaptıkları şeyi **"nasıl"** yaptıkları vardır.

Şu halde, her olayın haberinde şu altı sorunun yanıtı olmalıdır. 1) **Kim yaptı?** 2) **Ne yaptı?** 3) **Niçin yaptı?** 4) **Ne zaman yaptı?** 5) **Nerede yaptı?** 6) **Nasıl yaptı?** Eğer yazılan haberde bu altı sorunun da yanıtı varsa, haber esas olarak yazılmış demektir.

Haberi haber yapan bu altı temel unsuru, Türkiye Postası'nın 32. sayısında çıkmış olan ve bu sayfada bastığımız **"Türk Federasyonu'nun toplantısı protesto edildi"** başlıklı haber üzerinde inceleyebiliriz.

Kim yaptı?

Haberi veren muhabir, **"Kim yaptı?"** sorusunun yanıtını açıkça vermiş: Birinci paragrafta olayı kimin yaptığını görüyoruz: **"Yerli ve yabancı anti-faşist güçler"**. Haberin ikinci paragrafında **"Kim yaptı?"** sorusunun yanıtını biraz daha açılmış bir halde buluyoruz: **"Türk, Kürt, Alman ve diğer uluslardan ilerici örgütler"**. Haberin biraz daha altında bu ilericiler arasında **"Sendikacı ve gazetemiz yazarlarından Yılmaz Karahasan"**'ın da bulunduğunu öğreniyoruz.

Ne yaptı ?

Bu sorunun yanıtı haberin başlığında ve içinde yer alıyor. İlerici örgütler Türk Federasyonu'nun toplantı yapmasını **"protesto"** ediyorlar ve **Türk Federasyonu'nun kapatılmasını** istiyorlar. Yaptıkları şey budur.

Niçin yaptı ?

"Niçin yaptı?" sorusunun yanıtı, haberi verilen olayın meydana geliş nedenini açıklıyor. Örnek haberimizde protesto gösterisine yol açan neden iki tanedir.

MHP yanlısı Türk Federasyonu'nun 12 Mayıs Cumartesi günü Federal Almanya'nın Stadtallendorf kentinde **"Sevgi, kardeşlik ve birlik"** adı altında yapmak istediği toplantı, yerli ve yabancı anti-faşist güçler tarafından protesto edildi ve Türk Federasyonu'nun kapatılması istendi.

Türk Federasyonu'nun kentteki Festhalle'de toplantı yapacağını öğrenen Türk, Kürt, Alman ve diğer uluslardan ilerici örgütler toplantının iptal edilmesi için Belediye Başkanı'na başvurdular. CDU'lu Belediye Başkanı'nın bu başvuruyu dikkate almaması

Kim yaptı?
Ne yaptı?
Niçin yaptı?
Ne zaman yaptı?
Nerede yaptı?
Nasıl yaptı?

ya da **geçen hafta"** deyip geçiyorlar. Oysa onların haberi yazmalarından bize ulaşmasına ve basılıp gazetede çıkmasına ve gazetenin okurlara ulaşmasına kadar belli bir zaman geçiyor. Böylece **"geçen hafta"** sözünün hiçbir anlamı kalmıyor. Haber yazarken, olayın yer aldığı ayın, günün ve bazı durumlarda da saatin ya da saatlerin belirtilmesine özellikle dikkat etmek gerekiyor.

Nerede yaptı ?

Örnek olarak aldığımız haberde, **"Nerede yaptı?"** sorusunun yanıtı **"Federal Almanya'nın Stadtallendorf kenti"** ve **"Festhalle salonunun önü"**dür.

Nasıl yaptı ?

Bu sorunun yanıtı, yapılan protestonun ne biçimlerde yapıldığını anlatıyor. İleri-

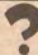
koymalıdır. Haber gazetede basılırken bu ayrıntıların da yer alıp almayacağını haberin taşıdığı önem ve gazetedeki durumu belirleyecektir. Buna da karar verecek olan sorumlu redaksiyon üyesidir.

Dikkat edilecek nokta

Temsilcilerin ve gönüllü muhabirlerin **Türkiye Postası**'na gönderdikleri haberlerin hangi sayfada ve ne uzunlukta yayınlanacağını önceden bilmelerine elbette imkan yoktur. Her gazetede olduğu gibi, **Türkiye Postası**'na gelen haberlerin de çok azı olduğu gibi basılmakta ve çoğu redaksiyon tarafından kısaltılmaktadır. Ama bu kısaltmalar bazen sorunlar da yaratmaktadır.

Deneyimli muhabirlerin yazdıkları haberleri hem kısaltmak çok kolaydır hem de bu kısaltmalar hiç bir sorun yaratmaz

BULMACA

SOLDAN SAGA
1. Fırat ve Dicle ırmaklarının arasında kalan ve tarihin bilinen en eski yerleşim merkezlerinin bulunduğu bölge -Sonuçsuz, başarısız, 2. Geometride bir yöntem -

nsız, 2. Geometride bir yöntem - Genellikle odun taşımada kullanılan büyük yük kayığı - Mangadan da küçük askeri birlik - Skandal, 4. Eski dilde azınlık - Yol kesen soyguncu, 5. Özellikle Bizanslılar döneminde kilise duvarlarının iç süslemesinde çok kullanılan renkli taşların yanyana gelmesiyle oluşan bir tür sıva - Elektrik enerjisi depolanan küçük araç - Bir meyve, 6. Ansızın, birdenbire - Kürekle giden bir yarış teknesi - **(Tersi)** Nazik değil, 7. Macar ovalarını sulayıp Karadeniz'e dökülen bir ırmak - **(Tersi)** Şiir yazan - Toplumun en küçük birimi, 8. Geçen yıllarda bir trafik kazası sonunda ölen, önce Hollywood'da ünlü bir film yıldızı olan Monaco prensesi - Kolay değil, 9. Türkiye'de zengin yatakları bulunan, silah yapımında kullanıldığı için stratejik maden kabul edilen sert bir metal - Haberleşme, informasyon sözcüklerine karşılık olarak türetilmiş öztürkçe bir sözcük - **(Tersi)** Ayının evi, 10. Istanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nin kısa yazılışı - **(Tersi)** Türk parasının kısa yazılışı - **(Tersi)** Kuzey Atlantik Savunma Anlaşması olarak tanınan emperyalist saldırı örgütünün kısa yazılışı, 11. Türkiye'nin Asya bölümü - Şeytana tapan bir Ortadoğu halkı, 12. Istanbul yakınlarında, Avrupa'ya sefere çıkan Osmanlı ordusunun ilk konakladığı ve bugün bir gecekondu bölgesine dönüşen semt - Baltadan küçük satırdan büyük kesici araç.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Ilk ve Ortaçağlar boyunca **"Bütün bilimlerin anası"** olarak anılan, sayılarda ya da nicelik ölçmeye yarayan başkaca birim ve kavramlara dayanan, çağdaş bilimde **"En soyut bilim"** olarak tanınan bilim dalı - Türkçe acı ünlemi, 2. **"Olup olacağı"** ya da **"Başından sonuna"** gibi anlamlar içeren bir deyim - Türkçe'de hem kadın hem erkek adı olarak kullanılabilen Arapça kökenli bir sözcük, 3. Adı bilinemeyen ya da o anda akla gelmeyen şeyler için kullanılan bir argo deyim - O damarı çatlayan artık utanmayı da bilmez, 4. Askerlikte en çok kullanılan emirde **"hazır"**ın ardından gelir - Öteki notaların seslerinin kendisine göre ayarlandığı nota - Yelkenli savaş gemilerinden oluşan filo, 5. Pis'in yaptığı - Doğu Anadolu'da koyun ağılı ve ağılların çevresindeki evlerden oluşan köyden küçük yerleşme birimi, 6. Küçük, kısa bir bitki türü - Mütereddit, çekingenlik gösteren, içi rahat olmayan, 7. Boru sesi - Kuzey Almanya'da büyük bir gemi yapım ve liman kenti - Alaturka müziğin belli başlı çalgılarından biri, 8. Zehirli bir sürüngen - Kıbrıs'ta Emekçi Halkın Ilerici Partisi'nin kısa yazılışı, 9. Anadolu'da uygarlık kurmuş, ancak varlığını koruyamamış bir halk - Islamlıkta Tanrı'nın ve dolayısıyla Ali'nin adlarından biri, 10. Dört mevsimin bu yıl Batı Avrupa'ya bir türlü gelemeyeni - Nota sıralamasında altıncı sıradadır - **(Tersi)** Ilçeden büyük yönetimsel birim, 11. **(Tersi)** Babanın kızkardeşi - Sovyetler Birliği'nin dünyaca ünlü bale topluluğu, 12. Ilgi, bağlantı - Kaybolan, 13. Atlas ve Pasifik Okyanusları arasındaki büyük anakara (kıta) - **(Tersi)** Eski dilde büyük anlamında, ünlü şair Abdülhak Hamid'e bir tür ünvan olarak verilmiş bir niteleme, 14. Birleşik Arap Emirlikleri'nden biri - Karda yürüyüp onu belli etmemek hünerdir - **(Tersi)** Batıl inançlara göre şeytanın yamaklığını yapan kötü ruhlu, göze görünmez yaratıklar, 15. Vahşi hayvan evi - Ünlü Amerikalı film ve tiyatro oyuncusu Brando'nun önadı - **(Tersi)** Isim, 16. Argoda dayak - Bir sıvının içinde erimiş katı madde için kullanılan kimya terimi.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. Unserezeit - Sokak, 2. Naima - Ismet Inönü, 3. Islamiyet - Arafat, 4. Tikli - Ari - Kart, 5. Ahi - Zan - Harf - Erk, 6. Ant - Kavi - Set, 7. Etmen - Çınarcık, 8. Ecevit - Ermiş, 9. Tekila - Aza - El, 10. Az - Mora - Okunaklı, 11. Reception - Le - Üs, 12. Ilen - Arnavutluk.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Unita - Entari, 2. Nasihat - Ezel, 3. Silkinmek - Le, 4. Emal - Tecimen, 5. Ramiz - Nelop, 6. As - Varta, 7. Ziyan - Çi - Air, 8. Eser - Kıta - On, 9. Imtihan - Zona, 10. Te - Avanak, 11. Takrir - Ulu, 12. Siraf - Cennet, 13. Onar - Sır, 14. Köfte ekmek, 15. Ana - Rt - Illük, 16. Kütük - Aş - Is.

vurdular. CDU'lu Belediye Başkanı'nın bu başvuruyu dikkate almaması üzerine, ilericiler toplantının yapıldığı salonun önünde bir protesto gösterisi düzenlediler. Mitingde bir konuşma yapan sendikacı ve gazetemiz yazarlarından **Yılmaz Karahasan,** faşistlerin **"kültür gecesi"** maskesi altında faşist MHP'nin propagandasını yapmaya yeltendiklerini, Türk Federasyonu'nun ve bütün faşist örgütlerin kapatılması gerektiğini söyledi. Yerel Alman basını protesto gösterisine geniş yer verdi.

Ilkini birinci paragrafta okuyoruz: **"MHP yanlısı Türk Federasyonu'nun 'sevgi, kardeşlik ve birlik' adı altında bir toplantı yapmak istemesi"**...Ikinci neden ise, **"CDU'lu Belediye Başkanı'nın Türk Federasyonu'nun yaptığı bir toplantıyı iptal etmeyi reddetmesi"**dir.

Ne zaman yaptı?

Temsilcilerimizin ve gönüllü muhabirlerimizin haber yazarken yanıtlamayı en çok ihmal ettikleri soru budur. Bizim örnek haberimizde bu sorunun yanıtı, **"12 Mayıs Cumartesi günü"**dür. Burada **"ne zaman"** sorusunun daha da ayrıntılı bir biçimde yanıtlanması yoluna gidilebilirdi. Örneğin protesto gösterisinin saat kaçta başlayıp kaçta son bulduğu, ya da Türk Federasyonu'nun toplantısının kaçta başlayıp kaçta bittiği gibi... Ya da olayın sabah mı, öğleden sonra mı, yoksa akşam mı olduğu gibi ayrıntılar da verilebilirdi. Ama bu haberde bu ayrıntı o kadar önemli değildir. Oysa örneğin günboyu süren ve birbirine bağlı olan birkaç olay meydana gelmiş olsaydı, o zaman **"12 Mayıs Cumartesi günü"** ibaresi yetersiz kalır, hangi olayın daha önce, hangisinin daha sonra olduğunu belirtmek ve bunun için de saatler vermek gerekirdi.

Temsilcilerimiz ve gönüllü muhabirlerimiz, **Türkiye Postası**'na haber gönderirken, haber verdikleri olayın **ne zaman** olduğunu yazmayı çoğu kez unutuyorlar.

BAŞSAĞLIĞI

Çocuklarını trafik kazasında kaybeden **Adak** ailesinin derin acısını paylaşır, başsağlığı dileriz.

Schwäbisch Gmünd Işçi Birliği

Bu sorunun yanıtı, yapılan protestonun ne biçimlerde yapıldığını anlatıyor. Ilerici örgütler önce Belediye Başkanı'na başvurarak toplantının iptal edilmesini istiyorlar. Bu istekleri reddedilince hep birlikte bir protesto gösterisi düzenliyorlar.

Haberin ayrıntıları

Örnek olarak ele aldığımız haber 6 sorunun da yanıtını vermektedir ve bu haliyle herhangi bir eksiği yoktur. Ama bir haber her zaman yalnızca bu 6 sorunun yanıtından ibaret değildir. Örneğin ele aldığımız haberin son cümlesini ele alalım. Bu cümle şöyle: **"Yerel Alman basını protesto gösterisine geniş yer verdi."** Bu cümlenin yukarıda sıraladığımız 6 sorudan hiç birisiyle ilgisi yoktur. Ama habere zenginlik katıyor, okuru olayın yankıları konusunda bilgilendiriyor. Bu **"ayrıntı"** daha da genişletilebilirdi. Örneğin yerel basında ne gibi yazıların yer aldığı, nasıl yorumlara yol açtığı da yazılabilirdi. Aynı şekilde Türk Federasyonu'nun toplantısına ve protesto gösterisine kaçar kişinin katıldığı da verilebilirdi. Bir başka ilginç ayrıntı, Stadtallendorf kentindeki Türk Federasyonu'na bağlı derneğin geçmişteki ve bugünkü faaliyetleri ve derneğin iç yüzü konusundaki bilgiler olabilirdi.

Haber yazılırken muhabir bu tür ayrıntıları da, bilebildiği kadar, haberin içine berleri hem kısaltmak çok kolaydır hem de bu kısaltmalar hiç bir sorun yaratmaz. Çünkü deneyimli muhabir haberi yazarken, önemli olan noktalarla daha az önemli olanları, kısaltma yapılması gerektiğinde bu kısaltmanın nereden yapılabileceğini önceden düşünür ve ona göre yazar. Dolayısıyla, haberi kısaltmak gerektiğinde, bunu yapacak olan redaktör zorluk çekmez.

Fakat biz temsilcilerimizden ve gönüllü muhabirlerimizden böyle profesyonelce yazılmış haberler göndermelerini beklemiyoruz. Ama öte yandan da gazeteye gelen haberlerden kısaltmalar yapılması da çoğu kez bir zorunluluk oluyor. Ve bu kısaltmayı yapmakla görevli olan redaktörün önüne gelen ve amatörce yazılmış bir haberin neresinin daha önemli, neresinin ayrıntı olduğunu görebilmesi her zaman mümkün olmuyor.

Bu durumda iş gene temsilcilere ve gönüllü muhabirlere düşmektedir. Gazeteye gönderilen haberin kısaltılabileceğini her zaman hesaba katmak gerekir. Ve bu kısaltmanın yapılabilmesinde redaksiyona yardımcı olmakta yarar vardır. Gönderdiğiniz haberde özellikle önemli olan ve kısaltmaya uğramaması gerektiğini düşündüğünüz noktalar varsa, o zaman yazdığınız haberin altına bir not düşerek bu noktaların neler olduğunu ayrıca belirtiniz.

Bazı pratik öneriler

Gazeteye haber gönderirken gözönünde bulundurulmasında ve uyulmasında yarar gördüğümüz bazı pratik önerilerde bulunabiliriz.

- Göndereceğiniz haberi yazmaya başlamadan önce, bir kağıdın üzerine ayrı ayrı **"Kim?"**, **"Ne zaman?"**, **"Nerede?"**, **"Niçin?"**, **"Ne?"**, ve **"Nasıl?"** sorularını yazın ve karşılarına yanıtlarını kısaca not edin.
- Haberi yazarken bu notlarınıza bakın ve oradaki bütün bilgilerin haberin içinde yer almasına dikkat edin.
- Haberi yazdıktan sonra zarfa koymadan önce bir kez daha okuyun ve eksik bir yön bırakmadığınızdan emin olun.
- Haberle birlikte fotoğraf da gönderiyorsanız, haberin altına, ya da fotoğrafın arkasına fotoğrafın neyle ilgili olduğunu, ve fotoğrafda belirli kişiler varsa bunların adlarını yazmayı unutmayın.
- Temsilci ve gönüllü muhabirin bir defada göndereceği haber birden fazla olabilir. Hatta haberlere ek olarak gazetenin dağıtım ve abone servisine iletilmek üzere bazı bilgiler de göndermek isteyebilir. Bütün haberlerin ve diğer materyallerin aynı zarf içinde postalanmasından daha doğal birşey olamaz. Ama her haberin ve diğer bilgilerin ayrı ayrı kağıtlara yazılmasına özen göstermek gerekiyor. Her haber ayrı ayrı redaktörler tarafından değerlendiriliyor. Dağıtım ve abone servisini ilgilendiren bilgilerin ise redaktörlerle hiçbir ilgisi yok. Bütün bunların peşpeşe, aynı kağıt üzerinde yazılması, yazı işlerinin çalışmasını zorlaştırıyor ve karışıklıklara yol açabiliyor.

Politikacıların FİDEF'in başvurusuna yanıtları sürüyor

CSU Başkanı J. Strauß da Türk Federasyonu'nu yalanladı

Hristiyan Sosyal Birlik Partisi (CSU) Başkanı **Franz Josef Strauss** da FIDEF'e bir mektup göndererek, Türk Federasyonu'nun 21 Nisan günü Federal Almanya'nın Wiesbaden kentinde yaptığı kurultaya herhangi bir mesaj göndermediğini açıkladı. Josef Strauss'un kişisel danışmanı Christian Hegemer tarafından FIDEF Genel Başkanı Hasan Özcan'a gönderilen 23 Temmuz 1984 tarihli mektupta, Bay Strauss'un Türk Federasyonu'nun kurultayına **"ne şahsen, ne de CSU Genel Başkanı olarak ve ne de milletvekili olarak"** herhangi bir başarı mesajı göndermediğini ve göndertmediğini açıkladı.

Dr. h. c. Franz Josef Strauß

Vorsitzender der Christlich-Sozialen Union
Bayerischer Ministerpräsident
– Persönlicher Referent –

München, 23.07.1984 Heg/st

Zum 6. Kongreß der Türk-Föderation am 21. April 1984 hat Herr Strauß weder als Privatmann noch als Amts- oder Mandatsträger ein Grußwort veranlaßt, verfaßt, unterzeichnet, versandt oder versenden lassen.

Christian Hegemer

Hatırlanacağı gibi, Türk Federasyonu'nun yayın organı **Anayurt** dergisindeki kurultayla ilgili haberde, bir çok tanınmış Federal Alman politikacının, örgütün 6. kurultayına yazılı olarak ya da telefonla **"başarı mesajı"** yolladıkları iddia edilmişti. Geçen sayımızda geniş bir biçimde duyurduğumuz gibi, bu politikacılardan **Willy Brandt, Hans-Dietrich Genscher, Heiner Geissler, Alfons Dregger, Friedrich Zimmermann, Johannes Rau** ve **Norbert Blüm** FIDEF'in başvurusuna verdikleri yanıtlarda, Türk Federasyonu'nu yalanlamışlar ve böyle bir mesaj göndermediklerini açıklamışlardı.

Sydney Türk Halkevi askerlik çağındaki gençlere çağrı yaptı

Avustralya'daki gençlerimiz de bedele karşı harekete geçti

Avustralya'da çalışmakta olan askerlik çağındaki Türkiyeli gençlerin de askerlik bedelinin 5 bin Mark'a indirilmesi için örgütlenmeye başladıkları bildiriliyor. Konuyla ilgili olarak bir bildiri yayınlayan **Sydney Türk Halkevi**, gençlere seslenerek, onları başlayacak olan çalışmalara katılmaya çağırdı.

Avustralya'da yayınlanmakta olan Yorum adlı gazetenin 23 Temmuz tarihli sayısında verilen habere göre, **"Bedel 5 bine indirilsin, iş güvencesi sağlansın"** denen sözkonusu bildiride, bedelli askerlik uygulamasının ve 15 bin Mark'lık bedel miktarının Avustralya'daki Türkiyeli

çalışmalar yapmışlardır. Bedelin 20 bin Mark'tan 15 bine inişi, onların sözünü ettiğimiz bu örgütlü çalışmalarının ürünüdür. Askerlik bedelinin 5 bin Marka in-

WIESBADEN: Federal Almanya'daki **"Askerlik Çağındaki Gençler"** yaz tatilinin başlamış olmasına rağmen çalışmalarını sürdürüyorlar. Bunlardan Wiesba-

Stuttgart kentindeki anma toplantısında DISK Yürütme Kurulu üyesi Turan Ata da bir konuşma yaptı

Kemal Türkler ölümünün dördüncü yılında anıldı

- **Stuttgart, Stockholm ve Kopenhag kentlerinde yapılan toplantılarda konuşan Türkler'in savaş arkadaşı sendikacılar, O'nun işçi sınıfı olan sarsılmaz inancı ve işçi sınıfının birliğine verdiği önem üzerinde durdular**

Türkiye işçi sınıfının önderlerinden DISK'e bağlı Maden-Iş Sendikası Genel Başkanı **Kemal Türkler**, MHP'li faşistler tarafından öldürülüşünün 4. yıldönümünde çeşitli toplantılarla anıldı.

Stuttgart: Kemal Türkler'in öldürüldüğü gün olan 22 Temmuz'da, Federal Almanya'nın Stuttgart kentinde yapılan toplantıda DISK Yönetim Kurulu üyesi **Turan Ata**, Kemal Türkler'le ilgili anılarını anlatırken, Türkler'in ölümünden sonra Maden-Iş'in Genel Başkanlık görevini üstlenen **Mehmet Karaca** da toplantıya bir mesaj gönderdi. Karaca mesajında, o gün Türkler'in hanımıyla yaptığı telefon görüşmesini de aktararak, **Sabahat Türkler**'in telefonda kendisine şöyle dediğini belirtiyordu: **"Kemal'imizin mezarını az sonra ziyarete gideceğim. Mezarına bir buket çiçek götüreceğim ve bu buketi sırf kendi adıma değil, yurt dışında onu anan sizler adına da götüreceğim."**

Stokholm: Isveç'in başkenti Stokholm'de 23 Temmuz günü yapılan anma toplantısında ise, Maden-Iş Sendikası Genel Başkan Vekili **Ekrem Aydın** bir konuşma yaptı. Türkiye sendikal hareketinin bugün içinde bulunduğu durum ve DISK'li işçilere düşen görevler üzerinde duran Ekrem Aydın, konuşmasını Kemal Türkler'in **"Işçi sınıfı sıralarında ikircime, umutsuzluğa ve yılgınlığa yer yoktur"** biçimindeki sözlerini hatırlatarak bitirdi.

del miktarının Avustralya'daki Türkiyeli gençler için de ağır sorunlar yarattığı belirtilerek özetle şöyle dendi:

"Federal Almanya'daki Türkiyeli gençler bedel konusunda örgütlenerek etkili nüdür. Askerlik bedelinin 5 bin Marka indirilmesi için biz de Avustralya'da çalışalım. Çünkü askerlik bize hem 10 bin dolara maloluyor, hem de dönüşte işsiz kalıyoruz. Almanya'daki gençlerimizin yararlı ve verimli çalışmalarına biz de katılalım."

larını sürdürüyorlar. Bunlardan Wiesbaden Askerlik Çağındaki Gençler Girişimi de 19 Ağustos Pazar günü saat 13'de, Aldefridorf Plater Strasse'deki parkta gençlerin katılacakları bir piknik düzenlemiş bulunuyor.

Kemal Türkler'in **"İşçi sınıfı sıralarında ikircime, umutsuzluğa ve yılgınlığa yer yoktur"** biçimindeki sözlerini hatırlatarak bitirdi.

Kopenhag: Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da Türkiyeli İşçiler Birliği'nin (FAT) lokalinde yapılan anma toplantısında slayd gösterisinden ve işçi sınıfı marşlarından oluşan bir program sunuldu ve Kemal Türkler'in savaşım dolu yaşamı anlatıldı. Konuşmacılar, Türkler'in uğrunda savaştığı işçi sınıfının birliğinin günümüzde taşıdığı belirleyici önem üzerinde durdular.

Kılıç ve Sakalsız'a nihayet sığınma hakkı tanındı

DISK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası Genel Başkanı ve TIP yöneticisi **Zeki Kılıç'la** TIP Başkanlık Kurulu üyesi **Osman Sakalsız'a** Federal Almanya'dan istedikleri politik sığınma hakkı nihayet tanındı.

Hatırlanacağı gibi bundan bir süre önce Federal Alman Sığınma Dairesi **Zeki Kılıç'ın** sığınma başvurusunu **"ancak Nazi Almanya'sına yaraşır"** gerekçelerle reddetmiş ve red kararı geniş protestolara yol açmıştı. Yurt dışında bulunan DISK'li sendikacılar Sığınma Dairesi'ne başvurarak, Kılıç'a sığınma hakkı verilmesi gerektiğini belirtirlerken, Alman Sendikalar Birliği (DGB) üyesi Ticaret Banka ve Sigorta Çalışanları Sendikası (HBV) de, Sığınma Dairesi'ne gönderdiği protesto yazılarında Kılıç'la dayanışma içinde olduklarını bildirmişti.

Sığınma başvurusunun reddedilmesinin doğurduğu geniş protestolar üzerine, Sığınma Dairesi, mahkeme kararını dahi beklemeden ve hiçbir gerekçe açıklamadan geçtiğimiz 12 Temmuz günü yeni bir karar alarak, 15 Kasım 1983 günü aldığı eski kararı iptal ettiğini ve Zeki Kılıç'a politik sığınma hakkı tanıdığını açıkladı.

Öte yandan, aynı şekilde sığınma başvurusu reddedilmiş olan TIP Başkanlık Divanı üyesi **Osman Sakalsız'ın** Temmuz ayında Düsseldorf İdari Mahkemesi'nde görülen davasında, mahkeme Sığınma Dairesi'nin red kararını haklı bulmayarak kendisine politik sığınma hakkı tanınması gerektiğine karar verdi.

Dört gün süren festivali 40 bin kişi izledi

Kıbrıs Gençlik Festivali'ne Sümeyra ve Sökücü de katıldı

Kıbrıs halkının İlerici Partisi AKEL'in gençlik örgütünün 26-29 Temmuz günleri Lefkoşe'de düzenlediği Gençlik Festivali'ne İlerici Gençler Derneği (IGD) Genel Başkanı **Ahmet Muhtar Sökücü** ve Türkiyeli sanatçı **Sümeyra Çakır** da davetli olarak katıldılar. Dört gün süren ve 40 bin kişinin izlediği festival boyunca şarkı ve türküler söyleyen Sümeyra Çakır Türkçe ve Rumca söylediği parçalarla ve özellikle Kıbrıs'da çok sevilen **"Insan Yurdunu sevmelidir"** adlı şarkısıyla Kıbrıslılardan büyük ilgi ve alkış topladı.

IGD Genel Başkanı Ahmet Muhtar Sökücü de 8 bin kişinin katıldığı bir mitingde konuşarak, Türkiye ilerici gençliğinin Türk ve Rum Kıbrıs halkının davasını desteklemeye devam edeceğini ve bunun için her türlü çabayı göstereceğini bildirdi. Bir başka ulusu ezen ulusun kendisinin de özgür olamayacağını hatırlatan **Sökücü**, Türk ordusunun ve öteki bütün yabancı askerlerin adayı terketmesi ve bütün yabancı askeri üslerin sökülmesi gerektiğini söyledi.

Heilbronn atom füzelerini istemiyor

Heilbronn Belediye Meclisi'nin aldığı bir kararla Federal Almanya topraklarına yerleştirilmesine başlanan füzelerin ilk yerleştirildiği bölgelerden biri olan Heilbronn'da atom füzeleri **"istenmeyen"** ilan edildi.

Baden Württemberg Eyalet Mahkemesi'nin bundan iki ay önce vermiş olduğu bir karara dayanılarak kent belediye meclisi üyeleri arasında füzelerin Heilbronn'a yerleştirilmesinin istenip istenmediği açık oturum biçiminde tartışıldı ve **CDU**'luların olumsuz oylarına karşılık **SPD, Yeşiller, FDP** ve **Bağımsızlar**'ın oylarıyla bu bölgeye füzelerin yerleştirilmesi kınandı.

Belediye Meclisi'nden çıkan karara göre şimdi belediye başkanının bu füzelerin istenmediğini Federal hükümete ve ABD yönetimine resmen bildirmesi gerekiyor.

Mehmet Karaca Yunanistan'daki barış mitinginde konuştu

Hiroşima'ya atom bombasının atılışının yıldönümü münasebetiyle Atina'da düzenlenen ve onbinlerce kişinin katıldığı barış gösterisinde, Türkiye Barış Derneği yöneticilerinden **Mehmet Karaca** da bir konuşma yaptı. Yunanistan'ın üç büyük barış komitesinin eylembirliği yaparak ortaklaşa kurdukları bir komite tarafından düzenlenen gösteriler sırasında, Atina'daki Akropol tapınağının çevresinde onbinlerce kişi tarafından bir **"insan zinciri"** oluşturuldu. **"Yeni Hiroşimalara hayır!"**, **"Balkanlar, Yunanistan ve Avrupa nükleer silahlardan arındırılsın!"**, **"Silahlanmaya karşı yaşam için!"** belgieri altında düzenlenen bu gösteriye Yunanistan'ın tüm etkin kuruluşları ve politik şahsiyetleri katıldılar.

CÜNEYT BAŞBUĞ **Nokta**

Yaşamaya dönmek

Japonya'da ve bazı Amerikan kızılderili toplumlarında yaşlılar için acımasız gelenekler uygulanırmış çok eski günlerde. Belli bir yaşa eren, üreticiliğini yitiren, topluma artık yük olmaya başlayan yaşlılar kendilerini dağbaşlarında bekleyen ölüme terkedilirmiş. Olaya hazırlıklı olan yaşlı kendiliğinden tutarmış yolu. Bugün ne denli acımasız olarak görünse de o günlerin koşulları, üretimin yetersizliği, göçerlik yaşamının getirdiği zorluklar gözönüne alındığında hayatın içinden çıkan bir gelenek olduğu görülüyor. Zaten koşulların değişmeye başlamasıyla da arkasından destanlar, öyküler, şarkılar bırakarak yitip gitmiş yaşlıları ölüme terketmek geleneği.

Bu eski geleneği geçenlerde yurda kesin dönüş yapan Türkiyeli emekçilerle yapılan konuşmaları gazetelerde okurken çağrıştırdım. **"İşimiz bitti, hiç olmazsa memleketimizde ölelim"** diyenler vardı içlerinde. Gelebilmek için uzun uzun didiştiği, yıllar boyu çalıştığı, iş bulup para kazandığı için kendisini şanslı saydığı yaban ellerde "kalıvermekten" korkup memleketin yolunu tutmak isteyenler vardı içlerinde. Köyünde, kasabasında, kentinde, bildik tanıdık arasında ölmek için dönmek isteyenler vardı.

Oysa, yıllar önce gazetelerdeki çarşaf çarşaf özendirici yayının, yabancı propagandasının ardından İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun yolları arşınlanırken hiçbiri böyle düşünmüyordu. Çalışılacak, para kazanılacak, gönüldeki iş kurulacak ve birkaç yıl içinde bir gün "bal rengi Mersedes"e atlanıldığı gibi memleketin yolu tutulacaktı. Hesap hiç böyle sonuçlanmadı. Önce tren istasyonlarında ellerinde Türkçe "hoşgeldiniz" yazılarıyla kendilerini karşılayanların yalan söylediği ortaya çıktı, sonra arkalarını sıvazlayarak onları binbir güzel sözcükle yollara koyanların.

Başlarda heyecanla sanıldıkları işlerden ne olup bittiğini anlamadan dil-din-gelenek-görenek farklılıklarının yarattığı burgacın içine atıldılar. Onlar mı çocuklarına yabancı oldu geçen giden günlerde, yoksa çocukları mı kendilerini anlayamadılar. Yabancı bir gün **"yeter artık, size verecek iş de yok, para da yok"** dediğinde yılların biriktirdiği birçok sorunun kendilerini beklediğini gördüler. **"Döviz, biraz daha döviz"** diye pohpohlayanlar birden yitip gitti ortadan.

Şimdi bir kısmı dönüyor. Sınır polislerinin pasaportlarındaki oturma izinlerine attıkları "geçersiz" damgası, tekeller tarafından çoktan kırış kırış olmuş suratlarına vurulmuş. Bir kısmı ölmek için döndüklerini söylüyorlar.

Oysa yaşanılacak en iyi ülkedir Türkiye. Oraya ölmeye değil, tadına vara vara yaşamaya dönmek gerek. O tadı herkesin alacağı, kimsenin gurbetlere zorlanmayacağı, sevdiğinden edilmeyeceği bir Türkiye'de yaşamak için çalışmak gerek.